Brațul Andromedei

Gib Mihăescu

Editura Bestseller

Imagine: LawSayWich/Shutterstock.com

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe –

Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Esti aduse la masă și trecu cu castronul fumegînd în dosul doamnei Cornoiu. Aceasta luă farfuria dinaintea soțului, explicînd unguroaicei angajate de curînd, care clătina din cap zîmbind cu aer știutor :

— Cînd sunt musafiri la masă, te vei duce cu castronul la fiecare și ei se vor servi singuri. Acum, cînd sunt numai cu domnul, îl servesc eu pe dînsul... să nu uiți asta...

Lingurile căzură în supa fumegîndă spre a se ridica încolăcite de viermișorii de fidea. Doamna Cornoiu, după prima sorbitură, mai voi să spună ceva fetei care ieșea, însă soțul ei îi luă înainte :

— E un individ foarte curios, continuă dînsul conversația întreruptă. Se mai ocupă și cu astronomia. Asta desigur n-ar fi prea de mirat din partea lui, care e profesor de matematici și de științe. Dar ce-i curios e că de curînd și-a comandat din străinătate o lunetă, care l-a constat treizeci și cinci de mii de lei... Un profesor care-și economisește leafa, pe sărăcia

asta, ca să-și cumpere ceva, o desigur lăudabil. Dar cînd acest ceva e un ochean...

— O pasiune a lui...

— Mda... sigur că da.. O pasiune...

Domnul Cornoiu lăsă în jos colțurile buzelor și atunci de la rădăcinile nasului căzură spre bărbie două linii cari tăiară adine dedesubtul obrajilor ; era mișcarea sa obișnuită cînd vrea să pătrundă pînă în fund un lucru pe care nu-l putuse descifra de la prima vedere.

— In definitiv, adăogă el după o vreme, mă privește prea puțin pe mine bizareriile domnilor ăstora noi. Desigur mare serviciu nu-mi poate aduce el cu astfel de preocupări, dar cred că pe un vot tot pot să contez...

Ea voi să-l mai iscodească puțin despre omul acesta ciudat, de a cărui existență aflase de curîndă vreme. %Insă i se păru că ar fi împotriva obiceiului pe care și-l impusese : să depună cît mai puțin interes pentru fie ce-o fi. Pentru soția unui om care peste puțin avea să fie cu siguranță ministru

— și mai ales pentru o femeie ca dînsa, despre faima frumuseții căreia nici chiar Bucureștiul nu era străin — orice persoană nu trebuia s-o preocupe și orice împrejurare nu

trebuia să o turbure, nici măcar cît subțirele picioare de gîză luciul desăvîrșit al apei.

Domnul Vucol Cornoiu, asemeni pătruns de rolul său de șef, în acest oraș, al celui mai'de seamă partid politic — personaj de întinsă suprafață și putere chiar acum în opoziție —, găsea și dînsul că înti-adevăr conversația s-a învîrtit prea mult în jurul profesorului Andrei Lazăr.

De aceea, după modul pieziș cum fălcile, grăbite la început, se împreunau și se despreunau, se putea vedea ușor că odată cu fideaua el mesteca neapărat cuvîntul temei celei nouă de vorbit. Ceea ce făcu pe doamna Cornoiu, în care curiozitatea învinsese iarăși rezerva programatică, să se grăbească, adăogînd :

— Oricum... un profesor de la fostul tău liceu... dacă ți-e partizan, nu înțeleg, de ce-ți ocolește consfătuirile...

Și ea apăsă pe aceste cuvinte cu o oarecare despotică asprime și cu vădit aer de intrigă, tocmai pentru a învedera că individul n-o interesează decît numai în marginile credinței ce trebuie să datoreze domnului Cornoiu...

— Eah, astronomi d-ăștia...

— Tocmai aceștia sunt mai periculoși...

— Nu cunoști tipul. E inofensiv.

Și după ce repetă mișcarea buzelor :

— Oricum, dacă pe el nu-l interesează politica, cum poți să-l aduci... Nici măcar n-ai cu ce să-l momești...

— Dar în schimb cred că e în stare să aibe atîta pricepere a realității ca să-și închipuie că ar putea fi mutat...

— Poale că ți-ar fi recunoscător să-l trimiți în cine știe ce orășel liniștit...

Doamna Cornoiu strînse buzele și rămase atît de gîndi-toare, că atunci cînd fata din casă aduse felul al doilea, după ce se servi, pretextă că vrea să vadă dacă i-a înțeles recomandările, presupunînd că ar fi musafiri și-o trimise cu tava la soțul ei.

Era pentru întîia oară cînd își auzea bărbatul vorbind astfel, recunoscînd o neputință. îl știa rînjind sarcastic, chiar cînd i se opuneau cele mai de neîntrecut greutăți, și asigurînd calm cu accentul acela categoric, care-i caracteriza vorbirea : „se face !“ Și de multe ori spusese astfel, chiar fiind în opoziție, cînd statul major politic îl înconjura în încăperile acestea raportîndu-i alarmat obstacolele de cari s-a

împiedicat iremediabil, în executarea ordinelor lui : „Se va face ! O vor face-o !“ Și mai curînd sau mai tîrziu cei vizați trebuiau să facă acea ce dorea el; era doar reprezentantul suprem al partidului care ocupa cel mai deseori și cel mai mult timp puterea ; băncile cele mai de seamă ale orașului erau sub comanda sa ; în instituțiile publice, funcționarii de carieră neînscriși în partide îl ajutau pe sub mînă; poliția nu executa nici o măsură a adversarilor la putere pînă ce nu era supusă aprobării lui în cel mai desăvîrșit secret. Cînd se împotrivea temutul opozant : poliție, instituții publice, funcționari de carieră, toți demonstrau stăpînitorilor trecători că măsura ho-tărîtă de ei era cu neputință de luat. Căci se găsea îndată un toptan de chițibușuri contabilicești, articole de regulament, jurisprudențe administrative, în dosul cărora se baricadau zdravăn, refuzînd serviciul lor, toți agenții aceștia clandestini ai puternicului politician.

Toate lucrurile astea, de bună seamă, nu i le destăinuise doamnei Cornoiu soțul ei, care, sigur pe sine, nu mai avea nici o nevoie să facă paradă de foiță. Insă ea le văzuse zi de zi ; le bănuise la început cînd domnul Cornoiu nu-i

inspira nici un fel de sentiment, le urmărise mai pe urmă încetul cu încetul, pentru a i se confirma necontenit din ce în ce mai clare, mai precise, născîndu-i în suflet, în locul altor sentimente visate la măritiș — de care își vedea inima pustie, — acela inedit pentru dînsa, dar covîrșitor, teribil în măreția lui, mai dulcș decît orice ambiție romanțioasă de fată : al puterii, al tăriei față de aproape, al majestății suverane.

Și acum, după trei ani întregi de necurmată creștere a acestui rar sentiment, simplu, între două feluri de mîncare, el

își recunoștea, dintr-odată, neputința asupra celui mai slab dintre toți cari ar fi putut să-i reziste !

Domnul Cornoiu, care observase de mult la soția sa ascendența sentimentului, atît de scump lui însuș, și i-l aținase indirect, cu savantă pricepere, pînă la un grad care făcea imposibilă în sufletul ei convietuirea cu oricare altul, fu cu lămurirea gata, atunci cînd socoti că in mintea ei nedumerirea s-a conturat în limpede întrebare :

— Firește, întări el cu acelaș rînjet atît de drag ei și cu acelaș ton de rîs sec și crud cu care obișnuia să zică : „Ha, se va face“ sau „Hî... Hî...

o vor face-o‘- ...Pentru ca să înfrîngi trebuie să-ți reziste cineva ; ca să stăpînești trebuie să ai supuși cari să-ți simtă puterea binefacerii sau să se cutremure că ai putea să-i smulgi de acolo de unde le convine ! Dar cum să obligi pe un individ ca ăsta... pe-un ...astronom (și cuvîntul astronom îl însoți de un pufăit ironic, urmat de o icnire șuierată)... Un astronom, ha, ha... unul a cărui unică plăcere e să caște ochii la stele... înțelegi lu, Zina, ce va să zică asta ? Cum ai putea să pedepsești pe un astfel de om ? Trimițîndu-l in cine știe ce orășel, la cine știe ce școală inferioară. Ei bine, î'.i va fi recunoscător... Hm, m-am interesai eu bine de individ : primul lucru pe care l-a făcut venind aci a fost să-și caute casă cît mai la marginea orașului, cu o curte de han, numai ca să aibe cît mai mult orizont... Ei bine, expediază pe omul ăsla undeva la țară și-ți va săruta mîinile...

Doamna Zina Cornoiu, care pentru felul al treilea își luase iarăș asupra oi servitul și desfăcea acum cu îndemînare de chirurg, cu vîrful cuțitului, bucata cuvenită soțului ei, din buturul de iepure, urmări logica dorinului Ccrnoiu cu nemulțumită aprobare, peniru ca la ultiinile cuvinte, însotile de cunoscutu-i zîmbet

triumfal cu care-și încheia argumentările și cu acel gest al mîniei care părea că spune „mai ai ceva dc zis“ ? — să surîdă cu atît de fin dispreț încît pentru el fu imperceptibil. Logica precisă și oarecum cinică a soțului ei, pe care pînă acum o urmărea cu o desăvîrșită admirație, de la un timp începea să-i pară cam simplistă ; el vedea numai liniile mari și dînsa constata cu superioritate că lui îi scapă infinitele arabescuri ce puteau să se țească de la sine de-a lungul acestor linii și pe cari ea le întrevedea cu o luciditate ce o mulțumea la culme. Intr-adevăr, în cazul de față bunăoară, de ce profesorul Andrei Lazăr n-ar prefera un oraș mare ca acesta, de vreme ce pe lîngă orizontul larg pe care și-l găsise mai beneficia și de avantagiile orașului mare și de onoarea de a fi profesor la un liceu de seamă și, Doamne, cine știe, de cîte alte avantagii ascunse ? De ce, dacă i-ar conveni atît de mult să se ducă undeva, într-un tîrg cît mai neînsemnat, de ce n-a cerut acest lucru, care i s-ar fi acordat cu cea mai mare plăcere ?

„Pentru că omului acestuia i-e groază de mișcare ; omul acesta încremenește unde îl așezi, și chiar dacă l-ai aduce în-tr-un oraș cu zgîrie nori, el s-ar cocoța pe acoperișuri ca să-și

sature pasiunea lui, numai să nu se mai trambaleze în altă parte ; însă dacă trebuie s-o facă, o face fără cîrteală, poți chiar să-l și îmbrîncești. Numai la cer deschis să-l scoți și-ți va săruta mîinile că l-ai urnit, fără voia lui, unde e mai bine pentru dînsul..."

Așa ar fi răspuns domnul Cornoiu, căci pînă la aceste consecințe ajunsese, disecînd în gînd cele spuse mai înainte, în vreme ce cuțitul lui tăia cu răutate friptura de iepure, pe care maxilarele q apucau active și voinice.

Insă doamna Cornoiu făcuse constatările și-și pusese întrebările numai în gînd, socotindu-le superflue pentru dînsul, de vreme ce depășea gestul peremptoriu al mîinii lui. Inlăun-trul ei însă, se simți ca de obicei foarte mulțumită de pro-pria-i închipuire, pe care și-o văzu elastică și subtilă, străbă-tînd ca și razele misterioase ale savanților conținuturi inexpugnabile pentru ochiul de toate zilele, și cu un imperceptibil zîmbet de superioritate, desemnat astfel ca soțul ei să-l ia drept șăgălnicie, spuse, așa ca propunerea să-i pară lui ca vorba de femeie, într-o doară, s-o prinde, nu s-o prinde :

— Totuș, ai putea să pui pe Inelescu să-l aducă... și te-a-sigur : dacă se sustrage, e că nu

vrea să-l vadă ceilalți că ne vizitează... însă trebuie să se arate într-un fel...

Domnul Cornoiu nu se miră de insistența soției sale ; dimpotrivă, se simți și mai satisfăcut de această nouă dova'dă că sentimentul pe care i l-a altoit în suflet dă într-una roade. Ambiția asta nemăsurată, la care ea era la început atît de refractară, o apropia definitiv de dînsul. Așa că, socotind la rîndu-i că pentru sufletul și înțelegerea ei femeiască e superfluu a duce argumentația mai departe, conveni ca un abil politician ce se simțea :

— Da, da, desigur... cel puțin să știm dacă preocupările lui sunt cauza firească a acestor ocoliri sistematice sau sunt o mască...

Ea-și surîse, atunci, în vreme ce apăsa în para mică a soneriei agățată de un firet subțire, lăsîndu-se din sticlăria înzorzonată a candelabrului electric. Apoi se ridică, scoase din bufetul monumental de nuc tava cu brînzeturi, în timp ce Esti aducea, aburită, budinca fumegîndă.

— Pune-o acolo, ca să se mai răcească puțin, Esti...

Fata lăsă tava pe colțul mesei, apoi aduse mașina de cafea. Cînd se plecă să ia sticla de

spirt dintr-un dulăpior scund, rochia scurtă i se ridică deasupra jaretelor dezvăluind ușor rădăcinile coapselor.

„Are picior frumos unguroaica !“ gîndi doamna Cornoiu, privind cu interes și simpatie fata din casă, care se ridicase acum, zveltă și înăltuță, cu umorii obrajtlor roșii de mișcare, potrivindu-și, dintr-o scuturătură energicˆ a capului, negrul părului, tăiat scurt. Și privi cu aceeași simpatie tenul limpede și nasul puțin cam înaintat, dar tocmai dc aceasta dînd figurii un aer zburdalnic și poate provocător, cu neastîmpărul acela al nărilor lungi și cu ochii aceia necontenit jucăuși. Doamna Cornoiu dorea de mult să fie servită la masă și să i se anunțe musafirii de o fată tînără și frumușică, așa cum găsise în sfirșit pe aceasta.

Era cit se poate de îneîntată, cînd vedea cum ochii bărbaților rămîneau cîte o secundă pironiți pe Esti, al cărei cap tresărea brusc atunci, ca și cînd ar fi atins-o cineva pe neașteptate cu un deget rece pe ceafă ; pe chipurile cocoanelor de față, cu care, în cele mai multe cazuri, fata ar fi putut rivaliza cu multe șanse de izbîndă, scăpau atunci umbre repezi, curînd stăpinite ; în vreme ce privirile măsurau sever și scurt pe soții cari

aveau imprudența să se uite semnificativ unul la altul.

— Bine, Esti, mulțumesc, lasă că de rest mă voi ocupa eu...

Și la mulțumirea asta pe care i-o produsese unguroaica, simțită și gătită cu mult gust, chiar după indicațiile sale, se adăoga, întocmai, mulțumirea ce i-o producea la rîndu-i domnul Cornoiu povestindu-i ce ajutoare i-a dat văduvei lui Mi-halache, fostul lui slujitor, mort de curînd. Fusese de zece ani și mai bine omul de încredere al lui Cornoiu, care-l trimetea să-i inspecteze inopinat moșiile, îl însărcina cu rezolvarea hîr-tiilor mai discrete pe la autorități și-i 561*763 ca înregistrator al pulsului public prin cafenele și cîrciumi, în rîndurile partizanilor de periferie.

Zina își aminti cu simpatie de bătrînul acela atît de devotat, slab și galben, cu mustățile lungi la fel de galbene, părînd două caiere toarse din obrajii supți și din întreaga lui înfățișare ; de modul cum îi făcea loc cu un aer mironosit și mieros, neîndrăznind nici măcar să se uite la dînsa cu ochii lui albaștri, decolorați, și abia miorlăind un salut neînțeles, în vreme ce sistemul lui osos se frîngea în două înaintea

trecerii mîndre și parfumate de umilința aceea care o mulțumea nespus din partea tuturor ce veneau în contact cu soțul ei și care-i da senzația deosebită a stăpînului mare, care, contro-lîndu-și stăpînirea, constată că toate sunt la locul lor.

Dar cînd văzu apoi figura de ceară a lui Mihalache, întins pe catafalc, cu mustățile lui acum extraordinar de lungi, sub nasul ascuțit, zîmbind cu umilitul lui zîmbet șiret urletului multiplu al familiei, o cuprinse groaza și mila...

Puțin speriată, se refugie atunci, cu luare-aminte la ct*e ce-i spunea soțul ei, deschizîndu-și atent urechile, ca două brațe care caută scăpare.

— ...în sfîrșit i-am aranjat pe toți... le-am dat și ceva parale... conchidea domnul Cornoiu, căruia de obicei îi plăcea să se rezume la sfîrșitul discursurilor. Fapta de seamă tot asta rămîne ; băgîndu-l pe cel mare la tribunal, material nu vor simți lipsa lui Mihalache... Eu l-aș fi adus cu plăcere aici în locul lui tată-său... dar ce s-ar pricepe el ? ! ?...

Și rămase cu ochii căscați în gol, gîndind desigur cu cît greu ar mai putea găsi un slujitor personal de priceperea, șiretenia și credința lui

Mihalache...

In vremea aceasta doamna Cornoiu sufla în flacăra prea mare a spirtului din mașina de cafea, privind prin abureală, cu simpatie, pe soțul ei, ca de obicei, cînd îl vedea rămînind cu ochii în gol. Cine știe ce punea el atunci la cale, nou și surprinzător !

Și simțimîntul de siguranță, de putere, de egoistă mulțumire, pe care ți-l dă privilegiata posibilitate de a face bine, o învălui iară, mulțumirid-o pînă-n creștet, și o făcu să-și zîmbească în oglinda bufetului, unde se contemplă o clipă, veselă și mulțumită, pentru toate acestea, și mai vîrtos pentru zîmbetul fermecător al figurii aceleia delicioase, răsfrîntă de sticlă, de un roz atît de alb, că n-ai fi putut spune care e ade-vărata-i culoare ; pentru modul șăgalnic și grațios cum figura aceea o privea pe sub semicercurile fine și sumbre, ca doi crai noi de întuneric, ale sprîncenelor, deasupra cărora trona minunea de artă dumnezeiască a frunții, sub jocul de foc al părului de aramă. Cînd își dădea scama de frumusețea ei, simțea numaidecît fericirea desăvîrșită, alungîndu-i-se, în repede și prelung circuit, ca un fior de hidrornel, de-a lungul tuturor încheieturilor, de-

a lungul mîinilor, al lungilor picioare, al trupului înalt, făcînd-o să se simtă și mai înaltă ; tronînd peste destine, de pe scaunul acesta de sufragerie.

Inelcscu îi apăru atunci cîntînd pătimaș în salonul Tinei Nedan, unde îl găsea regulat ori de cîte ori se ducea acolo. Ochii lui mari, albaștri-verzui, cu fixități de șearpe, o țînteau magnetic, în vreme ce vocea i se zvîrcolea pătimaș în jarul cîntecului. Apoi deodată, în uimirea Tincuței și-n zîmbetul nedeslușit al Zinei, romanticul profesor — nebunul ăla, cum îi zice toată lumea — se lăsă deodată în genunchi pentru a sfîrși în patetică prosternare, ca un mistic omagiu adresat frumuseții ei. Amintirea însă nu se mai potrivi cu starea ei sufletească, atunci cînd Nae Inelescu întinsese buzele spre glezna fină. (Cînd s-a petrecut și «ista, Tina era lipsă, iar ea se ridicase repede, roșie și indignată.) Dar acum, cînd imaginea îi reveni identică, continuînd să troneze în aceeași beatitudine zeiască, împinse vîrful pantofului cu dezgust și răsturnă pe îndrăzneț ca pe ceva netrebnic.

Abia acum văzu că domnul Cornoiu aștepta surîzînd, iar spirtul se stinsese. Domnul Cornoiu n-o întrebă ce gînd o furase ; exceptînd pasagiul

cu Inelescu, el citise ca într-o carto în sufletul soției sale și zîmbea încîntat, ca un maestru în fața izbînzilor ucenicului. Dacă ar fi putut descifra în întregime și pasagiul omis, desigur ar fi fost omul cel mai fericit din lume.

După masă, domnul Cornoiu ațipi puțin în cămăruța turcească. Era marea sa plăcere acest ațipit de un sfert de oră, de care nu se mai putea dezbăra' de la patruzeci de ani încoace. Somnulețul acela iepuresc și atît de dulce părea că se desprinde din mulțimea covoarelor arăbești, prin multiple firișoare de păianjen, și-l împletește din toate părțile. îi împletește ușor conștiința în țesătură din ce în ce mai nepătruns, îi țese geană de geană și-l leagă astfel fedeleș de moliciunea divanului oriental.

Dar peste cincisprezece minute această divină mnieșealîi devenea pentru aprigul domn Cornoiu un exercițiu de inˆcr-care a forțelor, o reminiscență de pe vremea cînd încv i răi; cu cocoana Sultana — Iosefina, cum îi spunea dînsul — a cărei amintire îi umplea ușor inima de vaga remușcare a jertfe: la care a constrîns-o.

Pe atunci domnul Cornoiu se scula la cinci dimineața, cu îogularitate uimitoare. Și-aduce perfect aminte de vremurile acelea de încordare

fără margini, care l-au adus aici unde se află acum. Sultana (încă mult înainte de a deveni loseiina) luptase, e drept, o vreme ca să-l dezvețe de acest obicei. (Inconștient, lupta, săraca, împotriva destinului ce o aștopia!) Dar nu te puteai pune cu teribilul Cornoiu ,.de istorie'-, spaima liceului. Pregătea de cu seara ceasul de metal galben cu aspect de turn feudal (în calitatea lui de profesor de istorie, domnul Cornoiu nu aducea nici un obiect în casă, care să nu aibe exterior alegoric). Fix la cinci dimineața — vara la patru — ceasornicul începea să cînte subțirel dar energic Deșteaptă-te române. Melodia se strecura furișe și delicată în urechile adormiților, se înfigea pe nesimțite în creier și, repetată necontenit de șuruburile învîrtitoare, cuprindea persistentă și tenace circumvoluție după circumvoluție, speriind si alungind tăcuta lume a somnului și producînd mai apoi un huiet infernal, ca ultimul ecou în complicatele văi ale munților. Doamna Sultana Cornoiu se întorcea nefericită de pe o parte pe alta parcă ar fi întors-o cineva pe un grătar ; își vîra capul sub perină, trăgea toate cuverturile pe dînsa. Degeaba, cîntecul tiranic pătrundea biruitor pretutindeni și-i alunga somnul

definitiv.

Dimpotrivă, domnul Cornoiu gusta cu nemărginit nesaț revoluționara melodie și cu toate că se trezea de la primul ei atac, totuși nu se scula pînă ce ruloul cu cîntec al ceasornicului nu sfîrșea complect să se întoarcă. Cu atît mai mult savura aria metalică cu cît devenea mai tumultuoasă, luînd în gîndul odihnit și proaspăt proporții de zgomot de fierărie, și culmea plăcerii lui stătea tocmai în groaza coanei Sultana do această diabolică mașinărie. în refugiul ei printre cearceafurile calde și cu miros de intimitate omenească, el își vedea superioritatea tipului plin de voință, care dintr-o mișcare dă plapuma la o parte și se trezește piept în piept cu frigul pătrunzător al dimineții.

Biata Sultana, după cum îi explicase de atîtea ori în aprinsele lor discuții, nu era contra barbarului obicei, decît că-l găsea inutil. Pentru că orele lui începeau de la opt; ori de la șapte ar fi avut destul timp să se tot pregătească.

Dar Sultana nu putea vedea pe deasupra liniei strimtului ei orizont. Domnul Cornoiu-nu inaugurase acest program pentru că avea nevoie de el pe vremea aceea ; domnul Cornoiu îl întemeiase ca să se servească de el atunci cînd

ar putea să fie nevoie.

— A birui în viață, o asigura dînsul în cunoscător, însemnează întîi a te birui pe tine. Napoleon întîi s-a învățat să se scoale de dimineață și pe urmă a ajuns împărat.

Totuși luat de scurt de soția sa, care fusese de asemenea profesoară înainte de căsătorie, domnul Cornoiu n-a putut arăta cu vreun text că Napoleon se scula așa de dimineață.

— Ce zici madam ? a întrebat-o dînsul triumfător, cînd pentru întîia oară s-a ales deputat; așa e că Napoleon avea dreptate să se scoale de dimineață ? Dar coana Sultana care știa — slavă Domnului ! — cum Cornoiu ajunsese pe listă, n-a putut niciodată să înțeleagă legătura dintre sculatul de dimineață și ajungerea departe. De altfel soarta ei era stabilită dinainte, matematic, de voința de fier a domnului profesor ; ea nu rămînea decît Iosefina și trebuia să se retragă ; viitorului ministru îi trebuia acum Maria Luisa...

...Acum domnul Cornoiu, din cauza serilor ce trebuiau pierdute, nu se mai scula de dimineață. Dar puterea sa asupra slăbiciunilor vieții o încerca după-amiezile ; cînd firele de păianjen îl acaparau aproape cu totul, cufundîndu-l în

dulcele lor cenușiu, domnul Cornoiu se scutura deodată și sărea în sus, rîzînd zgomotos de triumful său.

Așa făcu și acum și, ca de obicei, înainte de a părăsi micul iatac roșu, domnia-sa nu putu să nu arunca o privire de simpatie ceasului în formă de turn (mașinăria-i era stricată •de cînd îl izbise de părete coana Sultana, aflînd pentru întîia oară că ea e doar Iosefina) pe care îl păstra cu evlavie, la loc de onoare, sub un clopot de sticlă.

După ce solia sa ieși, domnul Cornoiu se duse iarăși în iatacul turcesc, trecînd prin antreu, se privi în oglinda cea mare din fund, înaintînd calm, cu pasul lui ferm și larg, de stăpînitor. Se opri dinaintea imaginii și se contemplă îndelung. Nu se mai văzuse de mult așa de aproape. Constată că părul n-a mai încărunțit, de cum îl știa înainte ; ba chiar i se păru mai închis decît acum trei săptămîni. încolo, domnul Cornoiu se simți fericit și zdravăn. Fruntea bombată fu locul de onoare spre care se îndreptară cu admirație și recunoștință ochii lui verzi și iscoditori ; el contemplă ca de obicei, multă vreme, cele două umflături în dreptul cărora, cum spunea singur, zeflemitor, cinic și

profund — la vile cresc coarnele ! — căci acolo, dedesubt, în centrul acestor gogoși osoase, el situa puterea voinței și sursa izbînzilor sale în viață.

Pe urmă ochii coborîră pe mustața foarte ciuntită și sură sub nasul borcănat, se plimbară puțin pe tenul închis și pe trăsăturile hotărîte, se lăsară pe pieptul exagerat de larg și pe pintecul considerabil și se opriră aci fără a mai da atenție picioarelor cu coapse zdravene, dar cu pulpe inexistente și cu fluiere subțiri, ieșind ca niște bețe din pantalonii largi, de stofă proaspătă și moale, pentru a se înfige în pantofii cu înfățișare greoaie, tăiați solid după moda aspră de după război.

în iatacul turcesc domnul Cornoiu se trînli iarăși pe divanul cel mare, cu fața în sus, cu pumnii strînși în scobiturile orbitelor. Pentru întîia oară, dumnealui simțea nevoia de a fi singur cu gîndurile lui (căci pentru întîia oară în viața lui se întorcea la sofaua pe care o părăsise). Și gîndurile, odată îngropate în moalele somierei, se reîntorseseră iarăși la cocoana Sultana.

N-o mai văzuse de mult, de foarte mult timp.

După divorț se dusese adesea pe la ea. îi

plăcea s-o cerceteze cu vizitele și cu grija lui și chiar s-o ajute. O socotea ca pe o victimă necesară a ambițiilor sale, dar voia să fie uman și nobil față de dînsa, demonstrîndu-i că noua lui căsătorie trebuie neapărat să se întîmple „ca o necesitate socială și istorică, tot atît de adevărată în realizarea progresului individual, cum este și în cel al maselor".

— ...E... E marele Moloh, pe altarul căruia trebuie să ardem bucurii și tradiții scumpe, e nevoia schimbării, a bruscului viraj modern, a amputării a tot ce nu mai poate fi activ sau activant, pentru a fi înlocuit cu noi posibilități dinamice, producătoare de noi năzuințe, aținătoare spre noi țeluri — o lămurea dînsul cu vorbirea lui săltăreață și facilă de meșter politician.

Sultana desigur n-ar fi voit să-l primească, dar marele lui argument — ajutorul lunar, pînă cînd avea să-și recapete, tot cu concursul lui, catedra părăsită — fu suficient ca să-și lase urechea îndelungilor exordii și perorații.

Iar lui îi plăcea nespus s-o vadă plecîndu-se sub tăria inexorabilă a legii lui „de fier“, pe care nu mai obosea s-o enunțe ; îi plăcea propriu-zis s-o vadă jicnită și umilită, pri-mindu-l ca pe un

musafir de seamă, pregătindu-i ceaiul cel mai aromatic, primindu-l cu ochii înrourați, izbucnind chiar în plînsul ei zbuciumat și totuș reținut, înfundat, cu capul în perine, care-i da lui senzații stranii și inedite și atît de potopitoare, că nu mai putea în cele din urmă să le suporte. Și fugea grabnic, poate speriat de sine însuși, pentru a se în-zdrăveni îndată în aerul rece al străzii, restabilindu-și echilibrul sufletesc și părîndu-i-se că „merge pe cadavre" ca un mare erou, „care regretă desigur hecatombele", dar care, totuși, trebuie să calce pe ele, adulmecînd, beat de sine, înălțimile.

Maximum acestor bizare senzații era atins mai pe urmă în brațele Zinei, în brațele ei lungi și albe, care se împleteau, în jurul trupului pîntecos, în linii frînte ca ale unei preotese egiptene. El gusta cu un nesaț fără de limită farmecile intime ale doamnei Cornoiu, tinerețea ei și mai cu seamă mîndria ei desăvîrșită, disprețul ei pentru toți și toate și — înainte vreme — chiar pentru dînsul. Mai ales acest mare dispreț îl îmbăta atunci, la început, și pălea de fericire și nebunie s-o despoaie, după ce-o ațința, pe nesimțite, în contra-i ; s-o dezgolească încetul cu încetul și să se bucure de

ea ca de un obiect scump de templu, numai lui accesibil, de această statuie albă a mîndriei, care acum, umilă și cu obrajii însîngerați de rușine și mînie, închidea ochii și strîngea dinții în scrîșnet ușor, alun-gîndu-și conștiința pentru a se lăsa cît mai puțin în voia poftei greoaie și îndelungi. în momentul beției acesteia domnul Cornoiu își gonea și el memoria înapoi și departe, la moșia larg ciorpîrțită de expropriere a boierului Constantin Amă-rășteanu ; unde, în marea grămadă de copii, Zincuța de atunci, actuala doamnă Zina Cornoiu, a trebuit să consimtă la propunerea lui, făcută viitorului socrul îndată după masa la care tomnatecul pretendent fusese pălmuit de cea mai frumoasă privire de dispreț ce-o suportase vreodată, din liceu, de cînd tăia lemne gazdei cu ferestreul și pînă acum, cînd ajunsese ministeriabil.

„Minunata privire", cum o botezase în intimitatea cugetului, era pentru el o înverșunată biciuitoare a simțurilor, și el se gîndea cu toată seriozitatea pentru anii de mai tîrziu, cînd însușirile lui vitale vor începe să se epuizeze, în vreme ce doamna Cornoiu va atinge apogeul splendoarei ei feminine, ca la o prețioasă rezervă la această privire de demult,

care dispăruse momentan din ochii ei mari și rotunzi, dar pe care el o simțea ascunsă în dosul micilor discuri negre ale iriselor, și pe care trebuia, atunci cînd va- fi nevoie, s-o provoace iarăș, prin orice mijloc ar fi trebuit...

Dar pentru că se lăsase prea departe dus de gînduri, domnul Cornoiu sări atît de energic de pe divan, că gongul uriaș de deasupra intrării în această încăpere de covoare și coclite vechituri vibră prelung. în antreu se privi iarăși în oglinda cea mare, în care amurgul timpuriu, de toamnă înaintată, se și lăsase prin marile geamlîcuri din tavan ; își contemplă din nou figura rubicondă și satisfăcută, căreia îi zîmbi prietenește, părînd a o asigura că va să curgă îndestulă vreme pînă va bate nevoia micilor vicleșuguri intime.

Și pentru a-și proba fără posibilitate de replică acest lucru își luă pălăria și pardesiul și porni la fosta sa soție.

Doamna Sultana nu păru tocmai surprinsă de venirea lui ; lotuși, pentru că nu-l mai văzuse de mult, de foarte mult timp, cînd servitoarea îl anunță, avu un fel de neliniște, ca totdeauna cînd ți se anunță cineva plecat de vremuri, despre care nu mai știi dacă poate să-ți aducă

rău sau bine. îl primi în salonașul rece și umbros din dreapta antreului și nu din- colo în iatacul de locuit unde-și primea prietenii de aproape. Cornoiu o aștepta acolo cu pardesiul pe dînsul, cu pălăria în mînă. Nu-i plăcu primirea asta, dar o dădu pe nepriceperea servitoarei. Cînd veni doamna Sultana, aștepta să vadă dacă ea n-are să se supere de greșeala femeii; dar cum ea înainta întrebătoare și serioasă, el se scula repede și familiar, o cuprinse în brațe și o sărută pe frunte.

— Mi-a fost dor de tine, Iosefina...

Iosefina zîmbi, numai politicos, de această glumă veche a lui, și îndeajuns de acru, ca el să vadă că de acum... nu mai merge. Iar dînsul, pe care activitatea politică și socială de toată ziua îl învățase să sesizeze cu mare dexteritate cele mai imperceptibile nuanțe de fizionomie, prinse cu ușurință sensul delicatei ei strîmbături.

Va să zică ceva se schimbase aici ! Și privi cu luare-aminte la salonașul mobilat cu fotoliuri vechi, de culoarea cireșei putrede, cu soba puțin crăpată și înnegrită deasupra gurei, cu tapet de flori vinete, jupuit ușor ici și colo, printre perdelele grele de pluș străbun și decolorat.

— De ce mă primești aici, Sultănico... sau

poate ai pe cineva în iatac...

Ea nu răspunse îndată și pentru întîia oară probabilitatea asta i se puse de-a curmezișul gîndului — i se păru lui însuși destul de ciudat —, ca un os în gît. De bună seamă, atunci cînd o lăsase, el o sfătuise să se căsătorească a doua oară și chiar gîndise mai tîrziu foarte serios la cîteva partide găsite de dînsul. Dar pe urmă lucrurile rămaseră baltă, căci ei îi plăcuse să rămînă singură ; iar acum ideea că ar putea să aibă un amant, ea, femeia care era atît de socotită și măsurată în toată purtarea ei, și care-l iubise cu toată dezinteresarea, îm-potrivindu-se cu nemaipomenită deznădejde la despărțirea lor, încît ai fi crezut că pe veci îi va rămîne în inimă amintirea lui, i se păru atît de insultătoare și-l lovi atît de pe neașteptate încît păli brusc, dar rămase stăpîn pe sine și încercă să gîndească binevoitor că ar avea destulă dreptate.

— Mi se pare că, fără să vreau, am nimerit-o, rînji el. foarte intrigat totuși, și se lovi ușor cu mîna peste buze.

— A, nu, poftim acolo !... Dar te-am primit aici, nu știu de ce ?... N-ai mai dat de atîta timp pe aici... Ș-apoi am auzit c-ai ajuns domn

mare...

Acest „domn mare“ îl plăcu nespus, dar băgînd mai bine de seamă la dînsa, cînd ii lămuri că domn cu adevărat mare va deveni acum cu prilejul revenirii partidului său la putere, o văzu ascultîndu-l plictisită și distrată, ba chiar îi și spuse : ,.Da, am auzit c-au să te facă ministru !“ cu mai puțin interes, decît i-ar fi spus acum zece ani : „am auzit că vi s-a schimbat ministrul !“ Senzația de neplăcere dc la început crescu și schimbă repede vorba, cu oarecare brutalitate în glas, da desigur foarte iscoditor :

— Da ce-i cu tine ? Te văd mult schimbată... Nu cumva... iubești...

Răspunsul ei de astă dată fu prompt :

— Eh ?... hm, ce idee... Dar apoi rîse și adăogă : Ei ?... oare n-aș avea dreptul... Și, pentru că rîsul lui acum era incert și mut, complectă : O... acolo... puțin... să nu-ți închipui cine știe cît...

El rîse de astă dată mai tare, dar destul de fals, și pentru a da continență puiului de necaz care-l tot încerca de la începutul acestei vizite și căruia acum îi mai răsărise un cap, încercă să-și aducă aminte frumusețea rară a soției sale

actuale și corpul ei de statuie. O, Sultana e cu mult mai scundă, deși nici ea nu-i scundă propriu-zis. Pe urmă tot trupul ei este oarecum cam plin pentru înălțimea ei, ceea ce, teoretic, e cu totul inferior formelor alungite ale Zinei. Iar cît privește albeața de lapte a aceleia... Sultana avea în schimb o pieliță închisă, puțin verzuie, de culoarea boabei proaspete de cafea. Cornoiu recunoscu pielița asta nealterată la încheieturile manilor și sus la deschizătura gulerului. Nu, desigur : culoarea asta avea farmecul ei. Și el își aminti cum înainte, pe cînd era numai director de liceu și cînd începea să-și pună tot mai hotărît în minte problema Iosefinei, ceea ce-l încurca mai rău ora tocmai această nuanță care-l stăpînise. A trebuit să-i ia ochii splendoarea întreagă și definitivă a Zinuței ca să-i închidă orbiți de lumină și învinși pentru totdeauna, liberați de orice reminiscențe otrăvicioase, așa cum razele soarelui aspru și necruțător topește [sic] și cele mai ascunse urme ale visului bolnav.

Soarele acesta vroia să-l aducă acum Cornoiu pe cerul voinței lui, care începea să se încețoșeze. Ei schimbau acum între dînșii păreri asupra celor din urmă banalități ale zilei. Dar

ochii i se fixaseră cu încordare de asasin pe gîtul cu tonuri schimbătoare și fascinante. Jocul acesta, nestatornic, de nuanțe, îl turbura cu totul, îi turbura vocea ca unui școlar la cea dintîi întîlnire, îi revărsa și scotea, din ascunzișuri vechi de suflet, amintiri grele și potopitoare.

Invocarea zeiței celei albe era acum zadarnică ; perfecțiunea de marmură, de care gîndul se agățase zdravăn, ca o pasăre fugărită de vijelie, era acum o trapă ascunsă, care, zgîlțîită de desperarea lui, se pregătea să se deschidă spre a-l rostogoli în catacombe de beznă. Micile defecte ale Sultă-nicăi și disproporțiile ușoare erau acum tot atîtea unelte de caznă cu care ceastălaltă îl tortura conștientă și persistentă de pe scaunul depărtat în tulburul minții lui, de pe care ea afecta liniștea și anostul. Dar se simțea conștiința ei aicea, tocmai din căscătura îndelungă și deasă de moleșeală, din schimbarea neostenită a piciorului dedesupt deasupra celuilalt, din ochiul care pîndește, viclean și încordat, în dosul aparenței de indiferență și oboseală.

Cornoiu trebui să se scoale de pe scaun, să se plimbe prin odaie rîzînd degajat și insinuant ; se

apropie de dînsa, se îndepărtă iarăși, se rezemă cu cotul de speteaza scaunului ei, povestindu-i ceva de mersul politicei. Și cînd ea se ridică de pe scaun, căci tocmai îl simțise, după răsuflarea-i caldă, gata să-i acapareze gîtul sub lăcomia buzelor înfrigurate, el o în- vălui într-o singură privire căutînd obiectul unui nou atac și începu deodată să-i înșire sub formă de compliment însușirile ei femeiești cu ghiotura, surprins și fericit, ca și cînd acum i le-ar fi băgat întîi de seamă și ca și cînd mulțimea lor l-ar fi bucurat foarte, ca pe cineva ce se înveselește nespus că-și găsește prietenul de demult în stare înfloritoare. Ba chiar, de atîtea constatări îmbucurătoare, întinse și mîna ca să regăsească dibuind printre cutele vestmîntului larg de casă — „așa ca o aducere-aminte numai" — știutele ei calități ascunse, însă ea îl respingea cu promptitudine și cu bine conturată nedumerire.

Aceasta îl făcu să bîiguie :

— A... Sultana... ce dracu... doar sunt eu !...

Dar ea îi răspunse cu rîs strident și drăcesc :

— Cine ești tu ?

El rîse la rîndu-i și-o asigură :

— Haide, haide, lasă glumele, doar vreau să te sărut numai... știi, frățește... și vibrațiile vocii

lui, care se opriră aci, părură să continuie : doar ne-am purtat soț și soție multă vreme și după divorț.

Dar ea rămăsese la rîsul ei și situația de față părea s-o amuze strașnic :

— Nu te cunosc... ha, ha, 'ha... nu te mai cunosc...

însă cînd el o prinse în ungher și o cuprinse zdravăn, înainte de a i se strecura pe sub mînă, ea își lăsă fața în voia buzelor lui și-l întrebă calmă și învinsă :

— Ce cauți la mine... Ai o nevastă atît de frumoasă !

— Și tu ești frumoasă... o împăcă el darnic, dar ea îi ripostă, i se păru lui, într-o largă și sinceră recunoaștere...

— O, eu nu mă pot compara cu dînsa, vai, e atît de dulce... e cu adevărat zeiță !

Atît de largă și sinceră și umilită recunoaștere, că el trebui să-și desfacă brațele care o acaparaseră ermetic și definitiv și s-o mîngîie ușor pe păr, pe frumosul ei păr de un castaniu închis și încrețoșat în cele mai bizare chipuri. Și fu nevoit s-o mîngîie și s-o împace cu glas liniștitor, glas tot așa de larg, care îndeamnă la resemnare și în care involuntar se

strecoară ușorul accent al mîndriei.

— Da... este intr-adevăr de-o frumusețe extraordinară... o zînă cum spui tu... dar asta', n-o să ne împiedice și pe noi muritorii de rînd ca să ne bucurăm de binefacerea existenței..., acordă el, cu o largă dărnicie, de ființă privilegiată, care trăiește în preajma zeilor.

Și cînd fu gata s-o cuprindă iarăși, ea îl izbi deodată, îl dădu în lături și se refugie la soneria pe care o apăsă cu violență :

— Atunci du-te la zeița dumitale... Am auzit că face comenzi de pudră cu sacul... Ha, ha, ha... zeița făinii, nu ?..

Servitoarea intră.

— Mariță, haide să-mi ajuți să mă îmbrac... Domnul va fi așa de gentil să mă aștepte dincolo în salonaș, pentru că-l rog să mă conducă pînă la Margot Greceanu...

Dar el se scuză repede, îngrozit la gîndul că ar putea fi întîlnit de cunoscuți, conducîndu-și fosta soție pe Calea Unirei.

Doamna Cornoiu își făcu mult dc lucru prin oraș. Mașina o purtă în toate părțile, la modistă, la prăvălii, la văduva lui Mihalache, la Tina Nedan, fosta ei colegă de pension, la care se ducea deseori, s-o consoleze de divorțul început.

Acolo găsea regulat și pe celălalt consolator al doamnei Nedan — în curînd, cînd va fi văduvă : doamna Mavro-mati — pe Nae Inelescu, profesorul de geografie, bun orator, chiar și cîntăreț și, cum îi spunea domnul Cornoiu : „omul faptei fapt pentru care nutrea față de dînsul intenții nemărturisite încă, dar desigur din cele mai bune.

Zina Cornoiu revenea acum la ea după o pauză cam îndelungă, pe care încă nti știa cum s-o motiveze mai nimerit și mai puțin jignitor. Nădăjduia însă că Tina va fi priceput de la sine cum au stat lucrurile, mai ales că nici ea n-a mai încercat să mai sune la ușa prietenei sale, după ce a fost întîm-pinată, pentru întîia oară în decursul relațiilor lor, de Esti, cu înștiințarea că stăpînă-sa e plecată departe, undeva, nu știe unde și nici nu știe cînd se va întoarce.

Dar dacă doamna Cornoiu nu-și mai cercetase personal pe vechea ei prietenă, în schimb, din ajutoarele care începură să curgă pe sub mînă, cu nemiluita, Tina se putu convinge de mărinimia ei tocmai acum, la vreme de nevoie, cînd tribunalul, cu toată susținerea caldă și patetică a lui Nae Inelescu (care era și avocat, însă, în lipsă de altă clientelă, doar pentru

prieteni), îi respinsese cererea de pensie alimentară, în urma unei strălucite probe de martori, aleși pe sprinceană de Nedan. Ședința aceasta fusese oarecum memorabilă și amănuntele date de martori produseră oarecare vîlvă în oraș ; încît domnul Cornoiu interzisese atunci ferm soției sale să mai calce pe la fosta ei colegă. Și cu toate protestările Zinuței, că ea are cu totul altă părere despre Tina Mavromati și că ea găsește necesar s-o viziteze tocmai acum cînd răutatea și calomnia au pus-o în atît de mare restriște, domnul Cornoiu nu și-a ridicat hotărîrea decît după ce Inelescu, îndîrjit contra colegului și bunului său prieten Nedan (Nedan era profesor de latină și greacă), n-a amenințat cu denunț1 în sperjur, ceea ce a făcut pe Nedan să cadă la o tranzacție cu soția sa în privința pensiei alimentare, renunțlnd la declarațiile martorilor și restabilind raporturile cu Inelescu, pe care tot el îl rugase la început să conducă procesul soției sale, gratuit (ca să-l termine mai repede și să-și speculeze în fața tribunalului mărinimia).

Scena revenirii Zinuței la Tina a fost desigur una din cele mai emoționante. Cînd Tina a înțeles după numărul soneriilor că e Zinuța

(numărul acesta avea un mare rost, căci dacă era cineva inoportun în casă, Tina ar fi ieșit îndată să-și vestească prietena, ce și-ar fi văzut atunci de drum) a sărit îndată de pe genunchii lui Inelescu, mică și durdulie, ca o fată de pension, bătînd din palme și netezindu-și fustele, sărind ca o minge de gîtul micului avocat, care-o respingea plictisit și nerăbdător, trăgîndu-și și el mînecile în jos și trăgîndu-se de asemenea de pulpanele hainei pentru ca pe urmă s-o îmbrîncească de-a binelea.

— Ce mai aștepți, nu te duci s-o primești odată ?...

Dar Tina, care nu mai știa ce să mai facă de bucurie, pai că abia la vorbele astea s-a dumerit, s-a repezit în ușă, pe care a izbit-o de nu s-a văzut, a dat buzna prin antreu, a sărit cele cîteva trepte, două cîte două, de parcă, așa cît era de mică, s-ar fi dat de-a dura. Cînd a intrat Zinuța, i-a cuprins poalele cu fericire, sărind spre buzele ei, nemerind-o pe gît și pe sîni, gudurîndu-se ca un copil mic și zburdalnic. A avut grije să-i spună : „E și el aci“, dar cealaltă i-a replicat scurt :

— Nu te-am întrebat asta...

Zina a intrat mîndră, cu pasul ei elastic, cu

capul sus, Tă-cîndu-se mirată de prezența lui Nae Inelescu, care o înlîm-pină cu reverență adîncă, palid și tremurător, abia găsindu-ˆi cuvintele, el, omul faptei, vestit pentru îndrăzneala și obrăzniciile lui.

Doamna Cornoiu primea ca de obicei cu un zîmbet ofranda acestei stîngăcii stupide pentru care Inelescu se certa aspru, în gînd, zăpăcindu-se și mai mult și dînd fără noimă și spirit răspuns întrebărilor ei repezi și desigur, pentru el, cu sensuri pe cari dispera că nu poate să le sesizeze din zbor. Și atunci teroarea cea mai năprasnică îl apucă iarăși la gîndul că ea ar putea să-l creadă prost. „Orice, dar asta nu !“ se sufoca, cau-tînd o întrebare sau un compliment ales ca să se reabiliteze, în vreme ce ea îl privea cu un surîs îngăduitor, care-l ucidea, terminînd cu dînsul, necruțătoare : „Ca de obicei, distrat, domnule Inelescu ?“ — spre a se întoarce la amica ei :

— Și tu, Tinuțo ?

Și atunci Tinuța începu deodată mai patetic decît ori-cînd să-și văicăre soarta, să blesteme cu toată furia pe Nedan că vrea s-o lase în mizerie și să amenințe cu blesteme pe Gicu Nenoveanu, tînărul student și poet, care de cînd

e la facultate nu i-a scris decît o singură scrisoare, deși — mizerabilul ! — sunt trei luni de cînd a plecat și cu toate că el e cauza principală a acestui divorț.

— Că și Nedan are puțină dreptate, reveni apoi; nu pot spune c-am fost ușe de biserică ; el însă închidea ochii, tot așa cum îi închideam și eu pentru ale lui. Dar ca să mă surprindă în brațele propriului lui elev... înțelegi !...

Și doamna Nedan își privea convorbitorii cu un aer, de parcă i-ar fi bagat în sac cu o mare problemă. Părea că le spune: „Așa e, că era prea, prea...“

— Aș, eu cred că dinadins l-a adus în casă... opină Inelescu, fericit că prin devierea conversației putea să-și recapete aplombul pierdut. Dinadins l-a adus, ca să provoace divorțul...

— Nu, dragul meu, suspină Tina, care uita totdeauna recomandările insistente ale lui Inelescu de a nu-l mai tutui. în fața doamnei Cornoiu și-n fața oricui. Ce se spune la tribunal, se spune la tribunal 1 între noi însă... Era elevul lui favorit, o știi tot așa de bine ca și mine. Era o adevărată prietenie între ei, deși unul era profesor și celălalt elev. Era atît de fermecător

băiatul ăsta, cu ideile lui, cu spiritul lui, cu vocea lui molatecă și caldă, că nu era profesor să nu-l iubească...

— Cu atît mai mult o nevastă de profesor, glumi Inelescu încercînd să schimbe o fugară privire cu Zina, care rămînoa însă nemișcată, zîmbind doar ușor, arătînd că împărtășește prea puțin hazul pe care poate să-l producă o astfel de glumă.

Totuși trebuia să recunoască cu necaz în sinea ei că-și satisfăcea o ascunsă plăcere din toate aceste cancanuri de care, uneori, uitînd, se amuza cu inima deschisă, pentru a se blama apoi îndată că și-a depășit atitudinea. Atunci rîsul firesc i se transforma într-o subtilă strîmbătură ușor disprețuitoare, pe care Inelescu o lua drept plictiseală, sau nici el nu mai știa drf-pt ce s-o mai ia ; iar Tina, cu diplomația ei otova, o interpreta ca nerăbdare de a rămîne între patru ochi cu cel de față.

Atunci, cu aer părintesc și atotcunoscător, se retrăgea în-tr-atît de discretă, cît să se observe bine gestul ei, care nemulțumea la culme pe doamna Cornoiu.

Dar aceasta își revenea repede apoi, amuzată de încurcătura în care se regăsea Inelescu.

De alifel, pentru el, trebuia singură să-și mărturisească oarecare atracție, găsind într-însul posibilități latente, care îndrumate într-o direcție mai puțin vulgară, i-ar fi dat suficient aspect spre a putea fi promovat în lipsa altora, așa cum îl visa ea, „prietinul" pe care visurile, gîndurile, predispozițiile sufletești din anumite ore îl căutau singure, fără voia sa, și pe care nu-l găsise încă printre junii calpi, blazai și șterși, ai așa-zisei lumi bune.

Inelescu înțelegea că doamna Cornoiu așteaptă de la el ceea ce s-o determine să-l simpatizeze și conștiința asta îl încurca și mai mult cînd se găsea în fața ei. Pricepea de asemeni că numai trecerea de timp îl va obișnui cu dinsa, dar pînă atunci trebuia să întrețină un stătu quo, care i se părea deplorabil. Cuvintele ce-i adresa, și care i se poticneau necontenit în gît, cădeau totuși așa de tari, că lui i se păreau că se rostogolesc la picioarele ei și se sparg cu zgomot fără de seamă. Se străduia să-și modeleze vocea, s-o rețină, să-i atenueze intensitatea. Dar măsura era greșită iarăși și cuvîntul abia se auzea, parcă ar fi răgușit subit și trebuia să tușească cu spor pentru a-și readuce glasul la starea de mai înainte.

Pe urmă, cînd în sfîrșit și-l regăsea, se menținea strict numai în cadrul complimentelor de care — cu toate că le în-vestminta risipitor cu tot ce spiritul îi putea servi mai de seamă — era complet nemulțumit ; ea-i riposta cu o mișcare scurtă a buzelor la cele banale, înghețîndu-l — și cu un surîs fin de acceptare la cele nimerite. Dar ele se mărgineau numai la constatări mărunte și reținute asupra frumuseței ei în general sau asupra detaliilor celor mai vizibile ; pe cînd cele asupra cărora nu îndrăznea încă să se întindă rămîneau doar în admi-rația-i mută și mistuitoare.

Picioarele au intrat în cadrul curtoaziei printre cele mai tîrzii; ele au format un capitol destul de amplu întrucît Nae Inelescu, dozat de-o facilă fantezie și vechi cunoscător în materie, găsise un vast domeniu de comparație, îneît -a uimit-o, de la început, ea singură nebănuind atîtea despre picioarele ei.

Atunci cînd reveni la Tina, el se gîndi să reia această veche temă, care văzuse bine, îi produsese destulă plăcere. Dar constată repede că n-are de unde să înceapă, căci timpul care-i despărțise șterse ușor familiaritatea ce se stabilise între dînșii

înainte, iar acum era desigur îndrăzneț, dacă nu stupid, s-o înceapă direct cu picioarele.

Și pentru că ea se părea că-și sfîrșește întrebările și cum convorbirea da tot mai desperate semne de moarte, în „specialist" (cuîti se denumea singur, cu larghețe, colegilor) socoti că pînă și-o banalitate sau o prostie e preferabilă tăcerii. Deci hotărî s-o pornească iarăși de la ochi.

Găsi destule de spus iar pentru că un compliment pe care-l făcu mai pe urmă asupra culoarei lor semăna mult cu începutul unui cîntec vechi, verva se prefăcu în melodie.

- Nae Inelescu cînta cu foc și credea că pune multă patimă în cîntec, dacă prelungește nota penultimă, terminând apoi brusc cu o zdravănă zguduitură a capului șî-a pieptului. Avea o voce metalică, cu rezonanțe plăcute, poate prea puternică într-o cameră. Cînd începea să cînte, doamna Cornoiu boțea disprețuitor buzele ; i se părea cam de periferie modul ăsta de a i se face curte. însă încrederea în sine a cântărețului și mai ales religiozitatea pe care o punea, în ascultare, Tina, care apărea uneori cînd micul profesor, da drumul glasului, o încurca și pe dînsa, neștiind dacă trebuie să rîdă sau să

recunoască

— nu atît de admirativă ca doamna Nedan firește — că Nae Inelescu „are voce".

Acum doamna Nedan nu apăru în timpul cîntecului, iar Nae Inelescu — pentru că pasiunea cu care intona crezu că s-a comunicat în întregime ascultătoarei — repetă gestul de mai demult, care i se părea de rară și îndrăzneață savoare, de a se lăsa în genunchi asupra ultimelor note. De astă dată însă nu mai îngenunche lîngă dînsa gata să-i cuprindă picioarele, ci destul de departe, tocmai hăt în colțul odăii unde se retrăsese pentru a-și voala asprimile vocale.

Cum sta așa smerit și prosternat și mut, parcă epuizat de tot sufletul, doamna Cornoiu trebui din nou să se întrebe* dacă astfel de scene nu sunt decît de-un gust îndoielnic pentru o soție de viitor ministru. Dar trebui să-și recunoască îngăduitoare că, dinaintea oricărui altuia, demult s-ar fi ridicat fără întrebări prealabile și ar fi ieșit — perfect nu-și dă nici ea seama cum — profund jicnită sau vărsînd torente de rîs. însă acest Nae Inelescu punea parcă atîta sinceritate în cele ce făcea, avea un aer atît de pierdut cînd își exprima într-un fel sau altul

sentimentele ; iar acum, în genunchi, aștepta atît de re- siimnat „osînda" — cum îi spunea dînsul — că Zina nu putea să nu-i acorde măcar favoarea acestor clipe de ezitare.

Apoi osînda venea grea și necruțătoare ; ea veni și acum, cînd Inelescu crezuse c-o va înlătura cu trouvaille-ul ăsta, de a cădea în genunchi cît mai departe și cît mai zdrobit. Ea consta în chemarea insistentă a doamnei Nedan și era însoțită de gestul lui de desperare și descurajare, prea comică și prea facilă ca ea, la rîndu-i, să nu mai știe ce să mai creadă și chiar să se întunece. Acum însă păru extrem de amuzată de expresia lui, în același timp jalnică și caraghioasă, și zîmbetul cu care arăta această bună dispoziție fu într-atîta de comunicativ că-l remarcă și doamna Nedan. El se menținu tot restul vizitei la aceeași prietenească lumină de la început și fu însoțit, în timpul conversației care urmă, de minuțioase examinări din partea ei, a feței lui prelungi și albe, a ochilor vii, verzui, a părului negru lăsîndu-se în ondulări plăcute de-o parte și de alta a cărării, a trupului voinic și nervos — și în treacăt numai — a picioarelor drepte, dar scurte.

Ceea ce îndritui pe Inelescu, cînd dînsa plecă,

să se simtă cel mai fericit din lume. Cîhtă, jucă, îmbrățișă pe Tina, o așeză pe sofa și începu să-i șire toate calitățile ei — ale Tinei — cu o dărnicie care o puse pe gînduri și pe-aceasta.

Ea-l asculta ca-n vis, dar se pomeni deodată, într-un tîr-ziu, explicîndu-i superioritatea piciorului lung și subțire, uitînd că el, omul picioarelor scurte, vdrbea despre asta unei femei cu picioarele la fel de scurte ; ea oftă deodată cu alîta tristețe, că el se opri încurcat de gafa lui.

— Iartă-mă, Tina, dar nu vreau să zic că nici...

— Nu, nu, ai dreptate, dragul meu, ai mure dreptate, suspină ea... Așa erau și ale lui...

— Ale cui ? se îngrozi el...

— Ale lui Gicu...

— Gicu ?... Ah ! Nenoveanu... se dumeri Inelescu care un moment fu departe de orice contingență. Zîmbi înduioșat și voi să readucă conversația la punctul de plecare. El. vorbărețul, niciodată nu simțise în el mai impetuoasă nevoia vorbăriei ; ea-l asculta însă numai pe jumătate, căci jumătatea cealaltă a minții era dedicată gîndurilor proprii ; iar răspunsurile fugeau numai la Gicu. Apoi veselia

lui începu s-o întărite așa că, observînd, fu nevoit să coboare încetul cu încetul tonul fericirii ; ea însă se pomi pe plîns și el trebui s-o mîngîie, ba, din- tr-un exces de mărinimie, să-i sărute lacrămile. Dar plînsul ei devenea din ce în ce mai nervos și-și înfundă deodată capul în perine ; el căută s-o ridice, dar apucînd-o își aminti neașteptat de atingerea piciorului celeilalte, acum o lună, și drumul sîngelui i se răsuci brusc în tot corpul. Ca de obicei, ea nu se împotrivi și-l înlănțui la rîndu-i închizînd ochii, șoptind înfiorată reproșuri lui Gicu, în vreme ce, în ochii lui măriți pes'e fire, corpul ei se lungea, pielea i se albea ca albușul și figuia Zinei se crispa de plăcere în închipuirea aprinsă de rut.

în acest timp doamna Cornoiu pleca și mai nedecisă. E«i nu-și înșelase pînă acum bărbatul, deși, aprioric, convenise cu sine însăși că lucrul ar fi cu putință ; ceea ce i se părea cu neputință era să găsească în orașul ăsta pe acela pentru care, închizînd ochii, să poată fără regret să se arunce în vultoarea necunoscutului. De cîte ori se contura vreunul mai limpede în mintea ei, de atîtea ori se simțea complect nehotărîtă. ca hotărîrca să-i revină îndată mai tîrziu, cînd conturul intrusului era izgonit din minte fără

cruțare. închizînd în urmă-i ușa doamnei Nedan, ea simțea desehizîndu-se în sufletul ei parcă, asemeni străzii acesteia retrase și tăcyte care se pierdea în nelămuritul nopții, o perspectivă de neliniște și nesiguranță.

Șofeurul o simți și apăsă butonul ; și odată cu moi ori i care se încingea, farurile căscară ochii mari și străpunseră nh~ 'i departe noaptea ; ea tresări înviorată și privi în lungul fîșiih • de lumină biruitoare ; dar mai încolo, lumina lor crudă se desfăcea și pălea, pierzîndu-se în marea de întunerec ca o dub. \ coadă de cometă, părînd că se întoarce tremurătoare și serată de sevă din împărăția nepătrunsului negru.

Doamna Cornoiu se așeză în poziția ei favorită pe canapeaua creme a mașinei închise.

își lăsă bustul pe spate și-și răsturnă capul cu fața spre tavanul încăperii capitonate, astfel ca ochii să primească, în plin, lumina discretă a micului glob albastru ; îi plăcea să rămînă astfel tot răstimpul parcursului, ca și cînd ar fi urmărit în viermușul de foc al becului dezvoltarea unui vis în care se cufunda cu totul. Șofeurul răsuci volanul.

Pe străzile mari și luminoase ea nici nu

întoarse privirea la dreapta sau la stînga ; îi plăcea numai cînd involuntar ochii i-erau smulși din contemplație la cotituri; atunci surprindea trecători privind prin geamurile cupeului cu străpungătoare admirație.

Lăsa atunci să-i plutească în ochi totală indiferență, în vreme ce simțea cum crește în suflet ceva mulțumitor, îmbătător, ascuțit de dulce. Pentru ca să-și învingă uneori curiozitatea de a privi spre trotoare, pe străzile populate, își căuta totdeauna un gînd, pe care-l găsea fixînd stăruitor vreun punct al sîrmei luminoase din bec ; și gîndul pornea atunci neobosit înainte și înapoi de-a lungul micului șarpe albastru.

Acum trecea în revistă pe Inelescu. Și era mulțumită că-l vede necontenit pe plac, în orice caz simpatic, chiar în manifestările lui cabotine, în această severă examinare retrospectivă. Cmd ceva, care i se păruse înainte meschin la el, îi apărea acum într-o lumină favorabilă, simțea cu plăcere cum un val de bunăvoință îi pornește din adîncurile ființei, umplînd lacunele, diafanizînd defectele, și-n toată dispoziția sufletului ei constată cu mulțumire că tumultosul personaj făcuse drum bun acolo, cu

neîmblînzita-i persistență. Desigur „tumultosul" era tocmai termenul pe care-l găsise gîndul ei și care-i legitima îngăduința de a-i ocupa spiritul. Era un tumultos ; o auzea din toate părțile. Era singurul în oraș astfel. Era îndrăzneț, fantast și pasionat. Nimeni, nimeni din anturajul ei nu se mai arăta în aceste culori. Anume predispoziții de teatralism ieftin puteau fi eliminate printr-o fecundă critică, pe care ea se hotărî s-o întreprindă chiar de la noua întîlnire. Dar încolo, în omul ăsta ardea o viață...

Atît numai... păcat că era prea mic.

Și amintirea picioarelor lui venind iarăși, cu toată bunăvoința de la început care o făcuse adineaori sa se oprească numai la calitățile lor : subțiri și drepte ; de astă dală fu cu neputință — oriei r se străduí împotrivă — să și le înfățișeze altfel di. cît pur și simplu scurte.

E mic, asta este ! Pentru dînsa e înfiorător de mic. Il întrece cu un cap... Era sincer nccăjită că toana «ista nărăvașă de amintire ii răsturna cu răutate tot ce clădise pînă acum. Dar tocmai atunci mașina coti pe strada ei ; trupul i se înmlădie și ochii. îndepărtați de la viermușorul albastru, descoperiră în lumina felinarului din colț o siluetă deșirată și firavă, agitîndu-se spre

dînsa. Vedea acum, pentru prima oară, această înfățișare zveltă și înaltă, învelită într-o pelerină ; avu timp s-o observe, luînd o atitudine de bravadă și salutînd-o cu un gest larg. Nu-i răspunse desigur ; nici n-ar fi avut timp ; dar oricum băgase de seamă în petele mărite pe care le făcea [sic] regiunile ochilor pe fața inundată de lumină, o curioasă mișcare, care n-ar fi putut spune dacă a fost simplă expresie de admirație pasivă sau chiar îndrăzneață nădejde.

în orice caz împrejurarea îi plăcuse. Cine putea fi străinul acela, din unicele lui gesturi de-o clipă aidoma lui Nae Inelescu, dar în sfîrșit... un Inelescu Jnalt !

Doamne, de ce, fără să vrea, se gîndea la astronomul acela, care descurajase inlr-atît pe domnul Cornoiu !

Comitetul executiv al partidului se adunase în casa domnului Cornoiu. Venirea la putere era iminentă și potrivit obiceiului, pentru a nu fi surprinși nepregătiți sau în plină ceartă pe locuri, listele trebuiau făcute din vreme. Ele nu se complectaseră desigur pentru că rivalități erau destule, dar aveau să se stabilească definitiv joia viitoare.

După o energică alocuțiune a avocatului

Necșulea, în care acesta spusese lămurit și-n murmurul aprobatic al tuturor, că în sfîrșit, după atîtea servicii dezinteresate, statornice și cu adevărat edificatoare în ceea ce privește imensa popularitate a domnului Cornoiu, menținut deputat de cincisprezece ani încoace, reprezentînd la guvern sau în opoziție un județ, poate cu cel mai mare contingent de populație, „centrul va trebui să țină în seamă că în viitoarea constelație ministerială șeful nostru mult iubit e necesar să-și aibe locul său bine definit și nu unul din cele secundare".

Și cuvîntarea lui Necșulea pornind de la acest punct începu să crească amenințătoare, făcînd pe toți ceilalți să caște ochii, iar pe domnul Cornoiu să șoptească printre grupuri glumeț, pentru a retușa meșteșugit impresia : „Nu v-am spus eu — Necșulea ăsta e tăios ca un cuțit... nu vˆam spus eu că el e «cuțitul partidului»"...

Iar cuvîntul lui Necșulea avea rezonanțe de claustru, tăia sec și lapidar, urca ˆogic, vizînd temeinic ținta ; el ținea în timpul vorbirii capul plecat, pentru a fulgera auditoriul pe sub sprîncenele negre și îmbinate, în vreme ce pielea arămie a feței se zbîrcea neconotenit în rictusuri demonice, iar băr- bița mică și neagră

juca nervos sub tăișul cuvintelor. El termină cuvîntarea cu ochii în ochii Zinei, care, prin ușile ce se deschiseseră larg, intra în fruntea slugilor cu tăvi întinse de argint, încărcate de gustări și pahare :

— Ne iubim desigur partidul, dar nu putem admite ca județul nostru de o atît de mare importanță economică să fie metodic lăsat la o parte pentru județe de mai puțină importanță. Ne iubim partidul, dar partid însemnează oștire și șrf împreună, și contingentul considerabil de alegători pe care-l aducem centrului va trebui să fie marcat de recunoștința acestuia priri diplomarea șefului nostru cu unul din locurile supreme de încredere ale țării...

— E drept... Bravo... Ura... porniră aprobările și aclamă-rile scurte și guturale, făcînd, contra voinții sale, să roșească vizibil pe doamna Cornoiu, căreia plesnetele de bici ale vorbelor lui Necșulea îi pusese brusc sîngele în mișcare, ca una ce avea să împărtășească deliciile onoarei acelui „loc suprem de încredere" cuvenit soțului ei. Așteptă ca furtuna să se potolească, făcînd sforțări supraomenești să reziste tumultului ei, păstrîndu-și calmul suveran. Centrul furtunii era în grupul profesorilor de la

fostul gimnaziu „Banul Mihai", acum, grație intervențiilor lui Cornoiu, mare liceu. Atît foștii lui colegi de catedră, cît și noii-veniți aduși de dînsul își exprimau fățiș și zgomotos dragostea și recunoștința. Cel mai inimos și mai zurbagiu dintre ei și care dăduse entuziasmat și puternic tonul aplauzelor era desigur cel mai mic fizicește : Nae Inelescu. Pentru neastîmpărul lui și pentru statura lui, Cornoiu — căruia îi plăcea să-și denumească partizanii cu porecle pline de sens și promisiune, spre a-i lipi și mai mult de dînsul — îi mai spunea, pe lîngă „omul faptei", și „inima partidului".

La fel de convins de spusele lui Necșulea, cu gesturi largi din mîini scurte și complectînd pe oratorul precedent prin argumente spuse tare și răspicat, încă neauzite de nimeni din cauza tumultului ce se iscase, era Nedan, Grigore Nedan, de latină și greacă, aproape tot așa de mic ca Inelescu, însă ceva mai gras și rubicond ; el nu părea deloc supărat de zgomotul acesta, ba chiar privindu-l mai bine, ai fi crezut că profită de ocazie să-și facă datoria cît mai neobservat. încheie totuși atît de violent, că se făcu deodată tăcere și convinse aplauze porniră furtunos din toate părțile.

Grupul avocaților, prin definiție mai precaut, aplauda mărunt și cu entuziasm măsurat; prodecanul baroului și vicepreședintele partidului, Porumbacu, deși ținea chiar în timpul cuvlntărilor palmele lipite și ridicate ostentativ, însă într-a-tîl domina pe figura lui roșul-galben și cu atîta asiduitate privea la cei de față, rînd pe rînd, încît era limpede că vrea să arate celui ce-ar fi fost dispus să zugrăvească centrului scena cfc; față, că aplauzele lui au fost destul de potolite și că era nevoit să le dăruiască din politețe pentru amfitrionul care-l observa fugitiv și înțelegător.

Cînd aclamația se ogoie, doamna Cornoiu înaintă urmată de Esti și de ceilalți servitori printre invitații ce se plecau adînc ; ea răspundea la mulțumiri și salutări reținut și cu bunăvoință, pe care ar fi vrut s-o arate cît mai vădit de circumstanță. Pe Necșulea, ca o mulțumire pentru frumoasele lui cuvinte, ținu să-l servească personal.

De Nae Inelescu îi fu teamă să n-o salute, cum avea obi-cciul la doamna Nedan, cu vreo reverență romantică, cu mîna lăsată galant spre podea, scandîndu-i : „In fața frumuseții, signora, mă închin", sau altă prostie la fel, încurajat de

familiaritatea adunării. își compuse deci o figură energică și-l bravă cu severitate. încă Nae Inelescu se arătă chiar excesiv de discret, ceea ce-i plăcu, răsplătindu-l cu un zîmbet, pe care el arătă că l-a primit, cu maestră finețe.

Domnul Cornoiu profită de ocazie ca să facă în gînd apelul. Va să zică erau cîteva lipsuri : bun ! Se aștepta la ele... însă erau și unele la care nu se aștepta. Acestea îi tăiară linii adînci în răbojul minții. Doamna Cornoiu, nereținînd bine numele celor C(> se prezentaseră astăzi pentru întîiași dată, îl întrebă în șoaptă care-i Andrei Lazăr. Examinîndu-i acum din nou, nu găsea silueta aceea înaltă și suplă, a celui care o salutase deunăzi. Domnul Cornoiu se intenesă de Lazăr, punînd pe figură un zîmbet de nepăsare.

— De la un timp, s-a închis complect în casă, iar cînd vine la ore e cu totul străin de toată lumea ; pare foarte preocupat... naiba știe de ce..., lămuri Nedan, care era socotit prietenul cel mai bun al lui Lazăr... Eu i-am spus c-am dori cu toții sii-l avem astăzi printre noi și mi-a promis că vine... dar... Uite-l...

Se întoarseră cu toții, pînă și cei care-l știau, Ia fel de curioși să vadă această figură bizară.

Doamna Cornoiu se

întoarse cea mai din urmă, nu fără puțin necaz pe roșul acela ce-l simțise sărindu-i în pomeții obrajilor. își strânse însă buzele și lăsă capul pe spate într-o atitudine demnă și ușor disprețuitoare, pe care trebui s-o părăsească îndată. Dar ce dracu! Asta era un oraș de eschimoși ?

Căci în ușă ezită încă trupul firav și mic al lui Lazăr, de pe care se lăsa greu pe o parte capul acela speriat, ca o floare grea pe un lujer prea subțiratec. Îngăimînd ceva neînțeles și fără a da mîna cu nimeni, nou-venitul se strecură prin mulțime, făcîndu-și loc cu stîngăcie ; greși apucînd-o printre avocați, de unde cu greu își găsi ieșire spre grupul colegilor lui. Acolo se statornici între Nae Inelescu și Nedan, răsuflînd lung și ușurat.

Toată lumea începu să rîdă. Domnul Cornoiu zîmbind indulgent se duse după el să-i strîngă mîna.

— Bine-ai venit, domnule Lazăr.

— A, iertați-mă, domnule Cornoiu... Credeam că nu sunteți...

— în casa mea ?...

— Credeam că... n-ați apărut... nu vˆam văzut

aci, în cameră...

Și roși de tot, în rîsul general.

Dar supliciul lui nu se sfîrșise complect. Căci tocmai pe cînd Cornoiu revenise în grupul avocaților ca să-și exprime nedumerirea că unul din partizanii din barou, Tintorescu, nu-i de față, decepția puternică de la început a doamnei Cornoiu se risipea cu atîta repeziciune, de parcă fundul conștiinței sale s-ar fi spart în mai multe părți deodată. Mișcările stîngace ale lui Lazăr și rîsul homeric pe care-l provocase .o dispuseră, iar micul profesor îi apăru acum nespus de simpatic. Mișcările lui fuseseră atît de copilărești și atît de potrivite cu dimensiunile sale că ea, care nu-l părăsise înaă din ochi, își simți din nou fața luminîndu-i-se de rîs și plăcere. îl examină înveselită și constată că mititelul cel nou n-avea nici fața și nici trupul ea Nae Inelescu, nici pîntecul bine crescut al lui Nedan ; proporția la el era perfectă, iar aerul copilăresc pe care-l păstra continuu îi da un farmec deosebit.

Mai ales acum era tare simpatic, adăpostit acolo în siguranță, între prietenii lui buni și mici ca și dînsul, de după care ochii i se deschideau enormi și negri pe figura sidefie cu

mici mustăți brune, căutînd pe furiș la cel de față și apoi — so- cotindu-se că nu mai e observat — îndreptîndu-i sperioși la dînsa, pentru a-i căsca îngroziți și a-i pleca de îndată, cînd descoperi că ea îl urmărea surîzătoare. Ea veni să se așeze lingă dînsul și cînd se aplecă deasupră-i avu și mai mult impresia micimii lui. însă, curios, acum îi plăcu nespus această senzație, înfăptuirea lui brună și mai ales ochii aceia tot așa de mari ca ai ei, precum și, de bună seamă, impresia de proaspăt, de dichisit, de curat, pe care ți-o dau unele persoane de parcă în orice moment tocmai au isprăvit să se spele și să se gătească, timiditatea asta excesivă și roșul de fecioară care se îmbina într-atît de puțin obișnuit cu sideful obrazului, vorba borborosită în gît de sfiiciune ; toate acestea treziră în doamna Cornoiu senzații pe care ea le găsea cu satisfacție noi, dar care nu erau decît vechile ei simțăminte de grandoare, plăcerea aceea de dominare și de proteguire, care-și găseau în sfîrșit o formă nouă de manifestare. în mintea ei, el se cuprinse îndată în cadrul celor auzite despre dînsul și tabloul se complectă de la sine cu ușurință : îl văzu în mijlocul aparatelor curioase cu care-și cheltuia lefurile

sau căutînd cu luneta misterioasele semne ale depărtărilor, în pacea profundă a nopții. Și-l întrebă de vorbă, privind în ochii care se plecau necontenit, spre a se deschide iarăși spre dînsa, enormi, ca două găuri de întuneric, stînd parcă s-o soarbă în infinitul lor negru și misterios, cu bizarele reflexe ale firișoarelor de aștri minusculi, de cometi, de cataclisme universale. Ea avu parcă o tresărire ușoară în fața acestor abise, dar rîse și mai voioasă numaidecît apoi, cunoscînd dintr-o dată în privirile profunde și deschise în nemărginire, că el, de bună seamă, a și început s-o iubească.

înțelegea de minune acest lucru, deși acum, în mijlocul atîtei lumi, era cu neputință să-i scoată ceva dintre dinții mici și feminini, de-o albeață și de-o regularitate de invidiat, mai mult decît îngăimeli și monosilabe sau răspunsuri atît de încet spuse, că urechea ei fină trebuia să se forțeze ca să le audă. însă toată sala credea că doamna Cornoiu se distrează pe socoteala bietului Lazăr; astfel, cînd ea aduse singură să-l servească, cu toții rîseră din nou de stîngăcia lui de a primi ce i se oferea și de tremurul paharului înalt și lătăreț de șampanie în mînă, care.amenința să se verse și care fu dus cu o

mișcare speriată la gură și sorbit aproape tot dintr-o înghițitură. Inelescu găsi de cuviință să plaseze citeva spirite, la cari mulți rîseră ; dar doamna Cornoiu rămase serioasă, contemplînd îngăduitoare figura mută și rugătoare, pe care deslușea tot mai limpede culoarea de purpur a iubirii neașteptate și profunde, o iubire amestecată cu teamă parcă... Doamne..: cu frică... un obraz atît de catifelat, căruia poate i-ar sta mai bine fără mustăți...

Toate conversațiile din sală se întrerupseră deodată în același timp, cum se întîmplă uneori, tocmai cînd ea îl întrebase despre lunetă și observațiile lui. Și atunci, după mai multe îngăimeli de neauzit, deveni deodată guraliv și-i declară că luneta sa, un minunat de bun Secretan de 110, poate să despartă duble chiar pînă la o secundă de arc. întrebîndu-l ce sunt acelea duble, el povesti ceva despre aceste misterioase stăpîne ale infinitului, de bizarele lor împerecheri de culori, de straniul efect pe care-l produc în sufletul privitorului.

— Iată pentru ce a dat Lazăr atîția bani pe telescopul lui, îl întrerupse iarăși Inelescu, nu tocmai în apele sale, „ca să vadă stele verzi".

— Pentru aceasta puteam să-ți prezint eu la

alegeri pe Take Răsucitu, șeful agenților mei electorali, complectă domnul prodecan Porumbacu, în rîsul general.

Doamna Cornoiu avu o strîmbătură ușoară din buze, găsind spiritul prea vulgar, față de căldura cu care vorbise Lazfir. Dar cuvintele lui Porumbacu întoarseră iar discuția generală la alegeri, și Zina găsi că trebuie să iasă, după ce împărtăși micului astronom că ar fi curioasă să vadă și dînsa astfel dc lucruri. însă pentru că plecase apoi atît de repede, el conchise că numai de politețe i-a făcut propunerea și îndată marea dispoziție se preschimbă într-o adîncă mîhnire, la gîtidul că poale vrusese numai să se distreze și că el fusese partea amuzantă a programului.

Aceasta cu atît mai mult cu cît acum nimeni nu se mai uita la dînsul și tonul discuției generale era atit de violent că nu se mai înțelegea nimic.

într-adevăr, recunoscător, domnul Cornoiu lăsă să se înțeleagă că la viitoarele alegeri Necșulea va fi al doilea pe lista Camerei, urmînd ca Porumbacu să fie întîiul la Senat. Porumbacu conveni dumirindu-se de ce Necșulea era într-atît de pornit, și se presimțea atît de jicnit dacă

Cornoiu nu va fi ministru. Ceilalți cerură să vadă cum va fi distribuit restul locurilor. Dar pentru a evita nemulțumiri, contra lui, personal, Cornoiu ripostă că asupra acestora discuția ar fi prematură. Pentru că deși sunt semne evidente de căderea guvernului și el are indicii zdrobitoare de la București, însă pînă nu va fi consultat întregul comitet județean nu se va pronunța asupra complectării listei.

Se rosti ușor numele absentului Tintorescu; Cornoiu strîmbă din nas. Avocații pretinseră îndată că ei înțeleg ca grupul lor să fie bine reprezentat în viitoarea legislatură, ocupația lor fiind o chezășie că se va vorbi atunci în parlament. La care Cornoiu, după ce arătă pe Necșulea, răspunse rînjind prietenos, în aplauzele profesorilor :

— Spuneți perfect de bine reprezentați : afară de asta partidului nostru îi trebuie vorbitori de talent, care să știe mai ales cînd trebuie să tacă. Ceea ce produse oarecare rumoare în grupul din ju'rul lui Porumbacu.

Atunci interveni Nae Inelescu, care, puțin cam contrariat și neștiind încă ce să creadă de atitudinea doamnei Cornoiu, își arătă înțepat mirarea că se pune chestia talentului pe

categorii profesionale și i se păru nostim că domnii avocați, mai ales, pretind așa de firesc că această însușire superioară e un apanagiu al lor pe care l-ar căpăta odată cu diploma dc licență în drept.

— Și eu am această licență, domnilor, și mai am încă una. și cu toate astea nu cred cu tot dinadinsul că talentul e rezultatul unei simple sau mai multor patalamale, sau că e ca o bucată de pămînt pe care o cîștigi prin două ieftine chițibușuri procedurale ! Talentul, d-lor, nu se proclamă, se vede.

— In orice caz la dumneata nu se vede nimic... se auˆi o voce.

— Și crezi că se vede la dumneata ? răsună alta.

— Nu sunteți în chestie...

— E timpul, domnilor, se ridică peste glasurile anonime vocea lui Nae Inelescu, ca și în partidul nostru să se facă loc talentului.

— Atunci niciodată n-ai să fii deputat...

— N-am pretenția...

— în partidul nostru, interveni vocea groasă a lui Porumbacu, care se apropie voluminos de micul vorbitor, totul merge la rînd, domnul meu. în partidul nostru — se aplecă el cu

degetul întins în semne de mustrare, ca un părinte deasupra copilului — e ceva mai important decît orice talent și acest ceva a dat tăria partidului nostru, cum a dat putere și țării noastre să reziste de veacuri contra tuturor aventurierilor ; și această mare însușire a partidului nostru a fost disciplina, domnule, a fost respectul pentru cel mai bătrîn și pentru cel mai înainte venit, a fost ascultarea oarbă față de șef... asta s-o știi dumneata...

Un ropot tunător de aplauze întrerupse pe vorbitorul care impresionase profund și ca glas și ca conținut. Nae Inelescu, care nu-și pierdea cumpătul de obicei, aruncă o privire spre Cornoiu, pe care-l văzuse rîzînd aprobator, cînd începuse să ia în răspăr pe avocați; de astă dată șeful avea cea mai severă înfățișare și aplauda cel mai zgomotos. Nae Inelescu se mai uită și-n grupul din fund al prietinilor săi. Dar văzu pe Nedan foarte încurcat, neștiind ce să facă cu mîinile și cu ochii, în vreme ce Andrei Lazăr stătea pe scaun întors pe jumătate, complect absent de această atmosferă, cu ochii pierduți prin geamul întunecat, undeva, în cerul înserării timpurii de toamnă.

Nae Inelescu, pentru a nu pierde definitiv

partida, aștepta ca aplauzele să înceteze. Apoi ridică și el cîteva elogii abil aduse disciplinei și respectului, conveni că acestea au fost virtuțile cardinale nu numai ale partidului, dar chiar ale neamului întreg românesc, și asigură că el personal n-are nici o pretenție, nici măcar nu s-a gîndit la vreun loc în parlament, cu atît mai mult cu cît e convins că firii lui de vagabond, incapabilă să se fixeze, nici în Capitală, unde capitalismul modern și industria au anihilat orice farmec patriarhal, nici in orașul acesta, unde s-a obișnuit prea mult, nu i-ar conveni decît un post de inspector școlar (aci toată lumea conveni că Nae Inelescu vorbește cu toată sinceritatea) ca, pe lîngă dorința vie de a duce facla datoriei așa, cum o înțelege el prin colțurile țării, să-și poată astfel satisface în același timp și predilecția sufletului său (asta tocmai ca să le arate tuturor că la dînsul, oricum ai lua-o, interesul material nu contează) pentru rătăciri inopinate în orașe necunoscute, cu farmec necunoscut, cu posibilități de viață inedite și atrăgătoare.

— Dumneavoastră știți că ambițiile mele se rezumă la satisfacerea pasiunilor mele, aș putea zice la satisfacerea pasiunii mele unice — pledă

el mai departe cu căldură, înduioșat de sine însuși, împrumutînd o mină de cea mai deplină dezinteresare — aceea a sondării necunoscutului cu toate derivatele lui, cu plăcerile lui lirice pe cari nu mai le număr, întîlniri neașteptate, mici iubiri la început, niciodată neterminate etc., etc., etc... n-au nimic a face cu ambițiile dumneavoastră politice... trecînd, zic, prin marca vieții, doar frolînd valurile ; cu Sagajul gata oricînd de plecare... dorința asta pe care soarta nu mi-a permis s-o realizez încă și pe care mi-am amăgit-o, făcîndu-mă profesor de geografie... zîmblți, desigur... iar a început Nae să-și debiteze trăsnăile!... Dar ăsta p adevărul, scumpe domnule Necșulea, care zîmbești atît de mefistofelic ! Dacă-mi dai voie să ți-o spun, dumneata urmărești satisfacerea scopurilor dumitale materiale, te admir pentru asta, dar dă-mi voie să rămîn la preferințele mele, copilărești, poetice, poți zice în fina d-tale jronie.-..

— Nu, domnule Nae Inelescu, întrerupse Necșulca, mă gîndeam numai, cînd zîmbeam, ce ideal apostolat de inspector școlar vei împlini dumneata căutîrtd prin orașe iubirea la început...

— A... pardon... domnul... apostol aL.. al... al ce mă rog ?... ce apostolat reprezentați dumneavoastră... în numele cărei idei noi trebuie să vă promovăm al doilea pe listă...

— Lăsați, lăsați, interveni domnul Cornoiu, al cărui gînd alunecase prin zigzagurile ripostelor și evoluase, o clipă, pe strada doamnei Șoimu, întărîtat și jignit. Nu admit supărări...

— Nu se supără nimeni, domnule Cornoiu, am spus-o adineauri, disciplina înainte de toate...

— Iar eu propun să-l punem pe domnul Inelescu, se amestecă Porumbacu, inspector la școlile de fete...

Rîsul care se porni nu mulțumi prea mult pe autorul glumei, căci atunci cînd era gata s-o facă el se gîndise o clipă dacă n-ar fi mai bine să nu ia pe Inelescu în zeflemea, ci să încurajeze o mică dezbinare între acesta și Necșulea. Dar ambiția de a trece drept usturător glumeț fusese mai tare.

După ce consfătuirea propriu-zisă se termină, întru tîrziu, invitații nu plecară cu toții ; cea mai mare parte rămaseră pentru cină și se răspîndiră în largile saloane ca să se așeze la mesele de poker sau în jurul măsuțelor cu

lichioruri, țuică și gustări, sub privirea scrutătoare, deși cu aer de distrată indiferență, a domnului Cornoiu. Nimeni, în afară de grupul restrîns al lui Porumbacu, nu părăsi casa domnului Cornoiu pînă nu-și motivă amfitrionului plecarea.

Fostul profesor le primea scuzele cu clătinări aprobatoare și largi din cap, cu deosebit aer de bunăvoință ; însă cînd nu erau bine ticluite, numai un cunoscător desăvîrșit ar fi putut distinge, în ochii săi, stingeri și aprinderi subite de lumini, o oarecare mișcare pe sub pielea frunții, o apăsare mai fermă a fălcilor* una într-alta. Dar totul înecat într-un aer de atît de mare bunăvoință și înțelegere, că mulți neștiutori își îngropară acum, fără să știe, putința realizării speranțelor lor mai mult sau mai puțin modeste.

După ce petrecu astfel pe ultimul proscris, domnul Cornoiu se reîntoarse frecîndu-și podul palmelor și socotind în gînd cu repeziciunea unui socotitor de restaurant pe prietinii cei sinceri. Le prindea numărul dintr-o vedere, ciorchini întregi de jucători și chibiți în jurul meselor pătrate și cu postav verde, sau grupuri înfulecînd lacom sandvișurile cu icre negre și cu șuncă și poftindu-se reciproc din ochi spre

păhărelele sclipitoare, în care ardea, parcă din vecii, culoarea rară a unui vin nemuritor.

Domnul Cornoiu era satisfăcut ; numărul celor plecați cu și după Porumbacu era incomparabil inferior celui al rămașilor. De aceea îi îmbia pe toți în jurul meselor...

— Ah, faceți-mi plăcerea și beți din vinul ăsta... îmi dați voie să ciocnesc și cu dumnealor. Sau către cei din jurul meselor verzi: Ia să vedem... mie unde-mi faceți loc... Și pentru că se grăbeau toți să-i facă loc : Lăsați-mă colea, la senatori...

„Senatorii" erau cei bătrîni și cei mai cu stare dintre prezenți ; erau toți cu mult mai în vîrstă ca domnul Cornoiu, așa că zîmbetul lui părea că spune tineretului : „ce să mă fac ?... n-am încotro..."

Conversații se împleteau în toate părțile ; răspundeau rî-seto și voioșia se ridica de pretutindeni și se confunda cu lumina revărsată din belșug a uriașelor candelabre.

Doamna Cornoiu avea acum mai la îndemînă pe Andrei Lazăr ; stăteau în jurul unei măsuțe, la care nu era loc decît numai pentru ei doi ; dintr-o parte îi învăluia, prin șir de uși largi deschise, privirea lui Nae Inelescu ; dintr-alta,

acea mai piezișă și mai discretă a lui Nedan. Lazăr era acum ca un școlar cuminte cu mîinile pe coapse și cu ochii în jos ; din cînd în cînd genunchiul prindea să i se bată într-o cadență re- pede, nervoasă, care nu înceta decît atunci cînd băga de seamă că măsuța a început să se zgîlțîie ușor.

Doamna Cornoiu îl examina într-una, complectîndu-și observațiile ; figura mică, delicată, palidă, fără a fi slabă, era în-tr-adevăr acea a unui copil precoce, cu fruntea exagerat de înaltă, cu ochii mari, așternuți de un straniu luciu, intens, negru, neliniștitor ; părul închis ondula ușoi > la tîmple și cununa lui părea să adaoge și mai mult sumbrului misterios al ochilor ; pieptul îngust și mîinile fine duceau închipuirea la un trup mic, dar plin, la brațe moi de femeie. Un copil ! conchise ea definitiv ; înmănunchind aspectul lui fizic cu sfiala, care-l făcea acum să fie așa de stîngaci în îndrăzneala ce și-o luase de a ridica ochii spre dînsa, rîzînd ușor și înroșindu-se tot.

Ea-i răspunse cu rîs plin de simpatie descoperindu-și de-a-bia șiragul perfect al dinților ; îl îmbie la vorbă, îl provocă meșteșugit, dar fără efect, cu mici coijhetării la

așteptatele complimente, în legătură cu nenumăratele ei frumuseți, la care-l vedea căscînd ochii lacomi, pentru a-i pleca numaidecît grăbit și speriat, ca și cînd ar fi vrut să le adulmece acolo, într-ascunsul șinei lui, și pentru a-i ridica din nou la fel de grăbit și fricos, ca și cînd s-ar fi temut să nu dispară în răstimp minunata comoară. Și pieptul i se umfla larg, umplîndu-se de savoarea aceea femeiască, pe care acum întîia oară o simțea dega-jîndu-se așa de aproape, în cantitatea asta și-n gradul acesta înalt, îmbătîndu-l ca o puternică mireasmă.

Adusese iarăși vorba — și ea trebuie să cedeze — la aparatele lui astronomice, în mijlocul cărora se simțea la îndemînă. începu iarăși să-i înșire priveliștele care ar putea fi văzute cu luneta lui, vrînd s-o facă să-și arate din nou dorința de a veni să le vadă.

Era grozav de sigur că o serie de duble colorate, inelul lui Saturn, un detaliu de creste lunare, calotele polare ale lui Marte, pata roșie din Jupiter, nebuloasa Andromedei și a Clinilor de Vînătoare, în sfîrșit tot ce e mai „senzațional" în spectacolul cerului, vor fi de ajuns ca s-o biruiască definitiv, s-o lege în lanțurile grele ale

pasiunii oarbe — pe care el, amatorul amorezat de cer, le simțea atît de solide și de dulci — de luciul în noapte, al tubului de alamă, despicînd tainele nevăzutului.

Dar toată această, manevră pentru a o atrage în cursa, pe care el o credea infailibilă, o conuucea cu stîngăcia lui obiș- nuită, cu aceeași încetineală neholărîtă, cu acea îndeletă persuasiune, care constă din a lăsa să ți sc strecoare gîndurile în mintea convorbitorului, pentru ca propunerea pe care ai vrea să i-o faci să-ți vie tocmai de la el.

Metoda ar fi fost desigur bună în mîinile altuia ; el însă tremura ori de cîte ori făcea un pas înainte în dedalul inco-herent de smălțate descripții, cu care o îmbia, se îngrozea după ce l-a făcut, o țintea cu ochii atît de fierbinți în așteptarea încuviințărilor dorite ; că ea îl descoperi îndată, îl văzu întreg ascuns, atît de mic și de speriat în dosul uriașei lui stratageme, că o podidi rîsul. El se cutremură acum de sus pînă jos și rămase cu ochii căscați, cu inima bătîndă să se spargă, la acest rîs sonor care adia spre el o teroare nouă ce pîlpîia și se înălța din adîncurile subconștiinței ca neastîmpărul limbii de șarpe, făcînd să pălească minunatele lui stele.

Căci credea pînă acum că acolo, lîngă ocularul lunetei, se desparte hotarul lumii : credea că e de ajuns ca în cercul de întuneric al obiectivului să apară deodată cele două picături, de rubin și de smarald ale Alfei din Hercule, pentru ca să simtă că a băut din Apa Nepăsării, că poate hoinări, mîntuit cu totul de lumesc, pe surele căi ale haosului; era secretul tăriei lui, pe care și-l mărturisea, cu satisfacție, acolo lîngă ochean, în nopțile profunde de vară. Credea că a rezolvat definitiv problema necurmatei neliniști a mistuitoarelor mirajii ; și acuma, iată, simțea că femeia asta atît de apropiată de dînsul, cu ochii aceștia atît de nepătrunși, cu surîsul atît de moleșitor, cu suflul parfumat, nu va mai rămîne dincoace de ocular. Căci părul acesta cu reflexe de aur pierdut în noapte nu era altul decît culoarea îmbătătoare a aștrilor ; îl vedea de acum împletin-du-se printre constelații, desfăcîndu-se din inelul lui Saturn, luminînd misterios ca o chemare a hăului în straniul neclintirilor îndepărtate cu milioane ani de lumină ale aparițiilor ne-bulare.

Și o privea uimit cu ochi turburi de boală ; iar ea suridea, tronînd de acum stăpînă pe sufletul acesta sfărimat în cîteva clipe, căci deși

nu văzuse niciodată steaua Alfa din Hercule și nici habar nu avea să facă apropieri între părul ei și culoarea aștrilor, ea ghicise, fără prea multă amăgire, că inima asta deschisă de copil este de acum a ei ; se strînge, se umflă, trăiește prin ea și, Doamne, va trebui să înceteze de a mai bate la cel mai mic semn al ei.

O milă dulce o cuprinse atunci, încît abia se putu stăpîni să nu-i ia capul în miini și să-l sărute ca pe al unui copil nespus de delicios.

Iar gîndind astfel ficcare, ei vorbeau înainte cu cuvinte de sărbătoare, presărate de spirite, pe cari le căutau cît mai alese în cutia de deasupra gîndului, și se înțelegeau de minune ; și mărturiseau preferințele în artă și lectură, care, cu bunevoințe reciproce, se nemereau toate să fie aceleași, trasau primele planuri de întîlniri, deghizate deocamdată chiar în ochii lor sub felurite vizite sau drumuri, unde ar putea frecventa, împreună, ore la care ar putea să se vadă mai de aproape sau mai de departe, și care, întîmplător, se potriveau dinainte, fără ca ei să-și dea seama și fără ca să răzbată de la unul sau de la altul vreo intenție de a le face să coincidă cît mai perfect.

Zadarnic, undeva, nevăzut, într-o cameră

vecină, Nae Inelescu, puțin cam păcălit de gustul îmbietor al vinului, dăduse drum vijelios unei arii favorite din Don Pasquale cu o pasiune cu mult mai arzătoare ca de obicei.

Poate l-o fi ascultat și o fi mulțumit pe alții cu cîntecul lui ; în orice caz, a, mulțumit pe drăcoasa Esti, care-și făcea des de lucru în camera unde cîntărețul dăduse frîu atît de larg glasului ! iar mai pe urmă privirii ce spunea multe, cînd ea-și întețise intrările, și chiar mîinii care se lăsa activă de la șold pe genunchiul fetei, cînd se întîmpla să nu fie decît numai ei doi în odaie. Și poate l-o fi mai ascultat Nedan, din camera vecină, atît cît îi permiteau profundele lui gînduri, în care căzuse cu totul, așa mic și bombat cum sta în fundul fotoliului, privind pe furiș la profilul doamnei Cornoiu, la unghiul elegant ce-l făcea piciorul ei prin rochie, de sub tivul căreia apărea apoi în țesătura lucioasă a ciorapului de mătase minunea lunguiață a pulpei și a gleznei, făcîndu-l să-și vîre capul în palme și să fixeze zigzagurile parchetului oftînd cu convingere : „Ea... ea este : Berthe au long pied...“

Dar cei doi rămaseră pînă la sfîrșit străini de tot ce se petrecuse în jurul lor.'

Domnul Nedan își luase paltonul și aștepta pc Lazfir să iscălească în condica de prezență. Nae Inelescu, care mai avea și ora următoare, se legăna pe picioarele dindărăt ale scaunului;

în cancelaria lungă și îngustă, în jurul mesei asemenea lungi, ca de mare consiliu, nu mai era nimeni altcineva.

Iar Nedan încheia conversația, care se legase în recreația dinainte :

— Ce mai, domnule, în istorie toate femeile mari au fost mari și ca fizic ; în orice caz înalte... Mă rog, ți le poți închipui mici și cu picioarele scurte, făcu el cu dispreț profund amintin-du-și picioarele fostei sale soții.

Dar Inelescu, care în recreația anterioară îl combătuse pe motiv că nu era mai firesc ca printre atîtea femei de care pomenește istoria să nu se fi întîmplat și de cele mici, crezu că-i poate servi și un exemplu, găsit în timpul orei intermediare :

— Dar Jeana d'Arc ? întrebă el deodată, făcînd cu ochiul lui Lazăr.

— Jeana d'Arc ? Dar o călăreață grozavă ca aia fatal trebuia să fi avut picioarele lungi... Cum ar fi putut ea stăpîni caii uriași ai evului mediu, cînd se repezea în galop la dușmani?

Pentru că erau lupte alea, domnule !... Și dumneata știi ce va să zică un cal medieval, ce va să zică un cal de Normandia ? Uită-te la caii primăriei; numai astfel de animale pot duce pompele de fier, după cum în evul mediu duceau grelele armure de metal. Apoi pentru așa cai trebuia să ai picioare nu glumă !

— Ah, care va să zică nu era chiar de neapărată nevoie să fie mare din toate punctele de vedere... Va să zică pentru a fi istorică o femeie era suficient să aibe doar picioarele lungi... Interesantă teorie și îndrăzneață, n-am ce zice... Zi, o fată slă-bănoagă, sfioasă și religioasă ca Jeana d'Arc, dacă n-avea picioarele lungi...

— Astea sunt ironii ieftine, domnul meu ; și pe urmă te înșeli amarnic, dacă-ți închipui că Jeana d-Arc a fost slăbă-noagă și sfioasă și... După tradiție a fost o fată voinică și vitează... Poftim, Jeana d'Arc sfioasă... mai auzii și p-asta... Englezii au făcut-o uscată și nevoiașă, tocmai să reiese că ea învingea prin vrăji... Toate femeile istoriei au fost, domnule, înalte și voinice... au fost ceea ce se cheamă „belles", adică frumușele, lipsite de o voință superioară, de ambiții dominatoare, de puterea de a subjuga

și conduce...

Nae Inelescu făcu haz mare de această deosebire de înțelesuri.

— Bravo dragă, ai putea să brevetezi acest trouvaille. Desi eu te-aș sfătui să rămîi la filologia ta clasică și să te lași de cea modernă... Și de reconstituiri istorice... Păi bine, tinere, izbucni el și mai forte după o pauză, gîndind la picioarele-i scurte; ce are a face structura sufletească a individului, inteligența, curajul lui, cu structura corporală ; antropologia e martoră că nici nu poate fi vorba de ceea ce spui... Mai mult chiar, indivizii mici au jucat roluri din cele mai mari: Napoleon, Ștefan cel Mare, Carol cel Mare.

— Eu vorbesc de femei, domnule... Și-n orice caz, chiar de-mi vei găsi dumneata vreo excepție în istoria modernă, în mlichitate vei căuta în zadar... Toate femeile antichității au fost înalte și vînjoase... toate eroinele și toate împărătesele... Romanii nici nu s-ar fi uitat la fosta-madam Nedan, te asigur,

— aminti el cu răutăcioasă plăcere de soția sa — pe cînd arheologia ne dovedește că numai o madam Cornoiu a putut în cursul veacurilor să provoace inspirația sculpturii grecești și a

tuturor artiștilor antici...

Ieșiră, lăsîp.d pe Nae Inelescu furios pe sine însuși că nu mai găsea încă un exemplu de femeie mică în decursul evurilor, care să fi jucat un mare rol și de care să nu mai încapă îndoială c-:i a fost mică. Dar cunoștințele lui istorice se cam șterseseră din memorie, iar profesorii cari veneau acum din clase se întîm-plau să fie, în ordinea intrării : de matematici, de științe, de gimnastică, „de tot ce vrei, domnule, numai de istorie nici unul !**

— Da, și crezi că va ști unul ceva ? se mîngîie el la urmă, hotărît să caute singur acest lucru, neînțelegînd cum un om scund ca Nedan poate susține o astfel de erezie, cînd el își da seama de minune că adevăratul farmec, chiar pentru un om mare. e tot femeia mică (Inelescu între timp se dusese de mai multe ori la doamna Nedan, în zilele știute, dar Zina nu mai venise), — în iubirea adevărată și firească intrînd și un contingent respectabil de instinct de protecție, de ocrotire ; apoi, de cînd lumea, preferința individului a fost pentru tot ce e mignon și miniatură, rarele excepții nefiind decît porniri nefirești și pervertite.

Nedan, ieșind însă, continuă să convingă pe

micul și firavul Lazăr, care ascultîndu-l făcea urechi tot mai mari, trăgîn-du-se fericit și nervos de mustăcioara neagră.

— ...Antichitatea nu poate concepe femeia mică ! Zeițele toate sunt creații gigantice, cari pentru a gusta plăceri muritoare cu oamenii, se strîng, devenind ca aceștia, însă păslrînd o statură apreciabilă, în așa fel ca să-și păstreze prestigiul lor dumnezeiesc și să păstreze, asemeni amorului lor, caracterul de preferință și de protectorat. Apoi se retrag în infinitul lor, destinzîndu-se subit la proporțiile lor universale, muritorul ră-mînînd cu farmecul gustării infinitului, dar cu conștiința micimii lui terestre. Acesta e sensul adevărat al marei, al adevăratei iubiri, dragul meu. Să te simți purtat ca un copil pe brațele ei imense, să te simți tu obiect mărunt, bibelou, jucărie, în mîi-nile acestea, care te mîngîie și care ți-au dat rara mulțumire că te-au socotit vrednic de a te considera jucăria lor...

Lazăr deși gusta cu savoare raționamentul lui Nedan, totuși îi acorda o oarecare aproximație ; tocmai pentru că-l interesa, figura lui se schimonosi în ticuri nervoase ca de obicei cînd nu putea să-și răspundă complect la îndoielile

lui sufletești și intelectuale ; căci deși ar fi vrut să fie astfel cum pleda Nedan, simțea că argumentației acesteia îi mai lipsea ceva care s-o facă perfect convingătoare. Oricît de limpede părea ea privită dintr-o parte, ca profesor de matematici nu-i găsea totuși reciproca...

— Și închipuiește-ți pe domnul Nae Inelescu vroind să fie dominatorul... voind el să imprime voința lui fluidului zeiesc, care sub înfățișarea divină a doamnei Cornoiu, bunăoară, s-ar coborî asupră-i... e pur și simplu caraghios.

Lazăr ridică din umeri. Amicul său se îndepărta, pierzîn-du-se în subtilități fără temei. De obicei în fața aberațiilor el nu prea reacționa. Ar fi fost un efort prea mare pentru dînsul să-și ia partenerul din vîrful amețitor al apogeului concluziilor și să-l ducă treaptă cu treaptă înapoi, în subsol, spre a-i dovedi că ipoteza pe care a luat-o de fundament e inexistentă. Totuși, de data asta, tocmai pentru că simțea nevoia ca susținerea asta neașteptată să fie cît mai plauzihilă, îndrăzni :

— Bine, bine, dar reciproca ?

— Cum reciproca ?...

— Femeia... ce faci cu femeia ? Dacă și ea are preferințe idcntice pentru bărbat... Adică, dacă

se întîmplă — și ce să se

întîmple, căci asta e de obicei — dacă-l vrea și ea mai înalt, mai mîndru, mai bărbat.

— Femeia ?... Mai înalt... Ha, ha, ha... inexcct... femeia nu-l vrea astfel ! Bărbatul doar, în imbecilitatea lui, a înțeles așa și» s-a întronat domnitor ; și dacă a izbucnit în celelalte direcții, monopolizind totul pentru sine, în amor femeia s-a răzbunat, femeia îl vrea jucărie în mîinile ei, auzi ? Asta e... ascul-tă-mă pe mine... Excepțiile sunt exemplare slabe, supuse pie-iru...

— Dar sunt mai numeroase excepțiile decît...

— Inexact...

— De cînd mergem pe stradă, n-am întîlnit decît femei mici...

— Sunt toate pierdute... afară numai dacă or fi avînd corespunzătorul pentru care să fie mai mari... căci în definitiv ea poate avea și dlte însușiri d& superioritate decît cea fizică... dar în cazul acesta sunt incomplecte... pe cînd tipul ideal e femeia înaltă, femeia... ca să zic astfel : femeia regină...

Apoi scoborînd vocea, reîncepu cu persiflagiul său preferit;

— Uită-te la nevastă-mea, la fosta mea nevastă... o femeie bine, ce să spun... aud că-i

fac mulți curte... Nu mă impresionează deloc aceste zvonuri și nici măcar vreo amintire... Nimic, absolut nimic. Parcă am fi fost complect străini... Ea crede pentru că am prins-o înșelîndu-mă cu un elev... care tocmai își trecea examenul de capacitate. Se porni pe un rîs zgomotos : Pentru că, dragul meu, nu mi se potrivea... era incomplectă pentru mine... era prea mică. Ori de cîte ori mi-aduc aminte de piciorușele ei scurte, destul de subțiri jos, dar îngroșîndu-se prea repede pînă sus, mă pufnește rîsul... Pe cînd, închipuie-ți, să fi fost mare, să fi fost stăpînă cu adevărat a ființei mele ! Aș fi fost intransigent ; aș fi ucis poate, sau aș fi iertat... aș fi fost ridicul... eu știu... în orice caz n-aș fi lăsat cu una cu două să-mi scape un lucru prețios... Pe cînd așa... o bagatelă... o pierzi oricînd, fără interes...

Urmă o tăcere, în care timp Lazăr, care știind cît e de subțire piciorul fostei doamne Nedan numai în intervalul de la glesnă pînă la partea cea mai umflată a pulpei, calculă mintal cam 'cît trebuie să se îngroașe pînă în șold, avîr.d în vedere și proporția în care bustul i-era dezvoltat față de înălțimea totală. Socoteala aceasta turbură mult pe matematician. Dar îl turbură și

mai mult, cînd în mod firesc mută calculul la doamna Cornoiu, constatînd progresia într-adevăr minunată a dimensiunilor necunoscute, ținînd în seamă pe cele cunoscute. Lazăr simți chiar puternice zguduiri în spate și figura i se crispă iar, în toate direcțiile, îmbrîncită de curioasele lui ticuri.

— Experiența vine trăind, dragul meu, continuă Nedan. Soarta doamnei Nedan se hotărîse de cînd am început să prind tainicul mecanism al mitologiei, care oricît ți-ar părea o culegere de basme, e totuși o știință în toată regula ; e înregistrarea metodică a tuturor fluxurilor pe care intuiția omenească le-a captat de-a lungul timpurilor în străduința ei de a surprinde misterul cel mare din oceanul de dincolo de vederile noastre ; acolo unde sălășluiește perfecțiunea și modelul. Iar oricînd mintea omenească a socotit perfecțiune și model tipul înalt și nu prea subțire, cum sa crede, ci bine împlinit. Spune-mi tu o zeița, cît de mică, vreo nimfă, vreo hamadriadă, vreo nereidă, a fost cîndva figurată în vreo artă avînd dimensiunile doamnei, din nefericire, încă Nedan... Mi-aduc aminte că, privind prin cărțile mele de arheologie toate acele figuri desăvîrșite,

această doamnă s-a apropiat de mine, mică și insignifiantă, le-a privit cu răceală și a strîmbat din nas. Pot să-ți spun și gravura : era o splendidă amazoană, reprodusă după un basorelief necunoscut; reproducerea era pe-o planșă. Știi ce a exclamat doamna Nedan văzînd-o : „Ce e cu pompierul ăsta dragă, de te uiți la el așu...“ „E o amazoană, doamnă", i-am răspuns îndată pentru a o corija... „nu vezi ce suplețe și ce grație !“... „Oh, grație la a*a girafă", mi-a răspuns, crezînd că eu glumesc. A fost inutil să mai continui... însă soarta ei se pecetluise. A mai avut și proasta inspirație să se mai și dezbrace ; ei bine, cînd am văzut-o rotundă ca o bilă de popicărie, am terminat definitiv cu dînsa. Iar peste cîteva zile am surprins pe acela... Și pentru că am ajuns aci, să elucidăm și acest punct: niciodată nu voi da în afară de merit o notă unui elev, fie în minus fie în plus, ăsta e un lucru sfînt la mine. Totuș, dacă n-aș fi în stare să fac acest lucru pentru nimic în lume, nici din răzbunare, nici din răsplată, de data asta am făcut-o... Ei da, am făcut-o... o mărturisesc... i-am dat măgai ului mai mult cu două puncte decît merita... i-am dat zece și i-aș fi dat și mai mult dacă s-ar fi putut.

Lazăr se despărți grabnic de amicul său ; atîtea amănunte despre femei dăduseră peste marginile încăperii lui sufletești. Ca de obicei în astfel de împrejurări, se îndreptă cu zor nespus spre marele parc de la marginea orașului, pe care-l ocoli în meii multe rînduri pe aleea mărginașe tăiată în mărăcinișuri uscate și străjuită de copaci sălbateci, cu totul neasemănătoare cu aleile dispuse artistic în preajma lacului din mijloc.

Aci era refugiul lui în clipele de mare enervare în crudcle momente ale înfrîngerilor nenumărate în luptă cu propriu-i suflet, în rostogolirile năpraznice din infiniturile în care se avînta fără preget, cu ajutorul neliniștitei imaginații, al Secretanului cu obiectiv de 110 milimetri și al motorului secret pe care-l tot întocmea și-l dregea complicîndu-l, din primii ani de profesorat, după un plan nou și îndrăzneț, și care se îndărătnicea totuși să nu-i iese la capăt.

Ocolul multiplu pe aleea neîngrijită și destul de întinsă îl făcea în pas forțat și ea îl istovea atunci la culme, îl trimˆtc-a acasă zdrobit ; aleea asta era pentru el biciul mai puțin barbar al călugărului care-și flagelează pornirile cărnii.

De astă dată însă, cu tot acest marș forțat, cu tot acest aer tare și cu toate aceste țepi de mărăciniș, care-i zgîriau vederile și-i sfîșiau de obicei imaginile lascive din creierul încins, nu putu îndepărta chipul și statura doamnei Cornoiu, care trona acum, umplîndu-i tot orizontul minței : gigantică, superbă, zeiță — așa cum o vedea Nedan.

Porni deci și mai departe de-a lung de străzi pustii și desfundate de mahala, qtîrnind zăcăminte de praf și de gunoaie, poticnindu-se în adîncile hîrtoape. Casele se răreau, punînd între ele-spații tot mai mari de livezi îngrădite sau de maidane triste. în curînd se trezi între case țărănești; cîini haini îl lătrară și el se plecă să-i alunge cu pietre. De obicei temător de animale și mai cu seamă de cîini, de astă dată se purtă cu adevărată vitejie. Pocni unul atît de strașnic în spinare, că la che-lălăiala lui săriră toți dulăii locului; un țăran îi veni în ajutor și haita fu pusă pe goană îndată.

Atunci Lazăr se văzu nevoit să renunțe și lacrămi de necaz zbiciră în colțul ochilor. Mulțumi pe țăran cu bacșiș bun și porni înapoi, gîndind că întîmplarea putea să se repete. In împreju- rarca asta făi'ă importanță, își

recunoscu întreaga lui viață : o lipsă de curaj fără peroche, o timiditate dușmană și înverșunată, ce părea că stîrnește singură elementele externe, care i se pun necontenit de-a curmezișul.

Vroia să cîștige spațiul larg al luncilor, avea nevoie să rătăcească pe sub plopii înalți -și goi, pe cărările undoiate și strinse între pereții zburliți ai Coaielor de sălcii. Și iată, o mînă de cîini îl întoarce din drum ca pe un simplu zănatec oarecare sau chiar po-o biată mîță ; de cc oare Jivinele au năvălit cu nemiluita asupră-i și de ce grămada de pietre aruncate în ele n-a fost în stare decît să le întărite și mai mult ? De ce a fost de ajuns o singură piatră aruncată d-un țăran în rîs și-un singur chiot țărănesc, ca toată haita să se risipească îndată ? Pentru că el avea haine orășenești și celălalt era în straiul cîmpului, obișnuit cîinilor de țară ? Dar poftim, surtucarul ăsta cum înaintează nepăsător, poftim cum dulăul ăla, care atrăsese asupră-i toată hărmălaia, se scoală din țărină mîrîind... pentru ca să se retragă cu coada intre pioipare dinaintea ptisului neșovăitor și nepăsător al drumețului !

Mergea acum călcînd domol, nesigur, lăsat în

voia soartei, ca un om care se ține după o inmormîntare. Cîinii drumului nu mai săreau asupră-i și, iată, ce dulăi enormi și fioroși, pe lingă cari javrele cu lătrat pițigăiat din sat păreau niște fantome. Nici nu se uitau la dînsul și-l lăsau să.treacă in voie, ca pe unul care nu le stîrnea nici măcar luare-aminte.

Și Lazăr se închipui, umflindu-și deodată pieptul și voini-cindu-și pasul ; se închipui dînd drum mersului dîrz spre un țel hotărît și statornic. Hm ! îndată lighioanele pămîntului s-ar arunca dinainte-i, sticlind ochi de foc și rînjind dinți subțiri de fierăstrău.

Și-n minte prinse să se îngroașe o dihanie absurdă de fabulă.

Oare unde mai văzuse, cîndva, una la fel ?

Ah, în vis; acum cîteva nopți : lighioana aceea de fier, cu oase ferecate, cu dinți metalici, cu membre multiple și informe, cu artioulații fără sens. în odaia ascunsă, cu motorul neștiut de nimeni. Motorul înviase, îl trîntise pe podele și-l devora cu tihnit nesaț.

— A, a... bonjour, domnule Lazăr... în sfîrșit te-am întîl-nit... E-o adevărată victorie să izbutească cineva să te întîl-nească pe dumneata. Dar bine, unde te ascunzi cu atîta

talent, omul lui Dumnezeu ?... Un băiat așa de drăguț și de simpatic ca dumneata, să te ascunzi în felul ăsta de lume ! ?...

Lazăr nu-și putea crede urechilor. Persoana care-i vorbea era chiar doamna Nedan, mica doamnă Nedan, gătită atît de-elegant și de provocător ; iar la fiecare cuvînt al ei, sînul strîns prea din scurt se zbătea ca o pasăre captivă și dornică de libertate. Cînd îi mai adresase lui vreun cuvînt doamna Nedan, neîntrebată și încă așa, în plină stradă, în mijlocul lumii forfotitoare ? Ba mai înainte, avusese chiar, impresia că doamna Nedan îl consideră cu oarecare compătimire jicnitoare, care-l făcuse s-o ocolească pe cît îi sta în putință...

— De cînd domnul, amicul dumitale, căruia după lege sunt încă obligată să-i port numele, și-a găsit garsonieră, n-ai mai dat prin casa unde cred că ai fost primit cu drag de toată lumea...

— M-am gîndit... poate... am...

— Ah, nici nu găsești cum să te scuzi. Dacă mi-a plăcut ceva la dumneata a fost sinceritatea și lipsa de prezență de spirit, adică lipsa calității de a găsi prompt minciunile...

— O, nu doamnă... dar vedeți... erați poate

destul de necăjită ca să...

— Dar cînd altcîndva are omul nevoie de consolare, domnule Lazăr, decît la necaz...

— Vedeți însă... situația dumneavoastră, cum să spun... vreau să... abia mai bîlbîi Lazăr, care ținea morțiș să nu se curme această convorbire, atît' de neașteptată, atît de delicioasă pentru dînsul. Aceste vorbe pe care i le rostea o femeie frumoasă și cochetă și care tocmai pentru tonul lor mustrător și șăgalnic i se lăsau ca un balsam în sufletu-i bicisnic !

Ea-l examina acum cu o stăruință care-l înroși de sus pînă jos și-l făcu să se refugieze cu ochii spre pămînt la micile vârfuri ale pantofilor ei și la gleznele subțiri și parcă goale în ciorapii deschiși și atît de transparenți că i se păru că-l bravează și-l măsoară și aceia, alungîndu-i sufletul de pe buze.

— Ah, vrei să spui că... pentru că eram în divorț... s-ar fi interpretat că... Aci tonul ei deveni deodată zeflemisitor, într-a-tît că dacă s-ar fi putut, el s-ar fi încolăcit în sine ca un melc.

— Intr-adevăr, tocmai asta, tot încerca el să îngăimeze — și acum i-era atît de rușine că putuse să se gîndească acolo și ea chiar să-i mai destăinuie și ei un gînd atît de josnic, și încă

într-un mod atît de lamentabil, că îl cuprinse o mare furie pe sine însuși.

— Vezi, vezi că poți să mergi chiar pînă acolo cu gîndul... Vai, timidule domnule Lazăr, acum văd eu : mi se pare c-am avut de-a face cu un mare prefăcut ! Și amenințîndu-l cochet cu degetul rîse cu mare poftă ; lui i se păru răutăcios și ironic.

Vroi să lămurească, să îndrepte, dar buzele i se mișcară în sec și nici măcar nu avu sunet noua lui bolboroseală. însă simți cum sufletul i se răscoală și devine mai dîrz în fața situației. Acuma o făcuse, o făcuse. Cel puțin să profite pînă la urmă de obrăznicia lui ! Și cu un curaj pe care nu și-l cunoștea, își lăsă ochii acum cu știință și voință pe gleznele ei și chiar îi ridică mai sus pe arcul pulpelor, oprindu-i bărbătește tocmai în tivul rochiei.

— Dar te rog... mai uită-te și la mine, pentru numele lui Dumnezeu...

Ridică desigur capul în sus, dar în ochii ei tot nu parveni să se uite...

Ea chicoti ușor și chicotul ăsta parcă înciudat și strein i se înfipse tăios și adînc în suflet.

— Ei, haide, iată. te las... sălbatecule...

Firește pleca ! Pentru că desigur idioțise subit

de nu găsea nici un cuvînt să-i spună... Doamne, dar i-au fugit toate vorbele din gît ?... e mut ?... i s-a paralizat limba ?... Și cu cca mai mare durere, de parcă i-ar fi smuls ceva dintr-însul cu urnirea ei din loc, o văzu că nu glumește. Pleca.

— La revedere...

Și cu asta i se păru că o piatră grea s-a lăsat definitiv pe mormîntul sufletului său. Doamne, dar oare visează ? Ea și-a întors fețișoara ovală și dulce și continuă să-i vorbească ! Doamne, și ce-i spune ?

— Cred că mîine după-masă, îmi vei face plăcerea să bați la ușa mea... acum poți să n-ai nici o grijă de orice interpretare...

Hotărît, este un Dumnezeu, care în sfîrșit și-a plecat ochii și la dinsul...

— La ce oră ?...

Ea rîse iarăși cu toată inima, îndepărtîndu-se :

— Ah, la ce oră ?... Dai- la ora la carc obișnuiesc oamenii să vină unul la altul, omule...

Iar el rămase țintuit locului, cu ochii uluiți de gama multicoloră și mișcătoare a hainelor ei, cu sufletul pleoștit sub povara propriilor injurii :

— Imbecil... idiot... mizantrop... o... ah...

Andrei Lazăr s-a oprit în antreul cel mic, în fața ușii care-l încrunta totdeauna. De astă dată pe buzele lui flutura zîmbetul triumfului și acea nuanță de disprețuitoare compătimire, cu care contempli oamenii și înconjururile, de cum se întîmplă ca norocul să-ți surîdă cît de puțin.

Ba acum ușa asta misterioasă îl făcea să pufnească în rîsul celei mai clare și mai sonore batjocuri.

înfipse cheia dintr-® singură mișcare în ușa pe care o deschise cu un picior.

Dar înăuntru era întunecime și mister. Acum însă el nu mai tremura dinaintea acestei umbre dese care-l descuraja de la început, de cum punea piciorul aci, în acest „templu al timpului", cum îi spunea cîțiva ani mai înainte cu religiozitate, mai în urmă cu îndurerată ironie.

Dădu drum și mai larg rîsului, dar se opri deodată și așteptă cu frică. O clipă, teama vreunui ecou, care să-i răspundă cu aceeșiși batjocură, îi strînse parcă băierile gîtului. Dar rîsul se lipi flasc în mijlocul pereților și odaia neumblată și întunecoasă nu-i răspunse decît cu mirosul de igrasie și de aer stătut, care-i intră adînc în nări. Iar prin obscuritatea de amurg

iernatic, în ochii ce se obișnuiau se desemna acum masa mare și pătrată din mijloc, cu ceva prelung și umflat deasupră-i, acoperit cu mușama neagră, parcă un cadavru enorm pe-o masă de disecție.

Lazăr crăpă unul din obloane și apoi ridică acoperămîntul unsuros, jupuit pe-alocuri, pe care nu-l mai ridicase de mult ; îl desfăcu cu grijă, desprinzîndu-l cu greutate de ieșiturile obiectului ciudat de dedesubt, de care se lipise.

Apăru atunci o harababură de roți mari și mici, cu dinți sau înfășurate în curele înguste de transmisiune, apoi scripete și spirale de tot felul, brațe mici de fier sfîrșite prin cîte-o bombă, șuruburi, ciocănașe și Dumnezeu mai știe ce, totul cuprins și despărțit prin patru mecanisme în formă de pistoane ; iar din mijlocul acrsˆei bizare complicații de unelte, o roată mai mare ieșea de po umerii altora mici, îngrămădile una într-alta într-un mod cu totul neobișnuit și atît de numeroase încît cea de deasupra părea un sărbătorit dus pe brațe de mul-țirrle.

Prin întunerecul care să lăsa acum de-a binelea în căderi compacte, ochiul lui cunoscător desfăcu într-o parte și-n alta a roții principale osii lungi și subțiri, cu încheieturi

umflate din loc în loc ca stranii brațe de schelet, terminîndu-se fiecare printr-o cvadruplă articulație de negre degete turtite și groase.

Trebui să mai desfacă un oblon ca fantastica plăsmuiio să înceapă de-abia acum să semene din ce în ce mai mult cu o mașină : degetele celor două brațe se îmbinau cu altele la fel, com-punînd noi sisteme de angrenaje complicate, curele, fusuri, bile, care coborau pe podea, încingeau masa pe dedejtfs, spre a urca tot către arborele central pe partea cealaltă.

Lazăr o privea cu un fel de curiozitate veselă și ironică, de parcă acum ar fi văzut-o pentru întîiași dată.

Degetele lui atinseră una din roți la întîmplare, o învîrti-tură ușoară, și îndată întreaga mașină începu să geamă din încheieturi. Mișcarea se comunică dintr-o roată într-alta pînă cîștigă roata cea mare de deasupra. Atunci cele două brațe se agitară în sensuri stranii și parcă extatice ; frînghiile de pe Ungă ziduri se întinseră, drugii de fier pirîiră, osiile gemură, întreaga mașinărie păru oˆ vreme în continuă agitație, fără ca mîna să-i mai dea vreun impuls.

El o privi atunci instinctiv, cu ochii mari și

lacomi, în care se aprinseră, ca într-o lanternă electrică, seînteile bucuriei. Insă era ceva timid în bucuria asta ; slab, care se stingea pe încetul; luind-o înaintea motorului care se stingea la fel.

Privirile lui adulmecară îngrijate spre roțile din urmă, care încă mai mișcau : și le urmări atent slabele convulsii, pînă se potoliră pentru totdeauna.

Cînd totul fu sfîrșit, își îmbrățișa mașina cu ochi îngăduitori, ca pe-o prostie simpatică, o jucărie ce i-a dominat pînă dincolo de maturitate viața, cu aCaparatoarea-i absurditate.

De astă dată însă nu-i mai ciocăni ușor membrele metalice ca un doctor grijuliu ; nu-i mai încercă încheieturile ca pînă acum, dînd aprobator din cap : „Da, da !...“ — și spunîn-du-și: „acolo trebuie făcută îndreptarea ! Osia finală nu mai trebuie să se întoarcă tot în roata cea mare ; ea trebuia scoasă de acolo și pusă în legătură cu...“

Dar cu ce n-a pus-o în legătură ! Și... tot degeaba...

Doamne, și nu dorea chiar mișcarea veșnică ; nu mergea cu visul chiar pînă acolo ! S-ar fi mulțumit doar cu atît : o mișcare incontinuă de

cîteva săptămini, zile sau ceasuri, fără ca păcura sau petrolul să-i servească la altceva decît la unsul încheieturilor... iar ca unică forță motrice : aerul, aerul înconjurător, abundent, inepuizabil, atras meșteșugit din zăcămintul uriaș dc deasupra în complicatele pistoane ; la un cap pompe de comprimare, la celălalt voinice mașini pncumatico, actionîn-du-se reciproc... Aerul, omorîlorul lent și sigur al oricărci mișcări mecanice, el însuși suflet al mașinei ! Fluidul transparent și elastic, nevăzut și temut, înviorător ca apa iazului cînd copiii zefirului se scaldă leneși înlr-însul, groaznic și neiertător 'cînd învinețește de mînia cumplitului uragan...

Fluidul acesta înviorător și limpede, ca și minunata idee a întrebuințării lui ! Atît de înviorător și dc limpede că de multe ori cînd se ducea la școală, cu gîndul aprins de grozava idee, se pomenea tremurîndu-i în gît vreo adiere de' cîntcc, care la cîte-un hîrtop țîșnea tare și clar, notă răzleată și ciudată, co întorcea asupră-i privirile uimite als întîlniților în cale. Zîmbfa ușor dinaintea privirilor acestora ascuțite și scormonitoare și trecea.

Alteori, în nopți triste, cînd afară oceanul de

sticlă topită începea să se agite sălbatic și trîmbe furioase de val dau iureș prin fereastra spartă din pod, de alături i se părea că cineva umblă prin frînghiile și curelșle mașinei, ca prin niște coarde de gigantic contrabas, și-l apuca toane de spaimă. I se părea că însăși mașina a început să se zvîrcole singură, să bîzîie, să meargă de la sine, la vreun bobîrnac al vîntului, pătruns prin coș, prin crăpăturile ușilor sau cine știe pe unde. Asculta înfiorat și-n urechi îi pătrundea tot mai mult vuietul mersului de roți. Se scula tremurînd, aprindea lumînărica de pe măsuță, își lua scurteica de noapte pe umeri, trecea prin antreul îngust și asculta la ușă... Ah, ea mergea cu adevărat... Și deschidea brusc ușa ; cineva îi stingea atunci luminarea dinăuntru și atunci urma tăcerea cea mai deplină. El căuta înfrigurat cutia cu chibrituri din buzunarul scurteicii. Scăpăra ; și la lumina pîlpîitoare, carcasa mașinei lucea nemișcată și posomorită în spațiul rece al odăii.

Dar în seri liniștite, mașina umbla strună sub ochii lui, singură, minute întregi, pe care le socotea cu ceasul în mînă ˆi cu inima umflată de bucurie. Odată chiar, după ce dăduse de mai multe ori brînci roatei principale, ca pistoanele

să se umple de aerul de care aveau nevoie, mecanismul întreg umblă singur un sfert de ceas. Bău atunci de fericire o jumătate aproape din șipul de coniac, pe care-l avea de vreo doi ani în casă și din care nu gustase pînă acum două păhărele. Se culcă beat de-a binelea și multă vreme îi foșni în urechi mersul acela ondulat, lin, odihnitor, de șarpe, al șleaurilor complicate ; și adormi fericit părîndu-i-se că șarpele acela, cu dulce alunecat, s-a tîrît ușor, cu foșnetul lui mătăsos, s-a făcut din ce în ce mai mic, i-a pătruns prin ureche și s-a încolăcit ușurel și cuminte în creierul aprins de alcool...

Amintindu-și toate acestea, rîse cu voioșie. Mașina cu șuierat de șarpe i se păru atunci că se strînse în sine și în întunericul din nou stăpîn, roatele ei îi dădură impresia de gruma-zuri plecate, de cîine umilit și bătut. Căci deasupra ei se aprinsese rîsul drăcos al doamnei Nedan ; și mai de deasupra, din-tr-un ungher negru ca noaptea spațiilor, luciră deodată ca o minunată dublă, nemaidescoperită pînă acum de nici un obiectiv, grozava dublă neagră a ochilor Zinei.

In urechile lui răsună limpede glasul doamnei Nedan : „Vai, dar ești teribil... dar, omule, vino la ora cînd se vine de obicei...“ Ah, cît de mică

era gurița aceea atît de zgomotoasă... !

Dar numaidecît apoi rîsul clar, cumpănit și regesc, al doamnei Cornoiu îi luă loc. „M-ai făcut atît de curioasă... Tare aș dori să văd o împerechere de aceasta de safir cu rubin..."

— Oricînd, doamna mea, oricînd ! murmură Andrei, făcînd o largă plecăciune dinaintea mașinei. Sunt totdeauna la dispoziția dumneavoastră... la picioarele dumneavoastră...la minunatele dumneavoastră picioare... pe care le voi săruta, doamnă... pe care le voi acoperi de sărutările mele nenumărate...

Se ridică apoi chicotind :

— Și tu, mica mea... mica mea... Nedan... nu... Mavro... nu, mica mea, oh, da, Tina, mica mea Tinuța... o, n-avea nici o grijă, copila mea... cu tine va merge repede de tot... vai ce repede... o, să nu crezi, mica mea copilă, că te voi uita repede... n-am vrut să spui; asta... nu... căci tu vei fi pendantul celeilalte... tu, zburdalnico și drăcoaso... pendantul reginei... care mă va chinui, copila mea... îmi va răscoli sufletul cu ochii ei atît de negri... în brațele tale eu îmi voi reface rănile sufletului meu... Și ea nu va ști... regina... ea nu va ști unde voi găsi apa dătătoare

de viață, care-mi va reface rănile și mă va aduce dinainte-i iarăși în floarea puterii și a birqinții... O, sunt grozav de puternic, copilele mele... sunt virgin de suflet și chiar de corp... Numai uitați-vă la amanta mea de pînă acum și spuneți dacă n-am dreptate...

Și izbucni în rîs, apoi pocni cu piciorul, în silă, una din roțile de jos : Iată cine îmi macină viața... ha, ha, ha !

Șuietul de șarpe al mogîldeței, însoțit de uruitul surd al roților, se porni deodată în întunecimea odăii. Dar Lazăr rîse și mai tare :

— Ascultați, frumoasele mele : mișcarea perpetuă... și ieși rîzînd în hohote, însoțit de rîsul zgomotos și drăcesc al Tinuței, de rîsul cristalin și maestos al Zinei.

— Ascultați... ascultați !...

Dinaintea ușei doamnei Nedan, Andrei Lazăr ezită să ridice degetul spre butonul soneriei, trebuindu-i încă vreme pentru a-și compune o figură și o atitudine. își trasă din nou planul intrării și reconstitui primele cuvinte, pe care le mai modifică de cîteva ori.

Și-și aminti că-și impusese punct de conduită : îndrăzneala necondiționată. La cel mai mic semn din partea ei că vrea să treacă la actul

următor, el să fie gata cu țnîna pe frînghia perdelei.

în sfîrșit ; nu-l primi chiar doamna Nedan, ci o servitoare, îl introdusese înta-un fel de salonaș, cam întunecos, a cărui mobilă predominantă era un divan scund acoperit de poala largă a unei scoarțe ce se ridica pe pereți pînă-n tavan. Iar înăuntru mai era o persoană în afară de doamna Nedan, care se ridicase să-l întîmpine. Era un domn care stătea chiar pe divan ; iar lîngă el/oricît de închis era tonul covorului, orb să fi fost și tot vedeai o groapă cu pronunțată formă de corp omenesc. Și doamna Nedan punea o suspect de exagerată bunăvoință în oficiu-i de gazdă, in timp ce ochii îi sclipeau,nerv/os și micșorați, de parcă acum s-ar fi deschis la lumină.

Așa că în fața atîtor împrejurări, planul de acțiune al lui Lazăr se descompusese în stinse și stîngace mișcări și îngăimeli ce înveseliră repede pe Tina și făcură pe tînărul, care în sfîrșit găsea de cuviință sâ-și deșire trupu-i înalt și firav de pe canapea, să-și despice buzele într-un surîs de superioritate și îngăduință...

— Vai, nu vă cunoașteți : domnul Lazăr, domnul Neno-veanu...

— Nu mă mai cunoașteți, domnule profesor ? răsună atunci o voce cocoșească de impuber intrat cu un pas, doi, în zona bărbăției...

— Al}, Nenoveanu, tu... dumneata ești... dar, dragă, ai crescut și mai mult, de unde să te cunosc...

Și găsindu-se mai la largul lui, în fața fostului elev, se așează cu mai mult aplomb pe un scaun, lîngă masa din mijlocul odăii, pe care se trezi bătînd repede și îndesat cu virful unghii, spunind lui Nenoveanu, întdemai ca la școală :

— Păi, șezi jos, băiețaș...

Băiețașul desigur nu se grăbi să șadă, de bună seamă pentru a marca la rindu-i ci vremea băiețașului și a șezutului jos trecuse. Se plimbă deci prin odaie, cu mîinile la spate și căscînd și mai lăbărțat surîsul de la început.

— Ei, și cum o mai duceți, domnule profesor ?...

Andrei Lazăr trecu cît ai bate din palme cu arme și bagaje în tabăra lui Nedan : fapta soției sale fusese cu adevărat abominabilă... Cu propriul lui elev, și încă un găligan atît de obraznic ! Ce trebuie să fi fost pe sufletul bietului Nedan !... Cîtă dreptate n-avea desigur să excludă dintr-un condei, din decursul grav și

academic al istoriei, toate muieruștile ăștia ușurele și scurte, într-atît de minte, cît și trup...

' — Dar vi s-a închis școala, tinere... e vreo molimă ceva la București, de ai venit în timpul cursurilor ?...

— Molimă ? ! ?... Universitățile (și studentul apăsă dur pe acest cuvînt) nu se închid pentru molimă... Dumneata nu știi ? Ca la universitate : pleci cînd vrei... vii cînd vrei... Se vede că ai uitat, domnule profesor, deși nu-mi face impresia că ai părăsit-o așa de mult...

— Oh, nu, se amestecă și doamna Nedan. Aș paria că oricine n-ar cunoaște pe domnul Lazăr dinainte și v-ar vedea pe amîndoi împreună, ar crede îndată că are de-a face cu doi colegi,.. Are o figură atît de tinerească domnul Lazăr... și niște ochi așa de mari și așa de... cum să spun... așa de suavi, că ai zice doi ochi... de copil...

— Ba te pomenești că acel altcineva, despre care spui dumneata, ar zice poate chiar că domnul Lazăr e cel mai tînăr și că eu sunt... mentorul său... cînta iarăș vocea cea cocoșească. Ce-ai zice, domnule profesor, de o astfel de împrejurare... t Domnului Lazăr îi sticliră ochii de mlnie. Cum el nu era însă prompt cu mușcăturile, trebui să se resemneze, mai ales că

surîsul mustrător al doamnei Nedan către celălalt îl descurajă și mai,mult și conchise poltron, spre proprxa-i deznădejde și scîrbă :

— ˆCe să zic... aș fi foarte încîntat... mă bucur de eterna tinerețe...

Dar „eterna tinerețe" îi aduse aminte de „mișcarca perpetuă" și de motorul lui, acoperit cu mușama neagră. Și la fel cu mușamaua aceea neagră și veche, roasă pe alocuri, i se așează pe suflet un văl gros de întunecime și tristețe.

Andrei Lazăr tocmai se gîndea să plece recunoscîndu-și zădărnicia sforțărilor și glorificînd în gînd pe fostu-i elev. Cu un fel de pizmă admirativă, îl vedea cum exploatează succesul, după ce-i închisese gura și ciopîrțise toată strălucita conversație plănuită, în vagi și înecate răspunsuri de politețe, monosi-labe și interjecțiuni. Ce vorbe de duh, cîtă ingenuitate în el, cît haz ! Trebui să recunoască totul cu necaz și dezgust. Singurul lucru care-i producea mulțumire, tocmai pentru că-i displăcea atît, era afectarea aceea pe care junele o adăoga glasului său cocoșesc, dîndu-i un răsunet și mai caraghios. Avea un anume mod de a-și răsfrînge buzele -înainte de a vorbi, punea o încetineală calculată în pronunțarea cuvintelor, dîndu-le în

același timp o nuanță nazală și făcînd să predomine peste tot un aer de risipă și nepăsare, de parcă și-ar fi aruncat vorbele și ideile ca un fecior de bani gata, pus pe trai, monedele de aur. Și pe deasupra o atîta siguranță că aceea ce va spune va fi primit cu plăcere ; atîta încredere în sine -ca să-și permită a da drumul cuvîntului înainte de a gîndi definitiv, pentru ca apoi, împletind vorbe fără conținut în spumoase divagări, să ajungă din urmă cu ideea complectată între timp ; în sfîrșit, atîta aer de superioritate, cînd, jonglînd cu cuvînt și gînd, izbutea să echilibreze totul, producînd plăcerea cea mai de nedescris pe figura doamnei Nedan ; încît Lazăr gîndi, cu obidă, că a mai încercat să reia o nouă ofensivă ar fi să piardă vremea degeaba.

„înapoi la odaia cu miros rînced de igrasie... înapoi la motorul cu scripete și curele", auzea el o voce sarcastică, trezindu-i ecouri în capul aiurit și haotic, în care predomina acuma, semi-obscură, imaginea unui cîmp mohorît de înfrîngere. Și-și văzu limpede soarta de-ntotdeauna, care-l aștepta : străduința aceea inutilă și sigură și implacabilă nemărturisibilă, ascunsă ca perversiunea avarului, de a căuta

lucruri imposibile, de a născoci ceea ce doar elevii întîrziați visează să născocească și naivii mecanici empirici.

Și uitatul musafir al amintirilor sale îi reveni deodată în minte, după atîta amar de vreme... Era domnul Carol, mecanicul...

Doamna Nedan ieșise și întîrzia afară, iar Nenoveanu, vă-zîndu-l atît de distrat, începu să caute într-un album. Așa că domnul Carol se instală comod în mintea golită de atîtea gîn-duri ; aidoma cum îl regăsea în fiecare an în copilăria depărtată, la moșia unui unchi bogat deSpre mamă, conducîndu-i mașinile agricole : un neamț voinic- și uns de păcură, cu un mare cucui negru deasupra ochiului stîng.

Prinsese mare slăbiciune de domnul-Carol, numai văzîn-du-l cum închide și deschide șuruburile și robinetele mașinilor, potofindu-le furia duduitoare sau făcîndu-le să turbeze de energii, cînd da drumul la abur ; și era atît de marțial domnul Carol cînd făcea lucrurile acestea, iar în ochii lui lucea atîta plăcere ; atîta căldură și mulțumire punea și arăta* pentru meseria lui, că soarta elevului Lazăr Andrei, tocmai nedecis dacă trebuie să ia calea liceului clasic sau real, se hotărîsc !

Domnul Carol i-a arătat atunci, după ce l-a conjurat să nu spună la nimerii „secretul și idealul vieții lui“ ; i-a arătat un sul de hjrtie pînzată. „Iacătă aici o planul mișcării veșnice !“ i-a mărturisit el. „Aproape totul e construit piesă cu piesă... mai îmi trebuie cîteva rotițe... la iarnă cred că o să-i dau drumul... Ai să auzi dumneata de mine din jurnale..."

în anul următor, dorrjmil Carol i-a arătat numai modificările pe care a trebuit să le sufere aparatul său. „Trebuie să știi. i-a spus el, că practica e una și planul e alta... Dar acum crcd c-o să meargă strună !!“ Și-ntr-adevăr, în anul al treilea, domnul Carol i-a mărturisit din nou o taină și mai mare, că aparatul merge, merge de minune, dar nu ține decît o singură zi... tot e ceva și asta... însă el nu se va lăsa pînă nu va rezolva problema definitiv...

Doamne, cu aceeași admirație pizmașe cu care acum ascultă și urmărește pe Nenoveanu ăsta — își aduce perfect de bine aminte — a ascultat atunci pe domnul Carol, cînd acesta, privindu-l cu superioritate, la fel de compătimitoare, cu ochiul de sub cucui, i-a destăinuit că în sfîrșit mașina a putut s-o ducă o zi !

Și aceeași tristețe de acum l-a copleșit și atunci, făcîndu-l să se simtă neputincios în fața bucuriilor vieții, pe care Dumnezeu le-a rezervat altora mai din belșug conformați ca dînsul.

Cum rîdea atunci ochiul domnului Carol sub cucuiul cel negru ! Insă în anii următori — deși nu l-a mai găsit la moșia unchiului său — n-a aflat nici din jurnale și nici de nicăieri cîte zile a putut să rupă încă motorul. Iar tristețea i s-a schimbat într-o dispoziție cu totul nouă și desigur, dacă ar mai fi întîlnit, ochiul rîzător sub cucuiul negru, de astă dată l-ar fi făcut să se întristeze la rîndu-i sub strălucirea de izbîndă și de superioritate a propriilor priviri.

Căci elevul Lazăr Andrei învățase mecanica și văzuse în sfîrșit că piesele bietului mașinist nici n-au putut să se urnească și se vor împiedeca întotdeauna de rezistența celorlalte piese* ale aparatului și mai ales de aerul înconjurător. Ar fi ținut mult să-i spună toate acestea, numai pentru a vedea ochiul mic, strălucitor, pe fața aceea mohorîtă, stingîndu-se de moarte în lupta controverselor mecanice, pe care i-o pregătise. Pe cînd ochii lui aveau să păstreze pentru ei lumina găsită în ochiul învins ; pentru că tînărul elev de liceu găsise el secretul misterioasei

mișcări.

Lazăr surise cu duioșie la amintirea entuziasmului său de atunci. Și se rușină grozav de zelul profesorului de mai tîrziu care, cu toate avertismentele și ironiile atîtor cărți devorate, cheltuise bani și viață pentru realizarea idealului unui biet domn Carol agramat și țicnit !

— Eu o să cam mă duc, tinere...

— Ah, plecați, domnule profesor, se arătă surprins tînărul Nenoveanu, lăsînd albumul și neputînd opri ca o scînteie vie să-i scapere în priviri.

Lazăr plecă fruntea ; avusese impresia luminei din ochiul mecanicului dispărut.

— ...Doamna Nedan, (tînărul ăsta pronunță cuvîntul „Ne-dan“ cu o sadică voluptate, constată Lazăr)... a întîrziat pentru că... (asta e chiar obrăznicie să scuze el pe doamna Nedan).

— Pentru că probabil a avut nevoie să întîrzie, tăie scurt Lazăr, însă el citi în tonul batjocoritor al ccluilalt că măgarul înțelesese la fel ca și dînsul : doamna Nedan voia să se descotorosească de unul din ei ; de cine, anume, nu era greu de dedus.

— ...Pentru că încă de acum zece minute a

răsunat de mai multe ori soneria... și probabil cineva a oprit-o la ușă...

Lazăr își aminti vag că auzise o sonerie, dar rămase tot la convingerea lui, întrucit de atuncea trecuse destul de multă vreme.

Și părindu-i-se că insistă asupra amănuntului, ca să-l facă să se grăbească, îl asigură mutește : „Bine, îți cedez poziția... Dar vei pleca tu la București... Să vedem cînd te vei întoarce..."

— Dar, îl întrerupse repede din războinicele planuri Nenoveanu, cu enervanta-i voce cocoșească, rară și dulceagă... domnul profesor Nedan... oare ce mai face dînsul... ?

Andrei Lazăr nu știu dacă trebuie să se supere formal sau să rețină încă furia în nodul gîtului și să șfichiuiască în sfîrșit pe obraznic cu o vorbă bine simțită. Se decise pentru alternativa din urmă. Și grăi repede :

— Domnul Nedan ? Domnul Nedan este cît se poate de fericit... el..., el... cum să spun...

— Vreți să spuneți că e fatalist ca un veritabil profesor de antichități și se resemnează repede cu de toate...

— Ba ceva mai mult... surîse cu adînc întelps Lazăr. Și pe cînd căuta că găsească o formală și mai explicită, din care să se învedereze că

Nedan nu numai că s-a resemnat, căci n-avea de ce să se resemneze, ci dimpotrivă că e chiar satisfăcut, Nenoveanu continuă rînjitor și cinic :

— Domnule Nedan a fost profesorul pe care l-am iubit cel mai mult și care m-a iubit de asemeni. Nenorocirea e că acum eu îi păstrez aceleași sentimente, pe cînd dînsul... în sfîrșit... are toată dreptatea... Vă rog să mă credeți că m-au pedepsit teribil mustrările mele...

Ah, aci-l-a vrut Lazăr să ajungă. Va să zică băiețașul crede cu tot dinadinsul că a lăsat tragedii pe unde a trecut t Haida-de... asta trebuie să i se scoată din minte și încă zdravăn de tot, cu cleștele !

— Nedan, dragul meu băiat, împrumută Lazăr tonul dulceag al convorbitorului, îți păstrează cele mai bune sentimente și chiar te preamărește...

— Vreți să spuneți...

. — Nici mai mult, nici mai puțin că Nedan ți-e foarte re- cunoscător...

Fu rîndul lui Nenoveanu să pară încurcat...

— Recunoscător... Doar ?...

— îndată ce te va întîlni îți va proba asta...

— Curios... l-am intîlnit de mai multe ori și mi-a întors pur și simplu spatele... deși m-aș fi

așteptat la o deschidere de ostilități în toată regula...

— E și aceasta o probă...

— Poate ! Mai ales dacă dumneata o afirmi cu greutatea care caracterizează spusele d-tale, rînji celălalt cu șiretenie triumfătorului Lazăr... Dar tocmai pentru asta — continuă el aproape rîzînd — cred că e natural să punem și pe doamna Nedan în curent cu informația dumitale... e cea mai indicată s-o afle...

Lazăr tăcu cîtăva vreme speriat de-a binelea :

— Nu sunt de părerea dumitale, ar fi o indelicatețe... putu el în sfîrșit să articuleze, depunînd sforțări pentru o cît mai consistentă aparență de calm.

— O indelicatețe !... indelicatețe însemnează mai degrabă a vorbi, în lipsa ei momentană și încă în casa ei, despre lucruri care se referă în primul rînd la dînsa.

înghițind de mai multe ori în sec, răpus, Andrei Lazăr își cercetă pe sub gene adversarul. Văzu pe fața lui satisfacție deplină și răutate. Partida era deci pierdută, și definitiv. Căci a se apuca să lămurească acijm pe doamna Nedan de preferințele fostului ei soț pentru femeile înalte era să întindă și mai mult pata de cerneală ; și

apoi simți lămurit că n-ar mai avea nici putere. Se simțea zdrobit de parcă ar fi fost bătut. Așa că primul gînd salvator îi fu la pălărie. își aduse aminte că a lăsat-o în antreu... Dacă ea întîrzie să vină, ar putea să se scuze prin Nenoveanu...

îi țintuiau însă pe scaun ochii de viezure ai aceluia ; oare ar putea suporta sfredelitorul lor licăr, în fața acestei atitudini de lăișitate ?...

Pași ușori au fîșîit dincolo de ușă...

Doamna Nedan a intrat și privește discret la Lazăr și-n ochii fii lucește o mare fericire, pe care ar vrea parcă .să i-o comunice, cu privirea lor stăruitoare.

Nenoveanu rînjește sarcastic, iar Lazăr a îngălbenit și s-a făcut mic, atît de mic, că nu mai are loc unde și ce să mai cugete...

Ah, iată, celulele înțelegerii au început să se dezghioace și acolo în mijloc și-a făcut loc o idee cît un muc de chibrit. A găsit ! Va combate cu strășnicie părerile lui Nedan ! Va aduce cele mai mari elogii femeii mici, va condamna pe femeia înaltă. Intre gingășie și statuar va prefera pe cea dintîi. Și zîmbește la rîndu-i doamnei Nedan. Da, da, va judeca cu cea mai mare asprime statura doamnei Cornoiu și va întări, cu demonstrație matematică, tema preferinței

omenești pentru mignon.

Dar doamna Nedan pusese un deget la buze și părea că face un semn cu capul spre afară ; apoi alunecă doi pași către dînsul, șoptind :

— Este aci... Sst... Zina... Vine numaidecît...

Din partea lui Nenoveanu urmă o energică scuturare a trupului firav ; mîinile lungi se bălăbăniră întîi fără regulă, apoi cu trosnete surde de oase, se repeziră asupra cravatei pe care o strînseră pînă la limita puterilor, ca un setos de moarte, într-o clipă de neobservare a celor din juru-i, nodul fatal. Apoi tînărul student se ridică, trăgîndu-și în jos pulpanele hainei, își scutură în oglindă pletele parcă încîrlionțate cu mașina. Și iarăși își trase mînecile hainei, oricît erau de lungi, dar parcă totuși scurte față de mîinile lui.

Tina îl privea surîzînd fericită, cum își corecta ținuta, cum consulta oglinda cu coada ochiului, cînd, pornind din profil,

își potrivea figura după diferite unghiuri față de luciul reflector. Dar era atîta stăruință în mișcările astea, atîta încordare în ochii cari parcă nu mai vedeau pe nimeni altcineva în juru-le ; îți da într-atît impresia candidatului ambițios care a ajuns în sfîrșit înaintea

examenului hotărîtor, că raza din privirea Tinei pieri, lăsînd în locu-i ceva tern și vag, o undă enigmatică și fixă.

Lazăr contagiat de febrilitatea pregătirii celuilalt își pierduse iarăși cumpătul, pe care i-l dăduse vestea că Zinuța este aci. Intr-adevăr — socotise — ea fiind de față de bună seamă că secătura nu va mai aborda problema femeii înalte.

Tinuța spuse că doamna Cornoiu face alături o scrisoare pe care șoferul avea s-o ducă undeva, timpul cît ea va rămîne printre dînșii. Dar de ce Tinuța cînd intrase să-i anunțe sosirea se uitase cu înțeles la el... ? De ce nu se uitase tot astfel la Nenoveanu, care nu-i atrăsese privirea decît cu agitația vădită ce-i procurase vestea ?... Și, Doamne, de ce doamna Nedan l-a invitat tocmai astăzi la dînsa, cînd știa doar, de bună seamă, că acolo va fi Nenoveanu...

Nu se poate ! fericiri din astea nu i-au fost dat niciodată să aibă, ca să mai poată crede în ele,..

Stelele, care-i rîdeau în obiectivul lunetei, i-o spuneau adesea, cînd, amețit de marea veșnicie, relua iar firul complicatei mașini. Era tot prevăzut și calculat în aparatul ăsta mizerabil,

tot, pînă la cele mai neînsemnate rezistențe ; tot, pînă la cele mai infinitezimale fracțiuni. Rezistența aerului, gravitatea, frecarea pieselor între sine : totul era contrabalansat în mod ingenios și-n proporții de-o delicatețe neasemuită.

Și totuși, roatele acelea cînd erau puse în mișcare nu se învîrteau nici un sfert de ceas complect... căci stătea desigur ceva acolo, intre ele, ceva foarte mic, foarte neînsemnat, un mimica aproape... un prichindel nevăzut și afurisit, care-și Dătea joc de el !

Iacă și acum, așa cum se petrecuseră lucrurile, era evident că aducerea lui aci fusese pusă le cale. Cu toate astea, el nu credea. Fusese totul o pură întîmplare. Drăcușorul cel mic din mașină îl trăsese și-n acestj nou cuibar de iluzii, ca pe urmă să-i dea iarăși rîzător cu coada pe la nas...

— Dar mai spune și dumneata ceva, domnule Lazăr... De cînd ai auzit c-a venit Zina ai amuțit complect... lasă c-ara s-o cert puțin, de-mi amuțește așa musafirii... rîse ea cu înțeles, după ce primise drept răspuns doar cuvinte scurte și distrate la cîteva întrebări ce-i adresase lui Nenoveanu între timp. Ceea ce o făcea încă să

insiste către Lazăr :

.— Iacă îți spun un mic secret, făcu ea drăcos, cu degetul la buze și întorcînd capul îngrijită spre ușă... Dar rămîne intre noi... Pe Zina pare s-o intereseze persoana dumitale... De mai multe ori m-a întrebat de dumneata... Și privi înțepată la Nenoveanu.

Lazăr surise. Dar el nu credea nici acum ; haida-de... dracul, drăcușorul cel mic, să se fi dat de partea lui ?...

— Tot ce se poate, doamnă... Dar de bună seamă a întrebat întîmplător... nu pot eu să cred că o femeie atît de frumoasă și de nobilă ar putea pune o intenție...

— Ah, dorești intenții dumneata, se porni Tina pe-un rîs fără pereche, în vreme ce Nenoveanu rînji și el și-l privi compătimitor. Iar Lazăr îngălbeni : altă gafă ! Și se înfundă și mai încurcat decît oricînd în plușul canapelei pe care ședea. Acum ar mai trebui să vină doamna Cornpiu și să-i întrebe de ce rîd ? Ah, drăcușorul ăsta... drăcușorul care deschidea supapele lui Maxwell... și le închide pe ale lui...

Doamna Cornoiu era tocmai la ușă. Rîsul Tinei scăzu în zîmbet discret, iar al lui Nenoveanu încremeni. El se ridică brusc, lung

cît era, și făcu un compliment atît de adînc, că doamna Cornoiu nici n-avu cînd să-i vadă fața. Ochii ei căutau rîzălori spre Andrei Lazăr, care se ridicase mic și smerit, mai degrabă înfricoșat, ca în fața unui judecător. Căci în rîsul ochilor încununați de întuneric, el vedea ca într-o fereastră micul lui noroc, care fugea pretutindeni în juru-i, ca imaginea reflectată a unei oglinzi agitate.

— E, ce mai spun stelele, domnule Lazăr ? îl îmbărbătă, întinzîndu-i darnic mîna. Și-n briliantele de pe degetele subțiri și lungi el văzu aceeași imagine oscilînd nestatornică și rîzătoare.

Pe urmă se îndreptă la Nenoveanu, care acum aștepta țeapăn și grav. Acesta însă o bravă cu ochii, căci era cu neputință ca la vederea lui să nu tresară. O salutase de atîtea ori, cînd ea trecea în automobil, cu marea lui pălărie de poet. aruncînd dintr-o singură mișcare pulpanele pelerinei în urmă. Nu se poate ca ea să nu-și aducă aminte de pălăria și de pelerina lui !

Da, îl cunoștea foarte b)ine doamna Cornoiu : tipul cel înalt, pe care, cîndva, îl crezuse să fie chiar Andrei Lazăr. Dar surîsul ei nu-i spuse nici

așa, nici într-altfel. îi întinse doar mina moale și-l asigură că se bucură că-l vede, pentru că Tinuța i-a vorbit adesea despre dînsul. Și atîta tot. Pe urmă, se așeză lîngă Lazăr.

Dar Nenoveanu știa el toate mendrele astea ! Pe el nu-l putea ea păcăli, oricît ar fi de dibace : era cunoscător. Și chi*>r adevarat să fi fost că Lazăr ar fi preocupat-o pînă acum, așezarea ei lîngă dînsul i se păru prea nu știu cum de făcută, pentru a nu-i atribui înțelesuri pe Care nu orice muritor le poate prinde dintr-o dată.

Nenoveanu strînse buzele ca să-și surîdă înăuntru cu bucurie și superioritate. Și pentru a-i arăta că a priceput-o pe deplin, afectă și el oarecare rezervă, însă foarte prevenitoare.

Trebuia totuși un pretext pentru ca lăncile adverse să se atingă... Și acesta nu putea fi decît Lazăr, cu care doamna Cornoiu se întreținea interesîndu-se dacă se pot urmări ușor variațiunile stelelor cefeide (doamna Cornoiu părea să fi cetit ceva mai rriult, în răstimp, asupra subiectului, constatarea care da un avînt nespus lui Lazăr).

Dar Nenoveanu știa el ce va să zică acest interes al doamnei Cornoiu pentru cefeide ! Ca unul care urmase studii clasice nu se pricepea în

materie ; iar încercînd s-o ia în glumă convorbirea asta, ce i se părea foarte nimerită pentru așa ceva, surprinsese o ușoară strîmbătură a figurii ei și bătu cu tact și răbdare în retragere ; era limpede că tema o intriga cu adevărat. Doamna Nedan ieșise iarăși.

Fu nevoit deci să asculte. Și pentru că se pronunțau cuvinte ca Andromeda, Perseu, Cassiopea încercă să vireze conversația spre mitologie. Oricîtă abilitate depuse însă, tentativa căzu! Și se re6emnă să tacă pînă la urmă. acordînd vervei nemaipomenite a lui Lazăr atenție binevoitoare și chiar, cît mai vizibil, încurajatoare.

Revenind Tinuța, lucrurile se mai schimbară : ea se îngrozi de-a binelea de atîtea stele, distanțe și iuțeli și convorbirea trebui să se întoarcă pe pămînt.

Totuși, pentru a-i păstra nivelul înalt, propuse la rîndu-i poetului să le spună cîteva versuri. Mica societate se grăbi să-și arate interesul cel mai sincer cu putință și rugăciunile se întețiră. Iar Nenoveanu, după ce crezu că timpul insistențelor s-a împlinit, ridică deodată ochii spre doamna Cornoiu și începu rar, clar, sonor, să desfășoare silabe cadențate. Din cînd

în cînd boțea buzele și micșora ochii la jumătate, sublinia profunzimile cu un fel de acolade, desemnate din cap, și surîdea dulce cînd versul următor le elucida. Apoi, cu întrebarea care urma, cădea parcă afund în reverie, vorbind ca din depărtările astrelor, din care ceilalți tocmai coborîseră, și făcînd pauză, după fiecare cuvînt, pentru ca auditorii să aibă timp să facă legăturile, într-o sintaxă atît de complicată.

Sfîrși fără emfază, cu o naturalețe totuși prea sever conturată, ca să pară tocmai naturală ; ochii, care priveau prin figura doamnei Cornoiu în gol, rămăseseră cîteva momente în suspensie, apoi pleoapele căzură și capul se plecă în jos.

Ceilalți se grăbiră să felicite :

— Frumos ! spuse doamna Cornoiu.

— Foarte frumos ! întări Lazăr, împrumutînd înfățișarea de surpriză și încurajare a poetului, de mai înainte.

— Admirabil, sublim, se extazia doamna Nedan, care, privind radioasă le cei doi ascultători, părea să-i întrebe : am avut dreptate ? — și n-ai fi putut spune dacă dreptatea asta se referea la versuri sau dacă n-ar fi părut mai degrabă să însemne : așa e că am știut pe cine

aleg ?

Insistă ca el să mai spună una, „aceea cu pisica". Dar Nenoveanu părea contrariat că numai ea cerea. Ceilalți doi nu întîrziară însă să se unească la rugăminte, iar el se porni să-și recapituleze în minte strofele, mișcînd buzele ca în descîntec și punctînd rimele cu zvîcniri ușoare din mînă ; iar cînd începu tare, avu atîta siguranță în glas și atîta siguranță în victorie, că-n timpul recitării își plimba ochii luminoși de la unul la altul, iar buzele păstrează pînă la urmă un rictus voios și superior. De astă dată ascultă propriu-zis numai doamna Nedan. Doamna Cornoiu, fără a-l pierde din ochi și surîzînd la rîndu-i persistent și cu aer înțelegător, îi considera cu atenție chipul, gesturile ușoare, mișcarea buzelor, își amintea de pălăria lui cea mare cu care o saluta așa de larg, cînd trecea în automobil, și de pelerina lui romantică. Calculă cu precizie feminină cantitatea de timp pe care i-o acordau ochii lui, și care

întrecea cu mult scurtele popasuri ale privirilor precaute pe fețele celorlalți, și constată cu ușurință, deși acum nu mai urmărise firul, iarăși foarte complicat, al poeziei, că ochi

în ochii ei numai se pronunțau accentele și rosturile mai de seamă ale producției.

In vremea asta, Lazăr, care urmărea pieziș jocul acesta mut, ce i se părea atît de elegant — asalturile pline de tact și de cumpătată noblețe, dovedind astfel o artă cu mult superioară conținutului debitat, și zîmbetul ei care para încă ferm, cu neînțelesul tot mai vag al expresiei — înțelese că partida lui e pierdută cel puțin pe jumătate. Cît de departe se simțea el de această fineță de curtenie și cît de stîngaci și nefiresc se văzu, închipuindu-se în gesturile celuilalt, el, omul bîrlogu-lui, căutînd mahalalele tot mai retrase pentru locuit... și cîr-păcind cît mai pe ascuns i-era cu putință la mașina-i nerealizabilă pe care, de mult, uriași ai științei o condamnaseră ca neexistentă pe formidabile temeiuri de calcul și de experimente.

El crezuse totuși în existența micilor demoni ai lui Maxwell. Doamne, dar Maxwell acesta însuși era un uriaș între uriași ! Și apoi chiar Arrhenius, considerabilă personalitate a actualității, nu i-a alungat oare ideea fixă ce începuse să-l torture de la o vreme că drăcușorii aceia, subtile alegorii tehnice, simbolizînd încă nedeslușitele corelații ale lucrurilor, ar ar vrea

chiar reală existență și n-ar fi poate alții decît drăcușorii nebuniei ?

Andrei Lazăr se cutremură și acum la amintirea acelei idei fixe ; iar drăcușorii rîzători, ca steluțele în negrul nemărginit, săriră deodată din adîncuri fugind ca într-un cîmp mișcat de telescop. El îi așeză în ordine, alcătuind în minte fantasticele lui teme favorite... Oh, cum ar fi părut de sarbede poezioarele băiețașului ăsta, pe lîngă aceste grozave alcătuiri ce-ți dau fiorul prăpăstiilor de haos...

Insă băiețașul a realizat ceva... asta e, Andrei Lazăr !... a realizat... puțin, nimica toată, poftim, dar a realizat... pe cînd tu ai rămas aplecat stupid pe muchea prăpăstiilor din haos...

Poezia cu pisica era ceva mai lungă : cînd se termină, Andrei Lazăr crezu că descinde în mijlocul vieții adevărate, cea plină de fapte și lucruri ; și își păru lui însuși strein și orbit ca o vietate subterană scoasă în lumină.

Doamna Cornoiu surîdea ; nu mai avea nici o îndoială.

. Și-n mintea ei făcea doar o reflecție : biata Tina !... De mai multe ori în timpul poeziei ochii

ei fugiseră spre Lazăr, care i se păruse profund transportat, ca un copil ascultînd un basm frumos... Hotărît lucru, oamenii ăștia mici au, mai în tot felul lor de a fi, atît copilăresc ! Și își simți sufletul muiat de duioșie pentru micul astronom spre care se răsfrînse apoi, cu toată puterea, neostoiatul ei sentiment de ocrotire. Iar în vreme ce felicita călduros pe Nenoveanu, al cărui aer de modest biruitor o amuza zdravăn, își aminti nespus de înciudată de curiosul ei corespondent anonim din ultima vreme, care cu mare lux de amănunte de plastică, anatomie și mai cu seamă de arheologie, îi demonstra că adevăratul stăpîn al pămîntului fusese oricînd femeia, femeia înaltă, autoritară, dominatoare, iar așa-zișii eroi ai timpurilor n-au fost decît niște biete creaturi slabe și păpușești, care au jucat după gustul și cîntecul ei. Concluzia : femeia, pentru a se conforma firii, trebuie neapărat să dea la o parte, să distrugă pe cel ce se încumetă să-i dispute puterea, ca pe-un uzurpator nevrednic și neputincios, .și să facă loc în inima ei celui mic, celui slab, celui care-și pleacă fruntea și-i recunoaște umil tăria pentru a putea trăi Cinicul sentiment mare, adevărat, ce zămislește normal într-însa : dominația ; pe

cînd iubirea, admirația, deci supunerea, e de natura bărbatului.

Ea zîmbi la amintirea acestor absurdități, aprobînd, întru totul pe deasupra, laudele pe care doamna Nedan le făcea poetului său. Dar lui Nenoveanu nu-i scăpă că ea zîmbește unui gînd interior și. găsind că acest gînd nu poate fi decît în legătură cu pisica lui, avu în adîncul toracelui o scuturătură de triumf.

în zilele în care Tina îl primea de obicei, Nenoveanu nu mai întîlni la dînsa nici pe doamna Cornoiu, nici pe Lazăr. La început desigur nu văzu nimic nefiresc într-asta, dar pentru că întîrzierea Zinei de a-și vedea prietena se lungea prea din cale-afară, o bănuială prinse să-l încerce. Și fără să se cumpănească prea mult între îndoieli, sună la ușa doamnei Nedan într-o bună zi, din puținele pe care dînsa spusese că le consacră drumurilor prin oraș.

Parcă fu un făcut : cei doi erau acolo. Ei îl primiră fără nici o surprindere, ba chiar cu prea multă plăcere ; iar Lazăr îi păru cu totul dezlegat din bicisnicia sa de mai înainte.

Dar după prea puțină vreme un țîrîit scurt de sonerie vesti pe doamna Cornoiu că mașina a sosit ; ea-și luă îndată ziua bună, regretînd — cu

acea delicioasă vioiciune, cu care știu să regrete femeile frumose — că pleacă așa curînd.

Nenoveanu o urmă puțin împreună cu Lazăr, deși acum Tina îmbia pe cel dintîi cu vorbe și mai ales cu ochii să mai rămîie. Se gîndea totuși c-ar putea afla ceva mai degrabă de la Lfizăr, prea ușor la gafe ca să nu se trădeze : „Mă duc... mă duc... iartă-mă !... Știi... în treacăt și eu.., sunt foarte ocupat"...

Dar Lazăr era complet ermetic și Nenoveanu nu-i putu smulge decît îngăimeli și cunoscuta lui expresie de la catedră, cînd privea cu ochii holbați deodată și lovea ușurel, cu creionul de metal, în masă : „Bine, bine, băiețaș... da, da băiețaș... Mda... Treci la loc băie... adică... pardon... La revedere, domnule Nenoveanu... sper că voi mai avea plăcerea să te văd“... și dispăru pe prima stradă, care i se oferi pentru despărțire, deși nici drumul către centru, nici al școalei, nici al locîiinței lui nu era într-acolo... ˆ

Era vădit însă că voia să rămînă singur cu gîndurile lui, căci tot timpul mersului împreună un zîmbet dulce îi fluturase pe buzele pe care și le frămînta necontenit una într-alta, un zîmbet parcă d<î nespusă, de neașteptată, de uluitoare fericire, o expresie prea deschisă ca să nu poată

fi remarcată de la prima vedere. Și pe urmă distracția asta fără margini, zăpăceala chiar : „treci la loc băiețaș", în sfîrșit stingherealа Tinuței, cînd intrase, toˆte sfîrșiră prin a copleși pe Nenoveanu de gînduri sumbre. Totuși, primea lupta și-n asemenea condițiuni și, luminat de-un nou și ingenios plan de război, se întoarse ferm la doamna Nedan.

Iar Lazăr rătăci îndelungă vreme, prin străzile cele mai necunoscute, străbătu mahalalele, răzbi în locurile suburbane și țărănești, unde constată cu satisfacție că nici un cîine nu-i mîrîi măcar în cale-i, deși se întîlni cu cîțiva dulăi de seamă. Ceea ce denotă, fără posibilitate de îndoială, că trăgătorul acela de sfori al păpușilor omenești ascuns cu cortegiile lui de drăcușori, cine știe — poate dincolo de vîrtejul de foc al nebuloasei răsucite din Cîinii de Vînătoare — luase altă considerație față de dînsul.

Ceva, ceva s-a întîmplat în orice caz în nemărginit, căci pe buzele lui persistă încă senzația aceea umedă, parfumată, delicioasă, a sărutului, a primului sărut, pe care doamna Cornoiu îl pusese pe neașteptate pe gura-i arsă de sete și de sfială.

El era acum sub bolta cerului cel larg al

cîmpului pe care soarele apunînd îl'săruta de asemeni; sub acest mare și larg sărut al lumii el asculta tăcerea liniștitoare a țarinilor încă negre și urmărea cu ochii, acum neferiți, cum globul roșu aluneca dincolo de pădurile depărtării. Putea privi soarele în față acum, căci minunea minunilor se împlinise... Cea mai frumoasă femeie din orașul ăsta... Și ea, ea singură...

Tîrziu seara, cînd fu înapoi în oraș, i se păru ceva neobișnuit pe strada principală, iar departe, în fața cofetăriei Garoescu, unde se afișau telegramele urgente ale gazetelor din București, văzu, în lumina puternică a becurilor, strînsă lume multă.

S-a întîmplat ceva desigur ! Vreo revoluție prin Portugalia sau cine știe... Sărmanii, bieții oameni, cugetă el, cu cea mai sinceră înduioșare, cum mai pot ei să se încaiere și să se ucidă, cînd remediul e atît de aproape de fiecare !

Grupuri se desprindeau încoace sau se duceau încolo, complect nepăsătoare ; dar într-unul ceva mai numeros, care-o apucă la vale, pe strada Fraților Buzești, un individ burtos și bine îmbrăcat gesticula zdravăn și protesta vehement.

Pe lîngă Lazăr trecură doi cari comentau :

— Acum dacă vin ei, poate intră și Cornoiu...

— Cert...

Va să zică, a căzut guvernul !

Și deodată simți umplîndu-l o curiozitate, o nerăbdare, pe care nu și-o cunoștea decît cînd era preocupat de mașina lui. Iar pasul de la sine se destinse spre vitrina care tăia vad larg de lumină puternică în latul străzii mai puțin luminate.

Telegrama era scurtă : guvernul și-a depus mandatul. Criza era deschisă. Nici un adaos mai mult, nici măcar un prognostic. însă era cert că partidul din care făcea parte Cornoiu avea să formeze noul cabinet. In care desigur va lua loc și Cornoiu. Chiar anonimii cari se opreau în treacăt, dinaintea depeșii afișate, vorbeau despre acest lucru ca de ceva firesc și inexorabil.

în fața împrejurării celei noi, profesorul de matematici simți iarăși nevoia singurătății. Vroia să-și pună din nou gîn-durile la punct și din nou să-și traseze planurile pe care le făcuse în rătăcirea lui peste cîmpuri. De astă dată o luă drept înainte, spre parc. La ora aceasta nu mai era desigur nimeni pe-acolo, așa că putea fi fără

grijă, dacă, în animata conversație cu sine însuși, avea să-i scape vreun gest inconștient sau vreun cuvînt mai tărișor.

în dreptul poștii centrale, staționa agitîndu-se un grup foarte zgomotos, din care țî.șniră două persoane spre cele două automobile duduitoare ce erau de față ; și îndată apoi cele două mașini țîșniră la rîndu-le în sensuri opuse. Apoi din grup începură să se desprindă pîlcuri, pîlcuri. Lazăr voi să traverseze, dar fu strigat. Nae Inelescu și Nedan îl încadrară numaidecît..

— Tu ai auzit... întrebă Inelescu.

— Cornoiu la comunicații, adăogă celălalt.

— Cum, s-a și constituit guvernul ?...

— Acum a venit telegrama...

în raza în care intrau, a felinarului electric, fețele celor doi arătau grozav de radioase.

Lazăr se întrebă dacă nu trebuie să se bucure și el la fel ; și amintirea, pentru a-l îndemna la aceasta, îi reproduse cu o prospețime fără pereche senzația întreagă a sărutului Zinei, de parcă ea însăși, de față, i l-ar fi dat din nou... Sărutul doamnei ministru...

Totuși Lazăr simțea că îl contrariază ceva acolo, înăuntru. Asta i se întîmpla totdeauna, cînd vreo idee nouă, fulgerătoare, din cale-afară

de luminoasă, se oprea deodată, umplîn-du-i pînă peste margini mintea ; asta i se întîmplase de atîtea ori, înainte, cînd, tolănit pe cuverturile patului, cu ochii sub pumnii strînși, urmărind schimbările caleidoscopice ale imaginilor ce se formau sub pleoapele apăsate, își revedea, piesă cu piesă, mașina lui atît de dragă pe atunci.

Era prea covîrșitoare ideea acea nouă, să nu-i vină să sară deodată din patul alîtor îndoieli și să pornească pe străzi urlînd cît îl ținea gura triumfalul : Eureka !

Totuși nu se mișca. Aștepta calm și resemnat. Căci știa, dincolo de luminile acestea prezente, ceva turbuie, un punct negru și mic... îl cunoștea de mult... Stătea liniștit acolo, invizibil și hain... Și numai că ideea cea mare părea mai de nezdruncinat decît oricare alta și dezlegînd toate greutățile ce păreau de nedezlegat, cînd iată punctul cel negru se punea în mișcare ; venea mărunt și scîrbos ca o insectă murdară și mandibulele lui microscopice lăsau găuri adînci în minunata pînză de aur...

Dar acum, Doamne, acum nu mai era vorba de mașini imposibile ! Acum pe buzele lui persista cel mai moale și mai catifelat sărut, care s-a dat vreodată pe lume ! Cum, nu era un

sacrilegiu să nu-și simtă sufletul inundat de cea mai imaculată fericire și de cea mai delicioasă speranță ?

In odaia din dos a circiumei de lingă parc, unde Nae Ine-lescu știa niște vin nemaipomenit, Andrei Lazăr petrecu clipe minunate. Toți drăcușorii și micile insecte care-i forfoteau în negura dedesubt a cugetului dispărură deodată și trebui să mărturisească, spre hazul celor doi prieteni, că abia acum își dă seama de ce vinul formează un capitol atît de interesant în poezie și-n viața de toate zilele a oamenilor. I se părea în-tr-adevăr că lucrurile din juru-i și mai departe s-au limpezit deodată și-o multiplă rețea de interferențe s-a topit ca prin farmec, parcă ar fi nemerit să potrivească la ochi lentila adevărului. Hm, nu cunoscuse încă pe acest cumătru alchimist'— pe domnul Ilie cîrciumarul, un rotofei blond, înalt și voinic, care umblă doar în vestă și cu mînecile suflecate !

Miraculos om acest domn Ilie ! Numai el a fost în stare să restabilească împrejurările la dreapta lor prețuire ; chiar fără să viseze măcar despre ce este vorba, a făcut totuși pe noul său mușterеu să simtă de-abia acum cu adevărat ce

va să zică să fii sărutat de cea mai frumoasă femeie din orașul ăsta, și încă de ea singură, din propria ei pornire !

Și apoi cît de repede i-a alungat din minte gînduri stupide ca acelea, că noua ei înălțare ar putea fi piază tristă marei fericiri ce i se vestise ; dimpotrivă, l-a făcut să vadă că sărutul cel tainic — Doamne, cine l-ar bănui măcar, în noaptea asta însemnată, în lungul și-n tot latul marelui oraș — a fost pi'ază bună pentru dînsa și ea nu va putea uita niciodată acest lucru !

El rîde deci cu toată tăria de glumele prietinilor săi și, doar din cînd în cînd, gîndul i se furișează spre amintirea cea •fără seamăn de dulce, s-o mîngîie ca pe-o comoară ascunsă. Apoi degrabă revine să dea întreaga luare-aminte năbădăiosu- lui ăstuia de Nae Inelescu pe care Nedan nu-l mai scoate din : „Domnul inspector !-‘

Inelescu își mărturisește voluptatea lui cea mai de seamă : călătoriile — vagabondajul (cum îi place să spună) și tot ce ține de el : tren, mașină, trăsură sau chiar căruță cît de proastă, avînd doar unica posibilitate de a se mișca, de a schimba înconjururile, de a preface odată cu orizonturile sufletul.

— „Călătorind ești însutit tu însuți !“

Era un deliciu, într-adevăr, să vezi gura plină cu care „domnul inspector" povestea, argumentînd.

— ...în tren însă am cunoscut cele mai teribile satisfacții. Mai întîi, eu nu mă așez într-un compartiment dacă nu e o femeie înăuntru (e de la sine înțeles că prin cuvîntul acesta singur, „femeie", am vrut să zic : o femeie cel puțin drăguță). Cînd sunt mai multe, în mai multe-compartimente, și nu e aglomerație, aștept pînă pleacă trenul și apoi încep să aplic sistemul eliminării : întîi în vedere desigur fizicul, dar și dispoziția sufletească a exemplarului ales, dispoziție pe care ți-o arată îndată prima schimbare de priviri ; prefer apoi pe nostima domnișoară, doamnei cu bărbat tînăr lîngă ea. însă cea mai de dorit e femeia măritată care călătorește fără soț ; asupra stării lor civile constatările se fac de la început : înfățișarea generală, inelul de la deget, modul tihnit cu care legitimii se adresează unyl altuia... în sfîrșit destule alte indicii mai mărunte.

Pe urmă o condițiune foarte importantă trebuie ținută în seamă, căci derivă dintr-un neîmblînzit principiu de economie politică :

evită cuminte și practic orice concurență care se arată primejdioasă ; nu te angaja în luptă decît dacă tot trenul, cît e el de mare, nu-ți mai oferă și alte prilejuri favorabile, ceea ce, dealtminteri, se întîmplă foarte rar. De obicei însă, cînd întîmplarea e darnică, mai toți voinicii se/înfig acolo unde atracția e mai puternică. Lasă-i acolo ; tu scoboară calm cu o treaptă mai jos ; compensația îți va fi neînchipuit mai mare, prin satisfacția deplină de la urmă. Căci, să știți, femeia are și ea spiritul ei de observație ; și dacă n-are, ghicește din instinct. Ea vrde îndată după numărul celor cari se opresc la ușa compartimentului ei, o măsoară, o cîntăresc, sunt gata să intre, totuși rnai încearcă și alături și pe urmă nu mai revin, că acolo, undeva, e un lipici mai mare, o pînză de paianjen mai rezistentă decît ușoara rețea a farmecelor ei. Așa că ție, care bagi bine pe ochi toate astea și intri la rîndu-ți, o privești la rîndu-ți, și-n semn de omagiu ți-arunci pachetul de jurnale lîngă dînsa — și apoi, după ce pleci la rîndu-ți, revii — arătîndu-i că tot pe dînsa ai preferat-o, ea se va grăbi și-și va da toate silințele să-ți arăte că n-ai dat greș cîtuși de puțin.

Nae Inelescu se opri ca să considere cu

mulțumire pe cei doi fqșirte atenți ascultători, cari începură să dea semne de nerăbdare, clipind din ochii lor umezi și măriți, cu pupilele pline de lumina mustoasă a becurilor, a sticlei și a paharelor. După care, udîndu-și satisfăcut și îndelung gîtlejul, continuă :

— In sfîrșit mi-am fixat ca să zic așa prada. Și suntem desigur noaptea, ca să trecem de-a dreptul la cazurile cu adevărat intersante...

...M-așez în fața ei, dacă n-am norocul să mă fi nimerit alături. Căci alături fiind, posibilitățile de apropiere sunt mai multe : cotul, umărul, mîna pe toată lungimea ei, piciorul idem; pe cînd față în față n-ai decît piciorul și încă, la început, doar de la gleznă în jos... Dar să luăm acest caz ceva mai dificil. Zic : oștile stau față în față... Te faci desigur comod, te așezi, să zicem, picior peste picior ; ca din întîmplare, piciorul dedesupt e cam în dreptul unuia din picioarele ei... Trenul se pune în mișcare, podeaua începe să joace... piciorul, fatal — și cu puțină bunăvoință — alunecă ușor tot înainte... îl lași în voie... dar nu de tot, căci este încă lumină în compartiment. Așa... o foarte lejeră atingere numai se poate totuși admite deocamdată, mai mult spre a vedea cum se reacționează din

tabăra potrivnică...

De obicei reacțiunea vine tîrziu ; vreau să zic foarte tîrziu ea bagă de seamă că vîrfurile ghetelor sunt în atingere și asta de obicei cînd vreunul din pasagerii ceilalți se apleacă în jos, cumva... altfel, deși legănatul necontenit al trenului le-a ciocnit destul de bine, ea desigur n-a simțit... nici tu de bună seamă... dai totul pe jocul trenului... Iar cînd va trebui neapărat să bage de seamă, atunci își va retrage piciorul său foarte puțin sau exagerat de mult... și într-un caz și-ntr-altul ești avertizat că jocul este admis... în primul caz aștepți... piciorul fugar va fi adus înapoi tot de leagănul trenului ; în al doilea caz, trebuie însă să faci dovadă că nu renunți ; schimbi deci poziția propriilor picioare, astfel ca să mai cîștige din distanță, și îndată ce intenția ți s-a evidențiat... jocul podelei ia numaidecît cunoștință de asta și... restul e treaba lui...

Deci primul punct e cîștigat... aștepți deci stingerea lămpilor, ceea ce nu va întîrzia să se întîmple, grație vreunuia din copasagerii somnoroși...

— Dar dacă, întrerupse Nedan, piciorul advers nu se retrage nici prea aproape, nici

ostentativ prea departe...

— De bună seamă, răspunse Inelescu, nici atunci nu e ca-avl să renunți... păsărică e neștiutoare, asta e totul... datoria ta e să-i trezești priceperea ca să vadă modesta ta intenție... asta e tot... încolo, cum spun, podeaua legănată a vagonului e promptă în a duce mai departe operația... Și nu trebuie prea mare bătaie de cap, ca mititica somnoroasă să priceapă ce are de făcut...

Dar să expun exemple...

Și-n ascultarea din ce în ce mai încordată a celor doi, exemplele abundară ; Nae Inelescu avea un șart al lui, care da un farmec deosebit povestirilor, pe care toți erau de acord că le trăise, cu toate că-l știau destul de bogat în fantezie. Doar fusese surprins în atîtea ipostaze, pentru a mai putea fi bănuit că ar da înapoi de la vreo năzbîtie,..

După mai multe povestiri, sfîrși cu un adevărat imn pentru călătoriile nocturne cu trenul...

— ...mai ales după război, fraților, cînd ajunsese bietele tronuri în halul pe care-l știți și cînd pentru a-ți face loc în vreun compartiment trebuia să intri pe fereastră !... Eh, Doamne,

frumoase vremuri cu mizeria aceea. Toți blestemau, înjurau sau gemeau resemnați în nădejdea unor timpuri mai bune ; numai unul din tot trenul acela ofta într-adînc de fericire... căci el știa să-și aleagă locșorul ce-i trebuia... Mic, așa cum îl vedeți, știa să se strecoare acolo unde un instinct — pentru care totdeauna a fost recunoscător lui Dumnezeu — îl ducea cu rară siguranță... Probabil tocmai pentru că nu cîrtea contra Celui de sus și era unicul ce aducea chiar elogii Domnului, ru-tfîndu-l să țină lucrurile tot astfel și mai departe... Oh, Doamne, Doamne, de l-ar fi știut pe el ceilalți din tren... dar cine putea iți hici sufletul acestui mărunțel, strîns cobză între două baiadere !

Bietele femei, cum apăsau ele de duios dintr-o parte și din-tr-alta în noaptea aceea cumplită a compartimentului; cum fiecare îmi ținea cu strășnicie cîte-o mînă pentru a nu înainta pren mult pe sub pledurile grele ; cum cea din dreapta a lăsat în sfîrșit capul pe umărul meu în chip de recunoaștere a victo- riei ; cum cealaltă, mai dîrză, văzînd că mîna-mi ținută mai la carantină o părăsește de-a binelea, pentru a sări cu folos în partea cealaltă, s-a repezit asupră-i și-a tras-o înapoi cu o furie de leoaică

adevărată, căreia i s-a răpit puiul... Oh, dulce și sfîntă încurcătură... Cum... cum să te împărți ?...

Și Nae Inelescu, după ce arătă cum, cu o foarte complicată și palpitantă abilitate, a putut să împace amîndouă rivalele

— fără ca nici una să nu prindă știre de cealaltă, deși pe sub pleduri nu o dată s-au apucat de mină între ele — dîndu-le pe nesimțite întîlnire fiecăreia în parte, pentru zile și locuri anumite ; după ce sări apoi în alte trenări, unde avu alte bucurii, dar și unele decepții, care nu numai că nu l-au descurajat, dar, dimpotrivă, cărora le găsi un farmec la fel de minunat ca și succeselor... Nae Inelescu începu să fredoneze concluzia, cu vocea lui tremurătoare și metalică, considerînd banalul cu ace-eași bunăvoință și simpatie cu caro era amator de extravagant :

...căci viața e un vi-is, un paradi-is...

Dacă știi să-i găsești...

Apoi'cîntă cîteva arii de operă, trecu la operetă, se prezentă dinaintea lui Lazăr și-l invită cu un compliment la dans, smulgîndu-l de pe scaun înainte ca acesta să accepte, și începu să-l învîrtească pe seîndurile roase ale odăii de circiumă, pe care tălpile hîrșcîiau alternativ

după tactul jocului. Partea muzicii o ținea tot Nae Inelescu, dar de la un timp vocea-i fu înăbușită de răsuflarea grăbită și covîrșitoare și, abia mai trăgîn-du-și sufletul, duse pe Lazăr la loc, constatînd cu competentă că nu prea știe să joace tocmai așa bine, deși Lazăr nu știa deloc, și asigurîndu-l că-l va perfecționa cu vremea, dacă se vor întîlni mai des, cu toate că și el însuși — Nae Inelescu — juca suficient de prost.

Cînd se așezară, Nedan, care-i privise tot timpul dansului, sîsîind melodia prin buzele strînse și legănîndu-și șezutul pe banca lucioasă, le turnă în pahare, apoi începu la rîndu-i să dapene ceea ce de-abia-i mai sta pe buzele jucăușe de nerăbdare, încă de cînd povestea Nae Inelescu !

— Necunoscutul, neașteptatul, fericirea de-o clipă sau de mai lungă durată te pot întîmpina și fără ca să alergi după ele prin trenuri sau să oftezi după vremuri anormale și vitrege pentru comunul omenesc ! Pentru asta nu-i nevoie neapărat să te miști într-o sferă c-o rază atît de marc ; e suficient să acționezi și stînd pe loc, adică nepărăsind un oraș destul de întins ca acesta. Cu singura condiție să acționezi...

„Să acționezi", răsună ca un ecou în capul lui

Lazăr... dar ca un ecou îndepărtat și care părea că se pierde îndepărtîn-du-se tot mai mult,- inutil acum, pentru că acum nu mai era nevoie de imperative, ca în mintea lui să răsară pofte de acțiune. Tocmai : în atmosfera asta, în lumina crudă a becului și-n lumina spumoasă a vinului, în mijlocul atîtui belșug de vorbe și povești și mai ales în dogoarea vie a amintirii curînde, în cugetul și-n sufletul lui domnea acum, suverană exclusivă, tocmai această nouă poftă de acțiune, de viață, de cîntec,, de ceea ce e organic și viu, în contrast adînc cu existența lui de pînă acum, ce i se năzărea îngropîndu-se în ceață, uscată și scheletică, conglomerat de articulații mecanice și inorte, necontenit moarte, refuzînd necontenit sărutul plin al vieții.

— Ei, nu, dragă Nae, te înșeli amarnic ! ripostă cu aprindere Nedan unei ironii' a lui Inelescu, care observase că neașteptatul nu poate fi găsit decît într-o varietate cît mai multiplă și mai intensă de aspecte și, dacă lucrul ar fi posibil, într-o măsură mai restrînsă chiar în strimta circomferință a acestui oraș ; în orice caz, el nu poate fi întîlnit într-o singură și arbitrară categorie de aceeași formă și

dimensiune, deci excluzînd aprioric orice posibilitate de nou, de deosebit, de neobișnuit și tocmai prin asta de neașteptat.

— Auzi, dumneata, dacă se poate găsi cumva nou și neașteptat în cele cinci-șase prăjini de femei de dimensiuni istorice, ca să nu zic ridicole, cîte se vor fi aflînd în orașul ăsta... Trebuie să te cheme Nedan și să fii profesor de greacă pentru ca să-ți treacă prin gînd astfel de aberații.

— Ești pur și simplu absurd, ridică din umeri, făcînd mină de compătimire Nedan. Parcă nu poate să fie neprevăzut chiar în cei ce te înconjoară și pe care-i cunoști doar sub înfățișarea lor indiferentă de toată ziua... pe cînd, ia scarpină-i puțin în suflet...

— Scarpină-i dumneata...

— Pentru asta n-am nevoie neapărat de-un tren și de-o podea ca să se miște, de zîmbete de încercare, de controlat verighetele din deget sau mai știu eu de ce. Există un mijloc cu mult mai comod și mai civilizat pentru a atrage atenția cuiva, a-l chema spre tine și a-l captiva... Există scrisul... scrisoarea...

întîi anonimă și pe urmă. cu numele de convenienţă ; există poste-restantul, există

parcul cel mare și aproape neumblat de la marginea orașului și în sfîrșit există cămăruța ta ascunsă bine, comodă și cu două ieșiri...

Nae Inelescu începu să fluiere...

— Și cu toate astea, dragul meu, te-asigur că mai mult ai fluierat și vei fluiera tu pe urma mijloacelor tele, decît eu pe urma alor mele...

— Da ? Ia uite, dragă Lazăre, la cuceritorul care a avut-o pe doamna Cornoiu, cu mijloacele lui civilizate...

Lazăr avu o bruscă tresărire și privi îngrozit, cînd spre unul, cînd spre celălalt.

— Pune-ți pălăria în cap, ca să poți să te descoperi în fața omului ca're a avut femeia cea mai frumoasă din orașul ăsta. Domnul Nedan... privește-l : domnul Nedan, nici mai mult, nici mai puțin... Cu toate astea ; cu scrisorelele lui, cu acadelele lui stilistice, cu floricelele lui mitologice a atras el în parc pe doamna Cornoiu ca s-o zăpăcească și s-o aducă pe urmă în cămăruța lui ascunsă bine, comodă și cu două ieșiri ? !...

— Pe doamna Cornoiu nu, ripostă surîzînd molcom Nedan... Nici nu m-am gîndit vreodată-. He... dar pe altele (aci se lăsă pe spate alene, întinzîndu-și degetele) de ce să exagerc-z, nu

multe, dar în sfîrșit cîteva... Și nu așa... orice primă întîl-nită în vagonul de clasa Il-a... Ehe, dragul meu, reluă el mai cu avînt și mai forte, nu-mi pierd eu vremea cu închipuite și rafinate ca doamna Cornoiu... sunt în orașul ăsta destule femei foarte frumoase și de foarte bună stare, care să întrunească condițiunile și dimensiunile acelea istorice de care binevoiești dumneata să-ți bați joc... da, da, poți să rînjești oricît de sarcastic ! Te rog să crezi însă că nu țin deloc să te conving. Știu eu acasă dosărelele mele cu scrisorele, fiecare cu cîntecul lui, unele cîntate complect, altele doar deschise la uvertură... și-alît mi-ajunge... să le știu eu.

Nae Inelescu îi aruncă mai întîi desfidări să dea la rînd vreun amănunt ; pe urmă îl conjură pe prietinia lor, cu mîna pe inimă ; dar Nedan refuză net să facă orice indiscreție.

In vreme ce Lazăr își aminti fără să vrea de curioasa dorință de mai deunăzi a doamnei Cornoiu ca să-i scrie cîteva rînduri pe un caiet, sub pretext că vrea să facă puțină grafologie, pentru a rămîne apoi pe gînduri cîteva momente, lăsîn- du-l foarte încurcat și făcîndu-l să creadă cu tot dinadinsul că i-a descoperit cine știe ce gravă meteahnă...

— Da, dragul meu, continuă cu îndîrjire Nedan, încurajat de atîtea rugăminți ; să știi de la mine că poți izbuti în amor și fără a cere să te numească inspector : scrii o dată, nu-ți răspunde, scrii a doua oară, nu-ți răspunde, scrii a treia, scrii a patra oară... ei, la a cincea dală, să știi de la mine că răspunsul tot va veni... Pentru că nu podeaua trenului biruiește o femeie, ci persistența...

— Eh... mofturi... îl opri plictisit Inelescu. <De teorii sunt sătul, mon cher ; exemple dacă pi...

Și pentru a dovedi că el e omul exemplelor, goli paharul pînă Ja fund și strigă, trîntindu-l pe masă : trăiască noul guvern, trăiască Cornoiu ! Băieți... și acum să începem uvertura... adevărata uvertură... nu ca a domnului... Uvertura domnului inspector ! Haidem la șantan... eu plătesc...

De Ia băutura bună și sinceră a cîrciumarului de lîngă parc, trecură la sticlele înfundate cu vin strălucitor, dar prefăcut și cu gust coclit, al negustorului de plăceri din centru. în lumina orbitoare, în zarva mare a noului local, în chiotele stridente ale femeilor de la mese, în clamoarea crescîndă a consumatorilor înveseliți

peste fire, în șuierăturile și rîgăiturile dezordonate ale orchestrei, Nae Inelescu declară că-și inaugurează noua lui carieră, depunînd pe altarul Venerei tot ce cuprindeau buzunarele lui și, ca atare, invită trei fete chipeșe, dintre cele care, în lipsă de parteneri plătitori, ocupau o masă mai lungă și mai retrasă, zîmbind galeș și îmbietor spre clienții singuratici sau privind cu jind la camaradcle norocoase, în jurul cărora se dez-lănțuia zgomotoasa frenezie.

Andrei Lazăr, care-și da osteneala să fie cît mai binevoitor cu femeia de lîngă dînsul — o fetișcană înăltuță și dreaptă, cu păr negru și buclucaș, uscățivă la figură, de sub stratul de fard roz al căreia țîșnea un neg înnegrit în chip de aluniță, cu piept supt și flasc, dar cu coapse voinice și dîrdîitoare și cu gleznele fine — se trezi, întru tîrziu de tot, condus de aceasta pe scări cu miros muced, prin strimte și întortocheate coridoare, spre ultimul cat al așa-zisului hotel de deasupra localului.

Nae Inelescu, care găsise tot timpul în tovarășa lui, o roșcovană foarte pieptoasă, deși de statură mijlocie și cu picioare solide, nici mai mult, nici mai puțin decît un veritabil Tițian (iar cînd fură să plece, după trei ceasuri lungi de

vorbă, își aminti deodată și o convinse și pe ea că s-au mai întîlnit cîndva de mult, acum vreo patru-cinci ani, în trenul de Caracal), se oprise cu dînsa în parterul hotelului.

Cît privește pe Nedan, el rămase să parlamenteze pe întuneric cu madama de la al doilea, care regreta că nu le poate furniza o cameră imediat (partenera lui Nedan nu locuia în hotel), dar că peste cinci minute va „aranja" ea.

însoțitoarea arheologului, obișnuită cu astfel de întîmpi-nări, si se așezase pe-o canapea destinată anume pentru aceasta, sub un bec chior, ai fi crezut că unicul în tot hotelul. Lazăr o privise în treacăt cu stînjeneală ; o, era desigur nemulțumită, căci tot timpyl Nedan o plictisise cu regretul lui că nu era ceva mai înaltă (deși era cea mai răsărită dintre toate trei).

— îmi placi și așa desigur ; trebuie să-ți spun însă, că dacă ai fi fost ceva, ceva mai înaltă, erai în adevăr ceva...

Încît, aceea, exasperată, îl provocase deodată să se măsoare ; îl întrecea cu o jumătate de cap...

— îți recunosc, făcea Nedan... eu recunosc

totdeauna bucuros meritele omului... Dar ia spune tu singură, dacă m-ai fi întrecut cu un cap întreg... spune tu, dacă nu te-ai fi simțit regină ?

Iar către ceilalți :

— Ca să vedeți psihologia femeii... ca să vedeți cum mă adevărește și cel mai comun exemplar...

Ea îi răspunse, dueîndu-i paharul la buze și vîrîndu-i-l cu sila printre dinți :

— Tu ești cam clătit, micule...

Cînd coridorul coti spre odaia prietinii lui, Andrei Lazăr își mai aruncă deodată ochii înapoi.

Nedan intrase și el în lumina ‘ becului, discutînd cu madama ; aceasta era o blondă uriașă și-n lumină părea oarecum tînără ; numai așa își explică Lazăr aprinderea cu care colegul său vorbea cu dînsa, ca un copil mic cu mama lui. Cealaltă stătea tot pe canapea, întorsese cu dispreț capul încoace, îl proptise în mînă și, cînd Lazăr privi la dînsa, îi trimise o sărutare...

Andrei Lazăr se apără cu mare meșteșug de sărutările femeii cu care se retrăsese. Nu voia nici s-o jicnească, dar nu voia nici ca gura ei cu miros de tulun și de droguri ieftine să profaneze amintirea sărutului celuilalt, care i se păruse că

a întors cu putere resortul existenței lui. Ea simți că el se ferește, așa că nu-l ajungea cu buzele decît pe obraji, pe frunte, po păr ; el se prefăcea că se gîdelă și chiar trebuia să rîdă prostește la atingerile ei, ca s-o convingă. Dar femeii îi plăcea așa de mult figura lui de copil, că încăpățînarea aceea o îndîrji și-o indignă.

— Pe mine cîți n-ar da mult să mă sărute, protestă ea. Și oameni foarte bine, nu așa... Eu am avut pe domnii cei mai bine d-aici din oraș, da, da, s-o știi dumneata !... Dar pe nici unul n-am sărutat... pe nici unul n-am lăsat să mă sărute. îi puneam pe loc la respect : „Domnule, dumneata îmi plătești corpul, nu sufletul !“ Și pe urmă : „...Buzele, domnule, sunt cele mai sfinte... Prin ele iese sufletul omului...“

Lazăr ascultă uimit și neîncrezător pe prostituata asta, care. răzimată într-un cot, privea acum în gol și părea că vorbește cu încăpățînată convingere :

— Da, da... și numai gura alege plăcutul de scîrbă... Chiar și cele mai păcătoase, tocmai la urmă de tot își dau gura... încolo totul e... murdar...

Ultimul cuvînt fu un adevărat scrîșnet. Iar Lazăr stătea încremenit, neștiind dacă ea face

acum puțin teatru sau e atît de sinceră pe olt pare.

— Buzele mele nu-s chiar așa de sfinte, ripostă el blajin și căutînd să fie cît mai puțin ofensator. Dar te rog să mă crezi că eu nici pe mama mea nu am' lăsat-o să mă sărute, minți el, foarte mîhnit că trebuie să aducă vorba de mama lui în accastă odaie și-n această împrejurare.

Și din momentul acela, din momentul pronunțării acestui cuvînt, un dezgust iremediabil îl apucă deodată, îl acapară cu o putere năvalnică, de el însuși, dc ceea ce-l înconjura, de ceea ce făcuse, de Nae Inelescu, pe care a avut neșansa să-l întîl-nească, de Nedan, de toată noaptea asta murdară...

— Draga mea, continuă totuși să vorbească-mașinalicește și cu o blîndețe prea exagerată, sub care cloycotea o mînie surdă și subită, o poftă de a lovi... enervează orice sărut... parcă-mi strivește cincva creierii...

Și începu să se îmbrace pe îndelete pentru a nu da impresia că se grăbește, dar hotărît și întors cu fața la perete, ultim adăpost al buzelor, ce-i apăreau și lui acum cu adevărat lucru nespus de scump și sfînt, pe care ochiul

acela impur și lacom din urmă-i l-a descoperit și-l pîndește...

— Toată* lumea are astfel de... idlbsin... de cum să spun... de displăceri absurde, de care nu se poate debarasa... Și tu trebuie să ai ceva care... care... să-ți „facă pe nervi“, cum se zice popular... De exemplu, cînd se freacă două vase de pămînt, mie-mi vine să țip...

— Dar ce faci ? pleci ? strigă ea deodată și-o auzi, în zdruncinul patului, răsucindu-se și ridicîndu-se brusc...

— E tîrziu, draga mea... mîine am oră... la liceu.

— A, tu ești profesor... Haide, mai rămîi... (Se dădu jos din pat și veni spre dînsul). Uite, nu-ți iau nici un ban... Dacă te-am sărutat, asta înseamnă că te iubesc... oricînd poți veni la mine, să știi, gratis... dar pentru că ți-am dat buzele mele, trebuie să-mi dai și tu pe ale tale...

— Nu, nu ! trebuie să plec... Dar voi veni desigur... Uite, cînd vrei... Poftim, poimîine... sau joi... da, da, mai convenabil joi... o asigură el, privind-o consultativ, ca să provoace o diversiune salvatoare.

— Bun ! vei veni, dar și acum poți dormi foarte bine aici... Am să te las în pace... am să te

sărut doar în somn, dacă zici că-ți face rău sărutul... Insă tu nici nu bănuiești cum știu să sărut... Logodnicul meu, care a murit în război, îmi spusese totdeauna asta... de-atunci n-am mai sărutat pe nimeni... însă tu mi-ai plăcut... stăteai ca o fată la masă... haide, lasă-mă... se ruga ea... Iată, și pe urmă te las să pleci... știu eu că ai să mai vii... fetițo... Și-i apucă obrazul cu degetele, strîngînd cu înfiorare...

— Fetițo...

El își încheia calm bretelele în nasturi pentru a nu părea alarmat de gestul ei. însă cînd vroi să ridice haina întinsă pe scaunului, ea strigă deodată :

— Știu de ce nu mă săruți... Trebuie să fii logodit...

— Ho, ho... logodit, ce-ți trece prin minte...

Dar ea se așeză în față-i amenințătoare și sarcastică...

— Ai o logodnică, hai, domnule profesor... De aceea nu-mi răspunzi la sărut.

Și înainte ca el s-o ia spre cuier, la palton, se repezi deodată la dînsul și-l apucă de piepții hainei.

— Ai o logodnică, nu ?... Ți-e scîrbă de mine... de cocotă...

El voi să se smulgă, dar ea II apucase bine ; mai voinică decît dînsul, îi dădu drumul doar o clipă pentru a-l apuca și mai strins de mijloc. Lazăr se zbătca cumplit, dar mîinile lui nu prinseră decît ghemotoci de cămașă. începu să-l împingă spre pal, căutîndu-i buzele pe care el încă le ferea cu mișcări abile ; ea însă îl imobiliza din ce în ce mai mult și ochii scînteietori și răi li se apropiau din ce în ce mai mult : gîfîiturile aspre li se amestecau. îl repezi pe neașteptate, făcîndu-l să se împiedice dc-un scaun, și-l trînli astfel în latul patului larg ; dar atunci baierele de deasupra umerilor cedară și cămașa se lăsă, dezgo-lindu-i bustul cu sînii moi și căzuți.

Aspectul acesta îi dădu puteri să reziste încă, dar în cele din urmă, reținîndu-i mîinile cu coatele, ea-i apucă obrajii în palme și, înăbușindu-l sub piept, îi birui ; el își arătă dinții, dar ea-l încuraja : mușcă, mușcă !

Trebui să-i cedeze și-și simți deodată buzele inundate de moalele rece al buzelor ei, cu miros de tutun trăsvit și de cui-șoare. Asta era tot ce păstrase ea mai curat.

Sărutul fu lung și nesățios...

— Ești al doilea, al doilea pe care-l sărut...

fetițo...

Și săruturile se repetară : ea-și ridica bustul gol spre a savura în deplin plăcerea asta care-o înnebunea : apoi își cobora iarăși fața lacomă, ca o pasăre răpitoare ; iar el vedea cum sînii ei storși se lăsau și se ridicau în aceste mișcări de voluptate...

Cînd îl lăsă, Lazăr rămase acolo, în latul patului, și constată cu surprindere că în mintea lui e un gol mare, pe care-l aștepta să se umple iarăși pentru ca să se poată ridica.

Ea se întoarse la dînsul, punîndu-și altă cămașă.

— Vrei să rămîi, fetițo ?... Și se plccă deasupră-i.

Abia atunci el își simți toate puterile și toată luciditatea, chiar ceva mai mult decît luciditatea : ceva. o lumină vie, o pară de flacără cu contorsiuni de aripi semănînd cu cele mai schimbătoare și mai caraghioase rînjete.

însăși ea, femeia asta pierdută, era flacăra din minte care-i rînjea triumfătoare :

„Tu trebuie să rămîi la mine și la mașina ta !“...

Degetele i se crispară și se încovoiară... O clipă simți ceva, o putere mai marc decît voința

lui toată, în degetele astea subțiri, care-i tîrau mîinile și cuget și voință spre gîtul ei mat...

Trebuie să fi avut o înfățișare atît de înfiorătoare, că ea se dădu înapoi cu ochii holbați...

Lazăr se scutură ; printr-un astfel de moment nu mai trecuse în viața lui ! își lăsă fruntea în mîini și rămase zdrobit pe patul cu cearceafuri mototolite și neschimbate. în clipele acelea se simți omul cel mai trist din lume. îi rostea cineva clar -j răspicat în ureche : „Asta a fost tot : un sărut, un singur sărut.. Pe doamna Cornoiu nu vei avea-o niciodată... niciodată"... i?i ochii îi lăcrămară...

— Iartă-mă, micule...

Dar glasul ei îi aduse aminte de clipa aceea neașteptată, chinuitoare, teribilă ; din încleștarea fără seamăn a ciireja de-abia scăpase.

Să fie asta nebunia !

Sări deodată în picioare, o împinse puternic în lătuii și, luîndu-și din treacăt paltonul, se năpusti pe ușă.

Dar ea-i strigă din urmă, împăcată, și rîzătoare :

— Vei veni... vei veni !...

în coridorul cu bec chior regăsi pe Nedan. Mai departe, în capul sălii, era și acum madama cea mare și blondă, bloc enorm de came albă ; cum sta parcă nemișcată în vestmintele! ușoare și tot așa de albe ca și pielea, părea in lumina nehotărîtă cu adevărat o statuie de dimensiuni supraomenești.

Sub bec, Nedan căuta să potolească și să convingă pe înso-țitoarea cu care urcase și care, indignată peste fire, protesta totuși cu măsurată vehemență, atît cît trebuia numai, ca sa se audă, de jos, de la portar.

— Bine, frate, dacă-ți plătesc... ? !

— Eu nu primesc bani de pomană. Eu am demnitate, domnule. Dumneaei e madamă și nu-i e permis să se amestece în mușteriii altora... Asta e, eu am să reclam la direcție...

— Bine, drăguță, dar dacă nu ești în pierdere, de ce te superi...

— Nu sunt în pierdere ? Crezi că eu sunt d-ăloa de doi sutari! Nu ! Nu primesc nici un ban... Mie nu mi s-a întîmplat niciodată să mă lase un client pentru o madamă... asta e.

Din fund, statuia de marmură rosti imperturbabilă...

— Pardon, domnișoară... nu face așa

fasoane... Ca dumneata... am fost cu și sunt multe, da să vedem, dumneata o să fii ca mine...

— Madamă... ? !

— Da... madamă ; cred că e un grad ceva mai mare decît al dumitale...

— Așa... Am să spun direcției că dumneata îți bați joc de noi în fața mușteriilor, ca să ni-i iei...

Nedan scoase portmoneul și mai adăogă ceva la suma din mîr.ă. cu care căuta s-o îmbuneze... Fata socotea suma pe sub sprîncene...

— Uite și pentru demnitatea dumitale, continuă el împăciuitor... Și te rog eu, nu mai face caz !... Ce vrei, dragă ?... un capriciu...

Și observînd deodată pe Lazăr, care se oprise la distanță, neștiind pe unde s-o ia, ca să nu fie văzut...

— A, uite Lazăr...

Se duse la el, îl apucă de mînă și-l scoase în lumină.

— Dragul meu, oricît de drăguță o fi fost prietena ta, dar ca să inchci fericit o seară minunată ca asta, iacă îți recomand pc domnișoara... Ai să petreci cu dînsa clipe strigătoare de fericire... Ca prielen nu pot să nu recomand și altuia bucuriile prin care am trecut eu... Apoi, scoborînd vocea : ți-o spun pe

onoarea mea, continuă el să mintă convingător, e delicioasă... dacă n-ar fi madama asta, n-aș da-o pentru... da-mi știi meteahna...

Femeia luase banii de la Nedan și surîdea mieros lui Lazăr, care rămăsese încremenit dinainte-i. Arheologul profită de împrejurare ca să dispară cu madama...

— Prietenul tăti a fost foarte mulțumit de mine, ți-o jur, începu și ea. Dar e grăbit, nu știu ce are...

Se apropie de dînsul și-l atinse cochet cu umărul, îrt vreme cc ochii i se învîrtiră straniu între trăsăturile aspre ale condeiului negru...

Andrei Lazăr era grozav de încurcat ; nu pentru că n-ar fi avui destulă scîrbă într-însul, dar pentru că nu putea să-i spună asta de-a dreptul și brutal.

— Nu... Nu... nu că nu... trebuie... e tîrziu... știi, trebuie să fiu mîine... dimineață...

— O, dacă e numai asta... ripostă ea apueîndu-i brațul pînă mîine dimineață...

— E imposibil... imposibil, se feri dînsul.

— Nu-ți plac, micule ? rînji femeia răutăcioasă, și-n semiobscuritatea noului coridor.îngust și umed în care cotiseră, ochii ei aveau scăpărări ciudate, în năelăiala

exageratelor cearcane artificiale. Se înfigea într-însul, după cc-l oprise lipit de zid, și vocea ei răgușită și calină avea ceva amenințător totdeodată. Andrei Lazăr citea în ea cu teamă pornirea aprigă a prostituatei umilite, respinse și bete, de a-și u.șura sufletul comprimat prin cine știe ce teribilă criză de nervi, cu cine știe ce izbucniri de mînie, cu proferări de vorbe indecente, cu un scandal din acelea care ridică un hotel în picioare, cu vizite de agenți și cu procese-verbale încheiate de poliție. Și astea toate în noaptea următoare sărutului primit de la cea mai frumoasă femeie din oraș, și unei soții de ministru !...

O privea cu frică de moarte, aștcptînd explozia din secundă în secundă, ca un luptător surprins la cîmp deschis de un proiectil pe care încă nu l-a atins seînteia focosului.

Și femeia simte starea lui de spirit și se înfige tot mșu adine într-însul.

— Așa credeți voi că vă bateți joc de noaptea mea... de pîinea mea ?...

— Dar ai fost plătită... uite îți plătesc și eu...

— Asta e plată, începuse ea să ridice vocea tot mai răgușită și mai sălbatecă... Dar drept ce mă luați voi... de la bordel ? Nu ți-e rușine,

domnule, să-mi spui mie așa... Să-mi spui mie vorbe d-ăștia ?... dumneata știi cine am fost eu ?... dacă mizeria m-a împins pe drumul ăsta, trebuie ca să vă rîdeți de mine... Ce, vrei să fugi ?... vezi că strig de se ia tot hotelul după tine... Angajați femeile și pe urmă nu vreți să le plătiți...

Andrei Lazăr își răscumpără scump libertatea. La urmă, ea-i descoperi capul și-l bătu ușor pe tîmplă...

— Ești fraier, micule... D-ai ști tu că Finița nu face doi bani pe lîngă... mine... Apoi, așezîndu-i pălăria strîmb : Hai, du-te... toți sunteți proști... Și se porni deodată pe un rîs zguduitor... Mă duc la Finița, să-mi bat joc... că n-a știut cum să te ia...

Dar Andrei Lazăr și ajunsese la scară ; picioarele lui apucau acum treptele una după alta cu o repeziciune incomparabilă...

Cînd sfîrși de coborît, auzi din nou voci. Crezu că e mai nimerit acum să păsească calm și sigur pe lîngă cei ce l-ar în- tîmpina, pentru a brava de la început orice nouă tentativă de jaf... Dealtfel nu mai avea decît doi poli, pe care-i ținea strîns, în buzunarul pantalonului, pentru a-i da portarului. Dar auzi tocmai glasul lui Nae

Inelescu :

— Asta e Lazăr... Lazăr, stai dragă...

Cînd se uită spre dînsul, îl văzu apropiindu-se cu tițianul lui ; și fără a mai aștepta o secundă, o zbughi deodată, ar;n-cîndu-se în goană nebună în noapte ; își luase pălăria int:--o rnînă. iar pulpanele paltonului plesneau fără curmare. își simțea sufletul pe buze și abia putea să-și potolească bătăile ini-mei cu mîna cea liberă, ca un copil prins în livadă străină.

Abia în largul străzii încetă goana. Deși pieptul i se umfla să se spargă, totuși continuă să înainteze grăbit, cu pașii cei mai mari pe care putea să-i facă...

Și de-abia hăt departe se uită în urmă-i cînd Nae Inelescu porni să încerce, în aerul dimineții, una din banalele lui vechituri, cum le spunea chiar dînsul, fără modestie, ci cu vădită dragoste, ca unul ce știe cît noroc îi aduceau — așa ca din flașnetă sau din vremea bunicilor cum erau ele — cîntecele pe care le zicea de obicei, cu ochii peste cap și cu foc de lăutar.

.. Ce-mi pasă de m-or trăda
Buzele cc-oi săruta..
Dacă buzele-s frumoase
Te iubcsc cum ești așa-a-a...

Miine mă vei înșela-a-a-a...

Astăzi... ești numai a mea...

Andrei Lazăr se opri, căci Nae Inelescu nici n-avea de gînd s-o ia pe același drum. El traversa tihnit spre bulevardul cel nou, larg și nelocuit, unde putea să dea în voie drum vocei lui. își ținea tițianul de mijloc și amîndoi — unul într-altul — pășeau domol și drăgăstos spre gura largă a bulevardului, ir, răcoarea vie a dimineții încă înnegurate de februarie :

Ninon... iată a sosit...

Primăvara de iubit.

„Ninon“ era numele feminin favorit lui Nae Inelescu.

Andrei Lazăr și-l aminti cum îl pronunța cu un patos special, cu o mișcai <j nervoasă a gurii, cînd cînta.

îi venea ades pe buze, căci în afară de Eminescu știa pe dinafară, în mare măsură, pe Musset ; după cum putea să recite pasagii apreciabile din mai toți poeții dragostei, români și francezi. Le potrivea versurile în haina cine știe cărei melodii de demult sau actuale și, cînd tăietura nu se nemerea prea bine, nu se sfia să schimbe accentul, intercalînd meșteșugit o silabă nouă sau lungind ori modificînd ușor

nota buclucașă. La nevoie, pentru parte din cunoștințele sale feminine, chiar traducea direct, ajustînd totdeodată, în toiul declarației sau al cîntecului; după cum traducea și-n toiul mersului, după tactul pasului, căci și cînd era singur mintea lui măsura, dregea, născocea ; iar asta în mod firesc, fără nici o sforțare, fără voie chiar, totul perfec-ționîndu-se cu vremea, prin uzaj repetat și prin necontenită primenire :

Lasă-mă la sinul tău.

Să uit orifice gind rău...

Să simt inima-ti cum bate...

Deși ei sfîrșiseră de traversat și acum trebuie să fi pătruns bucată bună în bulevard, cîntecul se auzea clar în pacea dimineții blînde de februarie. Andrei Lazăr își aminti că mai deunăzi aceleași versuri sunau altfel :

Vin, o vin Ia sinul meu,

Să uit orișice gînd rău Să mă-nalț spre alte căi

Iar și mai demult :

Să mă înalț spre Dumnezeuˆ.

Probabil el făcea înlocuirile avînd în vedere însoțitoarele sau poate gradul de extaz în care se găsea în momentul acela.

în prospețimea dimineții Lazăr simți o mare plăcere în constatarea acestei nevoi de înnoire,

oricît de ieftine ar fi fost proaspetele găsiri. Era ceva din primăvara care într-adevăr se simțea atît de aproape, că parcă-i miroseai răsuflarea. Și era într-un contrast atît de net cu trista-i viață de sălbatec, că acum, cînd vocea lui Nae încctă să se mai audă, se simți deodată singur și străin în largul străzii negre și se cutremură ; fără să-și dea seama, piciorul — parcă de la sine — o luă ușurel înapoi.

Nu-i stăpîni graba, din ce în ce mai crescîndă, pînă ce melodia nu-i intră iarăși plin și distinct în urechi. Era o arie matinală, pe care Inelescu nu se sfia s-o zică cu sintaxîw-i personală, direct pe italienește. (Cin limba aceasta, el mai știa vreo cîteva pasagii din operele cunoscute și cele trei strofe de pe poarta Infernului lui Dante.) Pentru micul tițian însă el nu putea fi, de bună seamă, decît cel mai învățat și mai plin de foc băiat în-tîlnit în cariera ei.

In depărtările apusului, zăvoaiele zăceau în umbră tkabă, spre care luna nedespuiată încă de aur se lăsa domoală. Lazăr o contempla melancolic în cunoscător selenografic. Se distingeau ușor : Marea Seninătății, a Liniștii, a Ploilor, Oceanul Furtunilor... Ba chiar putu desprinde din bogăția strălucirii cele două

cornițe de umbră, întoarse, alo Nectarului și Fecundității.

Astrul plutea imperturbabil in negurile înălțimilor, in care suflau cu putere prevestitorii zilei.

Iată, avea ceva cu totul deosebit luna asta netrecută prin ochean, tronînd peste lumea încă adormită, care nu știa că vine primăvara. Era ea însăși umedă de seva nouă și improscătătoare, care țîșnea de pretutindeni : Doamne, nu mai era .-nr/iic din luna cea moartă și stranie din cimpul obiectivului !

Lazăr clătină trist din cap. Inutila lui lunetă ! El o îur.ˆe și pe ea, ca și pe spectroscop, ca și micu-i ochean meridian, ca și pe ceasornicu-i de secunde, ca și micrometrul și toate celelalte aparate pe care le avea — o avere întreagă — doar va piir.de din zbor vreo lumină nouă, o rază din misterul mișcării celei mari și fără de sfîrșit de deasupra și dedesubt, de pretulincer.i și dc totdeauna.

Prometeu ! rîse el de-a binelea și-și aminti deodată bustul gol al Fifiței cu cei doi sîni bălăbăniton, ca o pasăre de p/adă cu aripile cioante.

La așa Prometeu, așa vultur...

Dar rîsul îi îngheță, căci mintea ii alunecă deodată înapoi, la clipa acea neexplicabilă și înfricoșetoai e, cînd își simțise mîinile duse de o voință străină spre grumazul femeii de si radă și cînd, prin proprii săi ochi, ca prin două ferestre, văzuse acolo într-însul — de parcă ar fi privit de afară — ceva crunt și hidos și teribil, Dumnezeu știe ce cumplită vedenie atavică...

Privirea i se refugie iar pe lună și, pentru a înlătura orice altă idee, se îndărătnici să distingă deasupra Mării Ploilor tre-murul de contur pe care ar trebui să-l facă eleganta încovoie-tură din lunetă a Golfului Iriselor.

Acolo, în imaginea întoarsă a refractorului, printr-un curios efect de configurație, se pare că pe țărmul golfului, o femeie se odihnește pe un chaise-longue... O femeie înaltă, goală, cu părul pieptănat grecește ; înaltă și cu păr de aramă ca doamna Cornoiu... ca doamna Cornoiu goală...

Cum trebuie să fie doamna Cornoiu goală... pe-un chaise-longue... așteptînd...

Ha, ha, ha... să dai dracului toate mișcările perpetue din lume, pentru o imagine ca asta... Și toate imaginile lunei și ale stelelor... ha, ha, ha... ho, ho ho. .

Rîdea din toată inima, tare, exagerat dc tare,

fără să mai vadă nimic altceva decît ideea lui din minte, privirile îngrozite ale lui Inelescu și ale ti(ianului. caro, opriți do această veselie zgomotoasă, îl așteptau neșiiind ce să creadă, cu ce cuvînt să-l întîmpine...

Nu, hotărît nu, nu era nebunia ! A merge singur rîzînd, chiar cu hohote și gesticulînd, asta nu este nebunia însăși. Ori pe cine poate să-l podidească din senin rîsul unei amintiri caF-raghioase, iar a nu băga de seamă că doi te privesc și te așteaptă, a nu-i zări decît abia cînd le-au strigat, după ce-ai trecut de dînșii, asta se poate întîmpla oricînd și oriunde...

Se povestesc cu nemiluita dovezi de distracție mai cumplită decît aceasta, pe seama oamenilor complect absorbiți de o idee și mai cu seamă a savanților iluștri. Pe acestea din urmă, el, Lazăr, le știa în număr prea mare pentru a mai sta la îndoială dacă a fost nebunească purtarea lui din dimineața aceea...

Căci era limpede : dacă se simțea cu adevărat vedenia asta despletită și cu ochi rătăciți pe-aci prin preajmă, se putea pune firesc întrebarea : venea ea de-abia acuma sau tocmai acuma se gîndea să-și vadă de drunj ? Doamne, cînd putea fi cu adevărat nebun ? Atunci cînd anii

cei mai frumoși ai tinereții îi petrecuse îngenuncheat lîngă himera de fier, din odaia mică și igrasioasă, sau acuma, cînd ochii lui văd în sfîrșit adevărul și se îngrozesc de trecutul halucinant, iar sufletul i se deschide la viața cea nouă și cea adevărată.

Alegerile veniră și se duseră.

Cete compacte de orășeni și de țărani trecură pe străzi în bîzîit de viori și-n tact bătut cu brio în țambal. Se vociferă cu dragoste dinaintea caselor lui Cornoiu, lui Porumbacu, lui Necșulea ; fură huiduiți cei căzuți în opoziție, ca niște răufăcători și blestemați. Automobile plesnind din puternice motoare, lăsate parcă înadins cu eșapamentele deschise, ca noua putere să se vadă și să se audă, porniră în goană turbată spre toate fundurile județului.

înfrigurare mare domni în birouri și-n cancelarii în localuri și-n sîn de familii și chiar pînă și-n sălile de clasă.

Iar într-o seară Nae Inelescu intră la Lazăr cînlînd un marș triumfal, anunțîndu-l că peste cîteva ceasuri pleacă în cea dintîi a lui escapadă... inspectorească. Numirea îi venise de trei zile. Iar azi i-a venit lui Nedan, noul director al liceului „Banul Mihai“.

— Numai tu, ca un tembel ce ești. n-ai cerut nimic ! Cornoiu ți-ar fi îndeplinit orice dorință... De cînd ai început să vii la dînsul, ține foarte mult la tine. Haide, scutură-te, mișcă-te, ieși din bîrlogul ăsta în care ai început să putrezești... Cere-i ceva... să-ți dau eu ideea ! Poftim : o bursă, să pleci în străinătate...

Apoi, amestecind frazele cu frînturi de cîntec :

— Iacătă, Nedan și-a împlinit toate visurile... Două din-tr-o lovitură !... Întîi, direcția ! Canalia, și spunea că n-a cerut nimic... Și a doua, dragul meu, știi care !

— He, he. pe ce lume trăiești tu, scumpule ?... Și-a găsit femeia mult visată, femeia istorica : înaltă de cinci coți și atîr-nir.cl 130 kile, la basculă... A găsit-o în sfîrșit și a și adus-o acasă, ca să nu i-o ia alții... Dar știi pe cine ? Inchipuiește-ți, dragă... madama hotelului de deasupra varieteului lui Sfetcu... unde am fost atuncea, de, in noaptea cînd a căzut guvernul... ti-amintești ?...

...Iată un om complect satisfăcut... Ei, dar ai văzut-o ?... O ba Un Hă, dragă, un bloc de carne albă și cu niște păr roșu... Dar șrr.iTheră a dracului ; nu prea înțelege ea cum vine asta cu :

rima Ia belle Romaine...

Lt rcine Blanche commc un Ivs Qui chiintait a voix de sirene Bcrthe... au grand pied...

Mai ales asta ! Și pe urmă :

Beatrix. Allvs... ele ..

Et Jchanne ia bonne Lorraine

...cum o dezmiardă ticălosul, fără rușine, chiar în fața mea; în sfîrșit întreg Villon... insă dama a simțit că aci este lucru mare și s-a lăsat greu de tot pe el, sărăcuțul... I-a dovedit cu acte că numele ei de origină n-a fost Ani. cum i se spunea la hotel, ci chiar Berta. Deci poftim : Berthe au grand pied în persoană... L-a zăpăcit dc iot... Și-ntr-atîta încît îl și joacă puțintel : femeie experimentată, ce crezi... închipuie-ți, chiar de față cu el, mă copleșea și pe mine cu atențiile... Insă, mă rog. înlrucît mă privește... tu știi principiile mele... Intr-ale amicilor nu mă amestec... însă să știi că... (Începînd să cînte) : studiul femeii e greu...

- 3 un demon cu chipul dc*...

Tc uiți la costumul meu, nu ? se întrerupse apoi numaide-cît. deși Lazăr nu privea decît în gol, revăzînd în gînd ultimele două întîlniri cu doamna Cornoiu, care avuseseră loc de la căderea guvernului încoace. (La a treia,

făgăduită pentru alaltăieri. ea trimesese vorbă Tinuței că nu poate veni din cauza... alegerilor.) E ? Așa e că e strașnică tăietura ?... Lasă... Ai să mergi cu mine la croitorul ăsta, e fain de tot și ieftin... Dar de stofă ce zici ? adăogă el răsucind pulpana hainei, de-un fel de violaceu închis cu picățele minuscule albastre și verzi. Mă rog, nu vorbesc de calitatea stofei pentru că-ți mărturisesc... nu mă pricep... Nu mi-a plăcut niciodată să-mi asum merite pe care nu le am... Eu sunt omul esteticii. Spune, ce zici, de culoare ?

Și fără a-i aștepta răspunsul, se duse să se admire în ogiinaa dulapului, împăunîndu-se pe-o parte și pe alta și ex-clamînd foarte îneîntat :

— Cum face el, cum drege el... cum le dibăcește el... că întotdeauna e chic...

Andrei Lazăr își amintea atitudinea din ce în ce mai fără entuziasm a Zinei, la cele două întrevederi. Buzele lor se căutaseră iarăși, desigur, dar nu cu setea de la început. Iar cea din urmă oară se sărutaseră atît de fără convingere, atît dfc fără căldură, îneît prevăzuse, cu certitudine, că la întîlnirea viitoare ea va lipsi.

Dealtfel prevăzuse de mult că drăcușorii

infinitului, demonii lui Maxwell, se vor amesteca și aci. Și nu se simțise deloc în putere să activeze cu cît de puțin lucrurile. Stătea alături de ea într-un fel de pasivitate idioată, pe care și-o contempla cu jale, retrospectiv. Era invadat necontenit de amintirea evenimentelor din noaptea petrecerii și, dintr-un moment într-allul, aștepta erupția groaznică a micilor blestemați. Aștepta cu inima reținută ; vor năvăli ei — sau ea, Zina, îi va izgoni de tot cu săruturile ei voluntare, cu dorința-i sălbatecă de a-l scoate din lumea stelelor și-a mișcărilor fără popas, pe' unde se rătăcise orb și nătîng și a-l readuce la cultul ei, la cultul acestui idol magnific și exclusiv care era grozava ei frumusețe. Dar Zina, de bună seamă, începea să se răzgîndească ; nu-i trebuia credincioși înfrînți și izgoniți din alte temple...

El își dădea seamă că, încetul cu încetul, distanța dintre ei, deși atît de apropiați, a început să crească vertiginos, și totuși nu putea face nici o mișcare de împotrivire. Cine-i paralizase astfel mîinile și voința, dacă nu alaiul acela infernal și pedepsitor, care nu poate să ierte celui ce pe furiș a vrut să vadă fața Domnului ?

— E... și ca să te convingi, dragul meu, că într-adevăr hainele astea sunt o curată invenție, îți pot împărtăși că ele au și repurtat, scumpul meu drag, primul lor succes, deși nu e mai mult decît de trei zile de cînd le-am scos de la croitor. Lazăre, dragă Lazăre, sacrul iatac al doamnei Cornoiu și chiar augustul ei pat au fost profanate... Mă rog, contez pe discreția ta...

Din gîtul lui Lazăr a ieșit un zgomot nedeslușit și caraghios, ceva ca o cîrîială de cocoș în vis. in mintea lui s-a golit totul și apoi o clipă el a avut din nou senzația aceea bruscă, înfricoșetoare, de clătinare generală a lucrurilor, de rostogolire universală, de astă dată chiar mai precisă : i s-a părut că tolu! s-a strîmbat. că picioarele lui Nae Inelescu, ale mesei, scaunelor, temeliile tuturor obiectelor, caselor, turnurilor, se reazimă oblic de pămint, ca și cînd cineva, un uriaș fără pereche, tinînd globul sub talpa piciorului, l-ar fi izbit cu un ciocan dintr-o parte.

Mîinile se ridicară, duse de aceeqși impulsiune de atunci, din fața gîtului gol al Fifiței, de astă dată însă slabă, prea slabă, ca ele să nu cadă înapoi dc la mijlocul drumului, fulgerate parcă de dambla...

— Dar ce ai, ție parcă ți-e rău ? Andrei... Hei, măi !..

El deschise o pereche de ochi bolnavi, cu mișcări grele de lumini, ca de vită pe moarte. Și zîmbi neputincios.

— Continuă, continuă... a fost numai o părere... o slăbiciune de un moment... știi, stomacul... de atunci, din scara aceea...

— Lasă, că povestea mea are să te întremeze... pentru că. băiete, trebuie s-o sfirșești odată cu inactivitatea asta... miș-că-le, agită-te, bea, leagă-te de femei pe stradă... fă ceva în sTiișit... Și ascultă colea : Aveam vorbă mai de mult cu ea... Acuma tu o știi...

— O... da...

Nae Inelescu se puse pe rîs :

— Nu știi nimic, măi proslușule. Și te-ai trădat ca un copil... Sst... fără nici o mișcare... O iubești, nebunule !... Iubești himere, nenorocitule... Aia nu e femeie în carne și oase... Aia e o entitate... dar să trecem.....aveam vorbă mai de mult cu ea... cu mica Esti, puiule, cu unguroaica aia delicioasă, căci eu nu umbju după himere', scumpul meu... Ai văzut-o pe ungu-îoaică, nu ? O știi ? Ei bine, ce a făcut stăpînă-sa dintr-însa !... Cum spun,

știam că Cornoiu și nevastă-sa sunt la București... Și pentru că ea dăduse drumul la toți servitorii... înțelegi... am ținut ca... în iatacul ei... al doamnei... al Zinei... și chiar in patul ei., adică divanul... unde dormea singură... înțelegi... Ei ce vroi, am și eu micile mele perversiuni... Dar ce să faci cu un-guioaica ? Nu vrea în ruptul capului : Nem so bot și nem so but... Dar pe urmă i-a plăcut și ei... Te crcd...

De acum încolo, din vorba care nu se mai sfîrșea a lui Nae Inelescu, adie spre Lazăr o suflare de înviorare. Rîse cu poftă de glumele lui și-i admiră cu sinceritate hainele. însă, pe urmă, o picătură de îndoială se strinse cine .știe unde, deasupra conștiinței, rămase acolo cîtva timp, de-abia simțită, ca o boabă de rouă pe-o muche de streașină. Pe urmă, cînd deveni destul de grea, căzu deodată în plinul conștiinței. Și alte boabe se strînseră în locul ei și una după alta se lăsară în jos, din ce in ce mai repede, plesnind vesele și rele, rupînd și alungind, în cercuri de undă, pacea ce se întinsese iarăși în cugetul lui...

...dacă povestea cu unguroaica nu e decît o minciună, debitată în grabă ? spre a acoperi destăinuirea dintîi, deviată brusc la vederea

efectului ce-l produsese ?

Dar de astă dată Andrei Lazăr nu mai da nici un somn dc neliniște ; ci asculta cu mare luarc-amintc pe sporovoitorul care vorbea din ncc £sitatca organică dc a sc auzi și dc a fi auzit, dc a fi admirat și invidiat, poate îi va scăpa, în cascada de vrute și novrute, cuvîntul revelator.

Căci Nae Inclcscu părea a se învîrti iarăși pe aci, pe aproape. Intr-adevăr, el înșira acum, cu o bizară satisfacție, tot ce se zvonea prin anume cercuri ale orașului, de curioasa vizită pe care domnul ministru Cornoiu o făcuse într-o seară fostei sale soții, doamna Sultana Șoimu. Aceasta îl primise foarte binevoitoare, iar puternicul ministru, încurajat, încercase asupra ci îndrăzneli și violențe, care au produs scandal, au atras niște vccini, ce așteptau gata într-o cameră alăturată, și era cît pe-aci să intervină și poliția, dacă — prinzîndu-se din vreme de veste — nu s-ar fi întîmplat ca la postul cel mai apropiat să nu se mai nimerească nici un agent, la ora acea.

Cercetările s-au făcut ceva mai tîrziu. pentru că doamna Șoimu nu se resemna cu nici un preț să dea îndărăt. Dar se parc că martorii ei, audiați în secret, au trădat-o în mare număr, de

vreme ce din acuzatoare a devenit acuzată, faptul fiind calificat de cursă și șantaj. A urmat ca de obicei: criza de nervi a doamnei, intervenția însuși a lui Cornoiu. care o ierta cu demnitate și eleganță de ministru, și în sfîrșit mușamalizarea întregei chestiuni.

Sc șoptește totuși (tare, nimeni nu îndrăznește să mai vorbească) că excelența sa ar fi fost auzit pronunțînd cuvinte ca : „Iosefina, resemnare, dominare de sine, Beauharnais, imposi- bilă renunțare, trebuie să-mi cedezi, puicuță scumpă, frumosul soare de la Austerlitz, nimic nu-mi poate rezista..." după care au urmat zgomote de sărut, busculări, un vas spart, țipete feminine de ajutor...

Se pare că amănuntele astea pornesc de la un student, un vlăjgan înalt, încă neidentificat definitiv de poliție, care se afla la doamna Șoimu în seara cu pricina, îndeplinind rolul de re-crutor și vătaf al martorilor, dar care a dispărut înainte de facerea cercetărilor.

Tot orașul le repetă în surdină și se amuză, încît domnul ministru a fost nevoit să-și grăbească plecarea la București, însoțit desigur de doamna sa legitimă, ale cărei urechi trebuiau ferite de clevetirile canaliei, pentru ca a doua zi

domnul inspector Nae Inelescu, aferat și grăbit, să se și prezinte la tur-burătoarea Esti ca s-o întrebe mai întîi de stăpîn și pe urmă de buduarul stăpînei...

Andrei Lazăr care se trîntise în latul patului,, se ridică acum pe șezut. Dar cu toate rugămințile lui, fu imposibil ca să facă pe Nae Inelescu să mai continue și să mai rămîie.

— O grămadă de treburi, draga mea... Inchipuie-ți, prima mea inspecție... Și pentru a acoperi protestările celuilalt, care se înviorase de-a binelea, preferind plecarea Zinei, îndoielii ce începuse să-l turbure, Nae Inelescu își luă pălăria legănîndu-se pe scurtele-i picioare și intonînd cu mîna în aer :

De-aici plec Ia Maxim...

C-acoIo-s mai intim...

Andrei Lazăr nu se înșelase prea mult, găsind scăzut avîn-tul doamnei Cornoiu pentru dînsul.

într-adevăr Zina, după ultima lor întîlnire, regretase de-a binelea că s-a grăbit cu sărutatul. Nu pentru că acum n-ar mai fi găsit simpatic și drăguț ca la început pe micul astronom. Insă pentru că se convingea tot mai mult — și ultima lor întîlnire fusese decisivă — că Lazăr nu era acela pe care-l căutase ea. întocmai precum îl

zugrăvise domnul Cornoiu înainte, i se arăta destul de limpede, supărător de limpede, acuma. Nici o ambiție nu-l îmboldea, nici o teamă, nici măcar aceea de pasiunea care părea că-și face tot mai mult loc într-însul nu se arăla, supuindu-i-se îngrijorat și fericit sau chiar încercînd să se zbată împolrivă-i, ca flacăra bătută do vînt. El era perfect egal cu sine insuși și primea orice noutate, sau orice perspectivă. cu acelaș zîmbet, uneori rîset, poate incolor, în cel mai bun caz sceptic.

Se gîndea uneori că poate vechea lui pasiune cerească biruise pe ccfl nouă, pământească, și asta îi producea destulă restriște doamnei Cornoiu, dar și destulă îndîrjire ; dar se mai gîndea că poate el, după cele dintîi sărutări, se crede într-atît de sigur că restul evenimentelor trebuie să vină de la sine, fără nici o altă sforțare din parte-i, încît o dezgusta și îi tăia pofta de orice nouă încercare.

Fatal, autorul scrisorilor — al căror fir de cîteva zile se întrcrupsesc — îi venise din nou în minte. Acolo, în scrisorile acelea, pe care ea începu să le recitească, era într-adevăr o zbatere sufletească și o mînă care se ridica oțelită spre dînsa. Un suflet care îndrăznea s-o strige la

dînsul, cu inima pe buze, in.grozit de propria lui îndrăzneală. Un trup mic și umil, care-și căuta înfrînt stăpîna despotă și neîndurătoare. O fărîmă de suflet, care își cerea dreptul la voluptatea chinului și la urgia capriciilor de zeitate.

De-abia acum începea să-i intre deslușit în urechi vocea aceca pe care și-o închipuia înăbușită de emoție și șuierătoare de dorință, tocmai acum cînd ea încetase. Cine să fie necunoscutul ăsta, care învia într-însa amintirea voluptoasă a reginelor ce-și aruncau diminețele, din turnuri, amanții în fluvii, și a fecioarelor care electrizau oștirile și cucereau cetățile cu un surîs ?

La început bănuise că Lazăr ; un alt Lazăr, care singur, în fața paginii albe, putea să fie într-altfel decît îndrăznea să i se arate. Dar mai apoi se convinsese de-a binelea că nici nu putea fi vorba măcar, și — grație stilului lor umflat — constatarea n-o decepționase întru nimic. Uneori o făceau chiar să și rîdă ; propriu-zis, însă* îi plăceau, dar socotea că a găsit în Lazăr exact ceea ce-i promiteau scrisorile.

Acum însă, cînd ele încetaseră, cînd Lazăr se arăta cît mai departe de esența lor și cînd

împrejurările politice prin care trecuseră, și pe care le domina cu atîta bărbăție și siguranță domnul Cornoiu, îi Învolburară sîngele și deșteptară în ea energii nebănuite, de elegantă intrigă, de augustă favoare, de blîndă intervenitoare pentru iertarea celor greșiți, literatura lor îi păru firească și-o birui cu desăvîrșire.

Se dădu în întregime evenimentelor. Se feri totuși cu ma-jestate să apară și să răspundă la aclamațiile canaliei, ce-o cerea de asemeni, la ferestrele înecate în lumina cu roșii reflexe nestatornice a torțelor, care semăna așa de bine cu atmosfera clandestinului vraf epistolar, și pentru a-și potoli nevoia de a vedea, de a auzi, de a simți direct, porni de mai multe ori cu mașina, tăind aproape tot județul, la părinții ei pe cari nu-i mai vizitase de-un an, în zilele ce preccdară alegerile.

Era atît de îndepărtat Andrei Lazăr, cu rîsul lui indiferent și resemnat, cu aspectul lui îngust și absent, de mișcarea, de încordarea și de clamoarea asta generală, acută și împrospătătoare, că gîndul ei alerga într-una la celălalt Lazăr, ascuns și aprig, care-și provoca soarta și nu-și încrucișa brațele pe piept neputincios, cînd

ea începea să i se arăte mingi ietoare și felină, sub forma ucigătorului sărut...

Unul, asemenea mic... Mic era și Nae Inelescu. L-a întrebat — la una din desele lui vizite, cît au ținut alegerile — adu-cînd vorba de viitoarele lui inspecții, cum vede el, cum îi nă-zare, de dincolo de geana visurilor și a năzuințelor, acea care-l va lega pe vcșnicie de persoana ei ?...

— Am văzut-o adesea, doamnă ; ea este multiplă și variată, are mii și mii de fețe, de toate dimensiunile, formele și nuanțele... oacheșă, roșcovană sau spelbă, înaltă sau scundă, durdulie sau subțiratecă, clasic de frumoasă sau de-o înfățișare neobișnuită, ea este de toate și doar într-un fel nu poate să fie...

— Și anume ?

— Unică... vreau să spui : una și aceeași...

Uneori doamna Cornoiu fusese tentată să creadă că „mi-cul“ corespondent ar putea să se considere astfel și-n sens alegoric. Avu deci cîteva conversații abile cu Necșulea, oratoryl cu bărbuță patrată și cu verb aspru și tăios. Dar nu fu chip să obțină din răspunsurile lui decît dovada unei intuiții politice sigure, pe care i-o oferea în măsură mai mare domnul Cornoiu, și

să întrevadă o năprasnică ambiție de ajungere și de dominație. In sfîrșit gîndul îi fugi la Nenoveanu, junele poet al Tinei. Ideea i-o întări însuși faptul că niciodată nu-l mai întîlnise la dînsa și, recunoscînd în asta voința fermă a prietenei sale, nici nu mai întrebase de el.

Făcu așadar să fie găsită de asidua micuță, complet adîn-cită între filele unui Samain voluminos și magnific îmbrăcat :

— Dar poetul tău... întrebă ea într-o doară, întinzîndu-se lasciv și abia dezlipindu-se din delicioasa lectură ; Nenoveanul tău ?... plăcut și interesant băiat... A mai compus ccva nou ?

Fosta doamnă Nedan făcu o mină atît de dureroasă, că doamna Cornoiu regretă întrebarea ei prea bruscă, primind ca un omagiu temerea ncstăpînită a Tinei do-o eventuală rivală, atît de puternică.

— A dispărut complet, rîse jalnic de slab Tina, după o pauză îndelungă de profunde sforțări interioare ; se zice c-ar fi pe-aci, prin oraș, însă eu nu l-am văzut...

Și după o mică tăcere, în timpul căreia batista luă de mai multe ori drumul nasului, iar ochii făcură scurte și brusce mișcări de reprimare a lacrămilor, ce tot izbutiră să-i

umezească, ea povesti cu același glas stins :

— Da, draga mea, a încetat să mai apară deodată, fără să vestească, fără să se scuze. Crezusem că Dumnezeu știe ce telegramă urgentă l-a chemat degrabă, la facultate... Mai ales că ultima dată îmi vorbise de niște bani de care avea neapărată nevoie... spunea de-o datorie de onoare, de 24 ore, de împușcat... L-am împrumutat, desigur, și a doua zi, văzînd că nu mai revine, cum spunea.-mi-am închipuit că'datoria de onoare poate să fie vreo taxă întîrziată la universitate, mi-am închipuit c-a plecat la București să aranjeze lucrurile... De atunci sunt două luni... Nu-mi rămîne să cred — scînci ea în concluzie — decît că e încă în imposibilitate să-mi restituie banii... și firea lui simțitoare îl face să mă ocolească... Altfel...

— Biata Tina, mie să nu-mi spui nimic ?... Vai, drăguța mea dragă !

Și-i apropie capul, rezemîndu-l de sînul ei, în vreme ce gîndea : „El e ! El trebuie să fie ! Doar ea singură l-a văzut de atîtea ori în timpul ăsta, oprindu-se drept ca un paltin la auzul claxonului cu sunet aparte și salutînd-o larg, lăsînd să-i fluture pe buze zîmbete imprecise.“

După plecarea Tinuței consultă iar cu

amănunțime colecția scrisorilor. Oricîtă bunăvoință însă ar fi acordat noii sale impresii și oricîte concesii ar fi făcut stilului figurativ, zadarnic... nu putea fi un Nenoveanu cel care binecuvînta Dumnezeirea că l-a născut puțin la trup : „mica însușire care putea să-i acorde — prin inversarea fatală a rolurilor — odată cu dulcea și crunta tiranie ce-l aștepta și pe care o primea senin, cu brațele deschise — rarul privilegiu al alintării".

Doamna Cornoiu lăsă deci, dezamăgită, scrisorile din imini. Totuși îi plăcea că ele îi dau în sfîrșit de lucru. Căci simțea ciuda pe care începea să i-o ațîțe, din ce în ce mai temeinic, zidul dur al nepătrunsei enigme.

Hotărî să cheme neapărat pe Tina, spre a-i ajuta la investigații. Dar chiar în seara acelei zile, domnul Cornoiu ceru să se tacă îndată cuferele ; ordonase să i se alăture vagonul la expresul de unu noaptea.

— Eu sunt de părere să mă însoțești, Zina, i se adresă el aproape imperativ. Vor fi cîteva ședințe importante ale consiliului, și cred că voi avea nevoie să fii lîngă mine... îndulci el glasul... pentru că, draga mea, cum să spun... de la început... se impune... să-mi trasez o

atitudine... care să fie a mea personală — intră el apoi la drum deschis — pentru a marca șefului întîi că nu consider miluială portofoliul cam secundar pe care mi l-a încredințat și al doilea că e timpul să dea ascultare și forțelor tinere și noi, și nu numai ciurucurilor interesate care duc partidul de rîpă... Cred că acorzi că pentru toate astea trebuie puțin curaj și deci... prezența ta... Pe urmă, știi bine, mai suntem datori unele vizite...

Doamna Cornoiu își aminti de îndelungata agitație și rumoare pe care o stîrnea apariția ei în lojă, la Cameră ; fie că începuse sau nu ședința, pilcuri, pilcuri de priviri, din proprie inițiativă sau avizate una de alta, se îndreptau spre dînsa, ținîndu-și civilizat rîndul, pentru a-i aduce unele după altele omagiile de admirație.

Scrisorile misterioase căzură pe planul al doilea și împachetatul se făcu sub directa ei supraveghere.

Pînă la București, în necontenitele zvîrcoliri ale insomniei, avusese într-una impresia mulțumitoare că din întinsul țării acesteia, pe care vagonul capitonat o străbătea cu o sută de kilometri pe oră, ceva, ceva se reazimă acum și pe umărul ei alb și neted. Și măgulită de

puterea acestui umăr cu rotunjimi atît de misterioase în lumina veiozei albastre, ea îl sărutase cu pa- siune, fascinată de atracția vieții celei noi, în care simțea că intră acum pe de-a-ntregul.

Zgomotul înfundat al roților îi da impresia tumulturilor îndepărtate, pe care le va domina cîndva dintr-un iatac la fel de capitonat. Iar razele albăstrii se prefăceau în dosul pleoapelor apropiate în priveliști multicolore și solemne, necontenit solemne : mulțimi omenești, procesiuni, adunări, facle și prapuri.

La București însă, în apartamentul mobilat, pe care-l închi-riase soțul său, frumoasele imagini zburară, una cîte una, ca ultimele frunze ale crengilor de toamnă. Domnul Cornoiu nu mai făcu nici un apel la dînsa și amîna într-una „ieșirea" lui, care avea să frămînte consiliul de miniștri.

— încă nu e vremea ; în politică, tocmai ca la război, momentul trebuie ales cu tactul cel mai desăvîrșit... O secundă mai devreme e tot așa de periculoasă ca și o secundă mai tîrziu...

La Cameră, e drept, privirile se întoarseră pîlcuri, pîlcuri spre dînsa ; dar nu era în ele nimic din acea adorare mută și umilă, la care ar

fi avut dreptul să se aștepte. Dimpotrivă, ei o priveau ca un fel de familiaritate supărătoare, ba chiar, cînd erau în grup, își comunicau impresiile cu zîmbete și înțelesuri. Iar un deputat cu cămașa încrețită peste pantalonii de aba moale, strînși în șantiuri de lac, o fixă îndelung, prostit, scărpinîndu-se în creștet și verificîndu-și bretonul pomădat care se lăsa foarte rotunjit pe fruntea îngustă, apoi mîngîindu-și satisfăcut mustățile cu două degete vîrîte sub nări ca și cînd ar fi luat o priză de tabac. Ea întoarse desigur de mai multe ori capul aiurea, urmărindu-l totuș, fără să aibă aerul că-l vede, dar el n-o slăbea deloc. Rîse voios ca pentru sine însuși, își ciocni de mai multe ori călcîiele de lac, militărește, în semn de nemărginită satisfacție, fără s-o piardă din ochi, și cînd începu ședința se așează în bancă cu picioarele în afară, întorcînd complect spatele tovarășului de pupitru. -

Soțul său răspunse de pe banca ministerială, corect și răspicat, dar destul de anost, la două întrebări ale unui deputat din opoziție, deopotrivă de anoste. Hotărî să nu mai vină la Cameră.

La vizitele de rigoare pe care le făcu cu

domnul Cornoiu, auzi adesea pomenindu-se de „ministerele principale" și „ministerele secundare" sau de „minimă importanță", de „miniștrii cei mari" și „miniștrii cei mici“ ; în sfîrșit la soția ministrului justiției i se servi, la masa foarte bogată în convivi politici, cu toții, în afară de soțul său și de soțul gazdei, doar deputați și senatori, o amplă discuție în jurul desființării portofoliului pe carM deținea Cornoiu.

£a surise lot timpul suveran și disprețuitor și pretinse domnului ministru, în mașină, cînd se reintoarceau acasă, s-o scutească f>e viitor de astfel de umilințe puse la cale dinainte, pe care el nu e în stare să le prevadă și să le preîntîmpine ; s-o scutească deci de toate mesele și de toate vizitele și s-o lase să se întoarcă acasă, in orașul lor, unde o așteptau atîtea treburi personale, atîtea societăți și comitere, pe care le conducea în suverană necontestată, ascultată și adulată, chiar pină la umilință.

I-cra îndeajuns de București. Frumusețea ei întorcea desigur toate privirile în drumu-i. și aci ca și pretutindeni, dar pe supraîncărcatele străzi era o necunoscută : iar obișnuința aceea % de a

întoarce capul, numai la cotituri, prin fereastra mașinii, la rîul de oameni al trotuarului pentru a răspunde ca surprinsă saluturilor din mulțime — una din cele mai dc seamă plăccri ale ci provinciale — o făcu acum să săvîrșească gafe care îi sîngerară sufletul multă vreme : răspunse la salutări îndreptate în alte direcții și dădu loc la confuzii, la ocheade și chiar la răspunsuri provocatoare de hilaritate.

Acolo pe undp era cunoscută, era mult înconjurată de asemeni Dar prea obișnuită să întoarcă priviri și să-și atragă admirații, ora destul de plictisită dc toate acestea, cînd nu erau drămuite de oarecare discreție și distanță. Complimentele îi zdreleau timpanele : i-cra penibil să i se înșire așa la calități, pe care ea și le cunoștea destul de bine și care săreau în ochi la toată lumea ; iar în cercurile pe care le frecventa nu înlîlnise deocamdată alto mijloace de curtenire, decît această întrecere între toți numeroșii înconjurători de a-i exprima/fie față de toată lumea, fie doar ușor, la ureche, cît mai lapidar, mai brutal și mai obraznic, ceea ce prima oglindă îi dezvăluia cuviincios și destul de clar. Ca și cînd secretul și meritul cuceririi sale ar fi stăt în a i se da nătîngc certificate de

frumusețe, ca oricărei vînzăloare de magazin, care debutează in aventură ! Dar ceea ce o exaspera peste fire și-o ofensa era aerul concesiv și doctoral, mai cu seamă al celor mai tineri, cînd o oblăduiau, după severul control al unui ochi rece, critic și bleg, cu recunoașterea însușirilor ce-i acordau ca o notă binevoitoare la examen. Aveau atunci de obicei o nervoasă și emfatică bîțîială de aprobare din cap, care părea că spune : „da, da, face“... sau „dacă spun eu** — însoțită de fatala și satisfăcuta autoexaminare și corecta:-? la exccs a propriei ținute in cea mai apropiată oglindă.

Bietul Andrei Lazăr cu stelele lui duble și cu nebuloasele lui în spirală, cu straniile lui predispoziții, care nu-i alterau intru nimic totuș feciorească-i sfiiciune și nedumerirea copilărească din ochii mari și umezi ; cit de departe era el de toți acești domnișori sportivi și mălăieți ai epocii, cari parcă n-aveau altă lozincă decît să vorbească orice și oricum, nujnai mult să fie, excesiv de mult, exasperant de mult. Un licăr de izbîndă începea să le palpite in ochi, cînd socoteau că au zdrobit orice rezistență și se întreceau atunci pe capete să-și lungească și să-și scurteze liniile felii

pentru a-i da o înfățișare, cît mai mult asemănătoare, cu a unui demon dc la cinematograf.

Pină și Nae Inelescu. cît era el de vorbăreț și de prompt la cîntat, totuș păstra o măsură, știa cînd să se oprească : în colo mu patetice și cele mai teatrale ale lui gesturi și expresii punea, pe cît îi stătea mai la indemînă. mai mult omenesc : iar ceea ce putea fi cabotinai in firescul său era scuzat tocmai prin groaza vădită de mecanic și candoarea pe care ochii nu i-o dezmințeau niciodată.

Iar cit despre acel anonim îndărătnic din dosul teancului dc scrisori, cu strania lui sete de a se simți apăsat de minunatul ei picior și de a geme oprimat sub puterea tragicei ei frumuseți, cit de singular răsună biata lui dorință, in forfotul acesta necurmat, în viermăria asta nesfîrșită, de stăpinitori ai lumei (pînă și cel cu nasul mai roz și mai umed se arăta gata oricînd să ia locul lui Mussolini). de forțe demonice în potența (pină și cel mai miop te împungea cu aer de hipnoti7ator, de după lunetele uriașe, cu slabii lui ochi roșii și stinși), de gălăgioși posesori ai supremelor înțelepciuni (la tot pasul Nenovoni corecți și somnoroși, ori tari de urechi

de la natură sau din fudulie, acceptind cu destulă greutate sau contestînd, fără chip de revenire, nume și figuri chiar din cele ce trecuseră de mult și temeinic pragul istorici).

în societatea asta erai obligat să nu-ți placă nimic. Iar ea, care adoptase într-o măsură, desigur incomparabil mai puțin exagerată, în propriu-i oraș, aceeași atitudine față de tot cu ce venea în atingere sau i se aducea la cunoștință, văzînd profunzimea spăimîntătoare de aci a adepților unei astfel de conduite, se îngrozi desigur că putuse fi dominată de-o atît de preten- țioasă stupiditate. Și simți nevoia naturalului care să nu fie vulgar, a subtilului care să nu fie artificiu, a fanteziei libere și îndrăznețe, care să nu fie funambulesc și escrocherie ; _ le simți imperioase ca nevoia aerului.

Iar cetatea asta era desigur prea mare ca să nu abunde în ea exemplare neîndobitocite încă de aceeași perspectivă unică, monotonă, a autocontemplației. Ele trebuiau să fie nenumărate și surprinzătoare chiar, in dorul lor de viață și de primenire, dar ele trebuiau să dăinuiască în lumea imediat de dedesubt, pe care valurile întîmplării și ale norocului n-o

aruncase încă încoace, spre țărmul biruinții răsunătoare ; sau în lumea de alături, mîndră și retrasă, care nici măcar nu visa să rîvnească la astfel de biruințe.

Dar Zina Cornoiu avea de-acum exemplarul ei din categoria de „nebuni cu măsură" sau de „nebuni în toată firea", cum își botezase pe micii și suportabilii ei nebuni de-acasă, pentru a mai trebui să-și caute un altul aci. Ar fi putut spune că are la dispoziție chiar două exemplare, să-și aleagă, dacă, acum la București, ideea că Andrei Lazăr și autorul scrisorilor sunt una și aceeași persoană n-ar fi stăruit cu sorți din ce în ce mai mulți de izbîndă în convingerea ei. E drept, Andrei Lazăr negase ; dar cine știe dacă pricina nu era tocmai aerul ei puțin cam zeflemist, de la început, cînd îi vorbise de scrisori, ceea ce provocase poate și complecta lui descurajare din urmă. Poate că luat mai energic din scurt, cînd încrederea lui va fi cîștigată pe de-a-n-tregul, va mărturisi singur...

într-o bună zi doamna Cornoiu pretinse hotărî t soțului său să părăsească București și să se reîntoarcă în provincie. Se aflau în plină vară, în plină arșiță bucureșteană, cu asfaltul topit, cu aer neîndestulător, cu neîmpăcata

ploaie toropitoare de raze fierbinți, vărsate din soare ca dintr-o stropitoare de foc. Parlamentul se închisese, se aranjau vacanțele miniștrilor, iar domnul Cornoiu, care-și da toate silințele să stea în Capitală pînă la seria doua de concedii, rămase foarte încurcat în fața insistențelor soției sale.

Deși fusese informat că doamna Sultana Șoimu nu făcuse încă nici o mișcare cu „nenorocita acea de întîmplare, frate, cînd eu, om ce mă găsesc, m-am lăsat așa de ușor atras în cursă “, totuși nu socotea încă nimerită vremea întoarcerei. Mai mult chiar, liniștea asta neînțeleasă nu-i prevestea nimic bun ; o cruntă întrebare muncea cu spor amar pe domnul ministru : „ce aștepta ca ? de ce întîrzia ? Fusese într-adevăr uluită de întorsătura neașteptată a lucrurilor, în seara aceea cînd din acuzatoare devenise acuzată ? Sau pîndea întoarcerea sa și a Zi-nei, pentru ca lovitura să fie dată în plin ?

— Canalia ! Șarpele ! spumega el, străbătînd cu pas ferm și grăbit camera de lucru de la un colț la altul... Am s-o joc frumușel de tot...

Cumplita sa ciudă mai provenea și din faptul că deși dăduse ordine severe ca studentul acela înalt, de la care emanau toate necuviințele —

puse în circulație pe socoteala lui — să fie redus la tăcere cît mai repede cu putință, vestea împlinirii acestei dorinți întîrzfa încă. El da totul pe slăbiciunea dc zel a agenților, din cauza lipsei lui de acolo ; era deci hotărît ca la întoarcere să-i dea pe toți afară. Dar întoarcerea asta ținea să se întîmple cît mai tîrziu cu putință, așa că propriu-zis se învîrtea într-un mic cerc vițios, care-l făcea uneori să-și iese complect din sărite...

Astfel se văzuse nevoit să depună toate sforțările ca să intre în seria a doua a concediilor ministeriale, intenționînd

— pentru a cîștiga cît mai mult timp — să plece apoi direct în Elveția.

— Fără să-mi văd casa ? !... Dar e neexplicabil... îi ripostase soția sa, cînd domnul ministru tocmai credea că a imunizat-o de orice altă dorință cu perspectiva voiajului in străinătate. Vom sta o săptămînă acasă și pe urmă...

— Dar n-o să avem timp, drăguță... Doar acum sunt la dispoziția țării și azi concediile nu se mai dau cu lunile, pentru că a trecut vremea miniștrilor dc agrement...

— Văd că ai așa... un fel dc repulsiune pentru

casă, pe care n-o înțeleg deloc... Eu nu pot să plec din țară pînă nu trec pe acasă... N-am decît să plec înainte cu o săptămînă și să te aștept acolo, să mă iei...

Domnul Cornoiu o măsură atent, pe sub sprîncene. Să fi început oare anonimele ? De bună seamă, de vreme ce ca era neînduplecabilă... Se gîndi atunci să intre în forfotă cu pieptul înainte...

— Zina, mie nu-mi plac situațiile echivoce... Mă rog, spune lămurit : ai primit vreo scrisoare care te... care să...

— Scrisoare ? O scrisoare ! De la... de-acolo... din... de la vreun... ha, ha... Rîse falș și glacial. Ei da, am primit... și nu numai una... te asigur...

— Așadar a primit, mugi el, lovind scurt, cu pumnul încleștat, în aer...

— Și cîte... făcu ea visătoare. Apoi, după ce lăsă o pauză, privindu-l cu un straniu suris cum își muncea buzele întunecat și crîncen : Nu te îneîntă asta, că abundă adoratorii în juru-mi ?

Domnul Cornoiu îi aruncă o privire speriată, apoi sc porni deodată pe-un ris plin și bucuros, de om căruia i-a izbutit o păcăleală...

— Iartă-mă, draga mea Zina, n-am vrut să te jicnesc... Vream numai să te întreb dacă n-ai

primit nimic de la Esti... Insă vorbind cu tine eram complect absorbit de-o preocupare... O chestie de la minister... Un răspuns care mă interesează mult și care nu-mi mai vine... Ah, politica asta... se scutură el ca de-o prevestire rea... Vai, Zina, dar ce ți-a mai trecut prin minte...

Și din rîsul lui sincer și din vorbele lui și tot ce urmă apoi, ea căpătă convingerea deplină că un om așa de important ca dînsul, un moment n-ar putea bănui ceea ce ea avusese slăbiciunea să lase cît pe-aci să se întrevadă de-a binelea.

Urcă deci mulțumită în mașina care-o aștepta s-o ducă la Șosea. Iar el, care o ținuse tot timpul cu bătaie ușoară din palmă pe frunte și cu „vai ce va să zică distracția asta !'* — rămas singur, se prăpădi de rîs c-a știut s-o întoarcă... „eurat ministerial".

Marea veselie o curmă o ușoară bătaie în ușă, urmată îndată de capul servitoarei, vîrît prin deschizătură :

— A... ce... tu ești, Matilda ?

— Eu, domnule ministru ! A venit o cocoană...

— O cocoană, ce cocoană ?... nu primesc aici...

— I-am spus asta : zice însă c-o s-o primiți dacă-i auziți numele... O chiamă Șoi... Șoi... Șoi... da atît; Sultana Șoi....

— Șoimu... bîlbîi domnul Cornoiu... Si după o scurtă și veselă cumpăneală : Ah. da... are dreptate... condu pe doamna în birou... Și spune-i că vei veni îndată.

Iar ca duși de instinct, ochii lui scormoniră lacomi spre măsuța de noapte, unde-și avea al doilea exemplar al telefonului.

După un moment, înainte de a-și potrivi bine gura în pîl-nioară, reflectă totuși precaut :

„Mofturi, și student și tot... O singură probă zdravănă avea ea în mină, pe servitoarea ei, pe Marița, cu care dînsul vorbise în ajun. cînd Sultana nu era acasă, spunîndu-i că va veni a doua zi. Acesteia nu i se luase depoziția la poliție ; probabil vrd păstrată pentru tribunal. Iar domnul prefect al poliției pare să nu dea nici o atenție laturei ășteia. întrebarea e : domnul prefect ignorează cu adevărat împrejurarea sau se face că nu bagă de seamă. Și într-un caz și într-altul, domnia-sa dă dovezi cam de... inaptitudine... Probabil se culcă pe urechea că doamna n-a sesizat încă justiția...

Și n-a sesizat-o pentru că, după cît se pare,

venirea ei acuma e în legătură cu o mică tranzacție prealabilă...

Deci prilejul nu trebuie scăpat cîtuși de puțin dincoace. Așa că deocamdată are cuvintul prefectura poliției bucureș-tene... «Und jetzt rach»...u

Numai că, dîndu-și de minune seama că mînușile sunt indispensabile cînd vrei să umbli cu poliția Capitalei, domnul Cornoiu fu foarte dulceag la glas și nu afirmă nimic. O presupunere de șantaj, nimic mai mult.

— Nu trebuie anticipat, nu, domnule secretar ! In orice caz, agenții sînt neces.ari și... de bună seamă civili... Dorința mea intimă e s'ă nu fie nimic serios... încheie el.

— Și a mea la fel... zbîrnîi de la capătul celălalt al firului.

Domnul Cornoiu își frecă mîinile mulțumit :

„Și-acum să vedem tranzacția." Iar după o ușoară reflectare. ..E, nu te joci tu cu mine, puica mea !" Apoi sună și dădu instrucție servitoarei — dacă vin doi domni să-i introducă în odaia de lîngă birou :

— ...știi, în a de dincolo, unde e ușa care dă în birou, aia de e astupată de bibliotecă... Deschizi ușurel, ca să nu se audă de alături...

Bagă bine pe urechi ce-ți spun... si pe urmă vii și mă anunți : „Domnule ministru, a venit domnul Hristescu !“... atît îmi zici, înțelegi... nici o vorbă mai mult... E.... repetă...

Peste două minute, domnul ministru pătrundea surîzător și binevoitor în biroul slab luminat de-o fereastră ce da-nsprc miazănoapte și adumbrit și mai bine de grelele perdele și de mobilier greoi și încărcat. La intrarea lui, din fundul acestei umbre se desprinse o altă umbră ceva mai compactă și se apropie. Era într-adevăr Sultana. Răsfoise pînă acum un album pe care-l puse repede la loc și veni cu mîinile întinse și rîzînd cu tot șiragul dinților, violent de albi, pe fața acum grozav de închisă. Domnul Cornoiu încă nu-și putea crede ochilor : Sultana însăși ! Iosefina !

— Canalia ! gîlgîi atît de strîns gîtlejul lui, că doar el auzi...

Și fața surizătoare se posomori. Era delicioasă. Sultana gătită așa ca pentru București, strînsă pachet în rochia scurta și cochetă, de-un liliachiu îndoielnic. Pălărioara de pai albastru, cu boruri înguste, arunca pe tenul sidefiu palori de mister ; el nu o mai văzuse gătită atît de potrivit cu felul oi, de cînd o știa

domnișoară. Și-n fata revelației acesteia mondene, regretă, sincer că a mai chemat agenții. Ar fi avut tot prilejul să trimiiă servitoarea in oraș și să încerce din nou s-o biruie. Aerul ei des-chis și totuși gata de rezistență îl îndîrjea fără seamăn.

Dar omul politic dintr-însul îi spuse că bine a făcut ce-i făcut. Și omul politic învinse. Apucă deci doar una din mîiniie întinse strengărește și, fără să i-o sărute, doar o scutură băi bat și sumar ; apoi o pofti să șeadă... 1

Redeveni zimbitor :

— Ce vă aduce la mine, doamnă !

— Vai ce protocolar... Se vede că doar la noi, acolo, pe străduța mea cea mică poți fi ceva mai natural... Cu tonul ăsta, e imposibil să-ți adreseze cineva o rugăminte...

El o privi cu larg înțeles. Știa să aducă bine vorba. Nemernica, și ce-ar putea-o împiedeca să nu fie așa de încăpățînată ! Orice ar 'putea să i se îndeplinească. în schimb, doamna vine la tranzacții... în formă... Bine... o primește și el tet în formă...

— O rugăminte ? ?... Bun... vom vedea... avem lot timpul... nu e nevoie să ne grăbim... ne vom înțelege ușor, pe îndelete... dacă e prea

complicată vom rezuma...

Ea-l privi lung, apoi rîse ușor, pleeîndu-și ochii în covor, cu buzele boțite, parcă înveselită și rușinată în același timp...

— încă n-ai uitat...

— Sunt lucruri care nu se uită așa de ușor... dumneata însăși n-ai putut uita să regreți că ai fost cîndva doamna Cornoiu... E curios numai că... ți-ai adus aminte de acest regret ceva mai tîrziu... ceea ce evidențiază îndeajuns scopurile regretului...

— Scopuri, nu înțeleg...

— In sfîrșit; am auzit că ești foarte bine echipată cu martori... un student înalt care...

— Tocmai pentru el venisem să-ți vorbesc. Dar pentru că mă ici așa... văd că trebuie să renunț...

— De ce, ba nu... te rog stai... și vorbește... ia loc... așa... poftim s-auzim...

— E inutil...

— De ce... te rog, te rog foarte mult... iacă spune... sau nu... nu încă... un moment numai...

Și domnul Cornoiu făcu o mișcare spre ușă...

— Nuuu, nu ieși... că nu mai stau, se ridică ea din nou să plece, privindu-și ceasul de la mînă... Voi veni altă dată...

Domnul Cornoiu însă îi împiedică ieșirea. Ce dracu au și agenții ăia de nu mai sosesc ! Cu mașina, de-alunci ar fi putut fi aci de multă vreme. Totuși prevăzător, n-o mai pofti să șeadă cu voce tare. Ii indică mutește scaunul, păzind ușa cu pieptul lat.

— Zici că vrei să mă rogi de studentul accla... Cum îl cheamă ? făcu el fără importanță, strîmbîndu-sc ușor și pctre-cîndu-și un deget pe după guler, ca și cînd l-ar fi supărat butonul.

— Nenoveanu... Gicu Nenoveanu...

Nenoveanu ? Unde dracu mai auzise el de numele ăsta. Cu ce împrejurare ?

Nu putea să-și aducă aminte. Dar în sfîrșit, asta nu avea chiar așa de mare importanță... Important era dacă veniseră sau nu agenții. Desigur încă nu, pentru că altfel l-ar fi înștiințat servitoarea.

Prin urmare trebuia s-o facă să mai zăbovească puțin cu propunerea ei, pentru ca ei să audă totul de-a fir a păr. Ea însă părea grăbită... o va lăsa deci să spună acuma ce are de spus, se va face că primește și cînd vor veni aceia, o va face să recapituleze...

— Nenoveanu... hm... și ce dorește amicul ăsta ?...

— O suplinire, o simplă suplinire, oricare ar fi aceea... aci în București... pînă-și termină cursurile...

— In București... dar e o imposibilitate... sunt titulari c,in...

— Tocmai de aceea m-am gîndit... am venit și cu... penti-i a dovedi că se poate realiza și imposibilul... cînd e adevărată bunăvoință...

— Mă rog... admitem că se va face... Și în schimb...

— în schimb ? Ce schimb... nici un schimb... Am crezut c“i . între noi... încape... fără schimb...

— Vă faceți că nu pricepeți... Mă rog, o tranzacție are d« . .i propoziții : Do ut des... Care va să zică primul membru : îmi faceți protejatul suplinitor ; al doilea : in schimb nici eu nu m.ii fac caz dc chestia...

— Caz... chestie !?...

Ea rîse cu amărăciune și-l măsui ă disprețuitor :

— Nu mă așteptam să te fi schimbat atila noua dumitale situație. îți mulțumesc mult...

El li bară iarăși drumul... Și pentru că ca părea hotCjilă să iese, el o luă de braț și o duse din nou la scaun, fără să-i spună o vorbă,

gindindu-se că agenții ar fi putut veni tocmai atunci...

— Nenoveanu ?... Asta era deci studentul... martorul, de care...

— Martor ?...

— Unul din martorii, din nenumărații martori, cu cai o te prevăzuseși din vreme, atunci cînd... Co-ai crezut dumneata... că ai să-mi periclitezi situația... Te rog numai să spui : cine te învățase ?...

• Ea-l privi cu zîmbet șiret.

— Cine să mă învețe ? Foarte simplu : modul... minist* >jal și manierele la fel, cu care ai crezut că ai să mă convingi ca la comandă... Și-apoi nu mă prevăzusem cu nici un martor...

— Vrei să zici că erau în vizită... indivizii ăia toți... ch;ar aveau și mutre de musafiri... Poate că studentul...

— Indivizii ăia mîncau în bucălăi ie. căci îi aveam tocmiți să-mi muncească .grădina... Iar studentul și încă o veciră erau în vizită... Atrași de țipetele mele au sărit cu toții... pen<r j că am vrut să vă dau o lecție... Ca să știți că nu mă înfioiati cu noul dumneavoastră grad...

— La care însă văd că aveți gentilețea să recurgeți prntru tinerii dumneavoastră... ca să

zic așa, prieteni...

Ea roși și plecă ochii în jos. Apoi fără să-l privească continuă :

— Nu regret ce am făcut... desigur însă că dacă ni ij pro- cedat cu mai mult tact, lucrurile n-ar fi ajuns pină acolo.. Ei;.m, să știi, foarte îndîrjită și cîteva zile m-am simțit atît de că dacă aș fi putut, ți-aș fi făcut cel mar mare rău posibil..

— Și-n consecință te-ai dat cu opoziția...

— Nici nu știu cine face parte din opoziția dumitale.. Tot ce știu e că, după ce mi-a trecut nccazul, am plîns dealul de mult trista mea soartă. Și desigur cînd mă voi întoaice acasă, voi plînge și mai mult văzînd că mă socotești fără chip de tchim-bare, așa cum mă socotești și-mi vorbești... așa cum îmi vorbești. Mă gîndisem că poale, atunci, m-am pripit și eu. că n-am știut cum să iau lucrurile. Astăzi văd însă că nu m-am înșelat.. Intre noi doi s-a dcschis o prăpastie cumplită... Și cu toate astea, domnule, nu uiți — ridică ea ochii plini de lacrămi — că acea pe care o tratezi ca pe o femeie de rînd ți-a fost șoˆic... ți-a purtat numele...

— Pe care acum mi-l moaie prin toate ciorbele... rni-l împarte pe la toți Nenovenii...

— Acum nu-ți mai poartă numele.. Am pe al roc'i . dar te rog să crezi că știu să mi-l port. Iar Nenoveanu acest :i •' un biet student sărac, care are și el nevoile lui. Venise cu mama lui, pe care o cunoșteam, să mă roage ?ă interviu pe lingă fostul meu bărbat... ajuns ministru... M-am simțit desigur măgulită, măcar de atîta...

Domnul Cornoiu ciuli viclean urechile și zîmbi ireert.

— I-am făgăduit și cînd, seara, servitoarea mi-a spus că m-ai căutat și ai să revii a doua 7i, i-am trimes num.iidecît vorbă... Iți închipui mîndria mea sufletească...

Domnul Cornoiu făcu involuntar un pas spre d.'nja, privind-o încordat și dispărîndu-i surîsul.

— In sfîrșit, continuă ea, din ce în ce mai rar, rr.ai obosit și mai dramatic... domnul ministru sosește... în casa r.-.ca . Părea că a reînviat ceva din farmecul trccutului... Puțin, fcnvte puțin din gloria și puterea soțului se mai resfrîngea și asupra mea... Cînd iată domnul ministru înccpe să mă umiloare;i cu numele de Iosefina și să mă trateze ca pe-o cocotă... Zadarnic i-am spus ?ă e lume dincolo și că sunt așteptată... mai mult »chiar, că se aude prin peretele subțire... Aș, domnul ministru nu vrea :ă jc.ie de lume... de

martori... cum le spune dînsul. acum se miră că erau prea mulți...

— Nu se auzea prin nici un perete : i-ai strigat !

— După cele ce-au urmat...

— Habar n-ar fi avut ei de cele ce se întîmplau... dacă nu i-ai fi postat la uși... ca să faci jocul...

— Te înșeli... și mă insulți într-una atribuindu-mi astfel de josnicii. Mi-ai înțesat mahalaua de spioni și mi-ai maltratat la politie lucrătorii din grădină... Puteam să ridic glasul ! N-am protestat. Am lăsat timpul să te facă să-ți recunoști greșala... Și tot eu am revenit : să ștergem ce-a fost... Nu pot păstra dușmănii. Ș-apoi, de ce n-aș spune-o... Sunt femeie... am dezvoltat ca oricare alta sentimentul mîndriei și al puterii... Mama studentului însuși a căutat să mă îmbune... „Cum, dumneata, fosta soție a unui ministru, care te iubește încă și tocmai cînd îți dă dovadă că te iubește, să te poți supăra ?...“ „Nu mă iubește, doamnă.!* vrea să-și bată joc de mine... Nu vezi ? Mă tratează ca pe cea din urmă dintre femei..." Dar bătrîna nu mi-a dat deloc pace... „Se vede că vă iubiți amîndoi, ăsta e adevărul, dar vă e necaz că v-ați

lăsat, ascultă-mă pe mine că sunt bătrînă... Du-te la dînsul... e rîndul dumitale... prea parcă l-ai dat afară atunci..." Și iată, am venit... Acum dumneata mă dai afară la rîndu-ii... poate că ai dreptate... Iată, plec... Iartă-mă că te-am deranjat... ispășesc naivitatea de-a mă fi mîndrit față de-o biată bătrînă supărător de insistentă... Iartă-mă...

Se sculă și-și reprimă cu un brusc tremurat o toană de lacrămi. Dar el fu lîngă dînsa : îi luă mîinile și i le puse pe umerii lui; apoi o strînse în brațe.

— Nu Sultana... nu te gonesc... Acum ești a mea pentru totdeauna. Intr-adevăr, am procedat cam brutal... Dar mă exaspera incăpățînarea ta... Femeia aceea bătrînă a avut dreptate : noi ne iubeam, dar nu știam cum să ne luăm... Pentru asta o să răsplătim pe fiul ei...

O duse spre divan și se așezară. Se priveau lung și se sărutau la fel... Apoi buzele lui se rătăciră pe gîtu-i. se ridicară pe brața atît cît lăsau mînecile, cărora le desfăcuse năstureii.

Statură multă vreme astfel, strîngîndu-se și sărutîndu-se, stabilind ora fixă și locul viitoarelor întîlniri. Intru tîrziu el îi spuse rugător :

— O simplă dorință mai am pe care te rog. te rog... să mi-o îndeplinești... Atît îți mai cer... în schimb îți voi face tot ce-mi vei cerc...

— Anume ? întrebă ea dulce, gîndindu-se cu groază la silueta mlădioasă și spetită de oboseală, tot măsurînd nerăbdător Irotoarul, a tînărului Nenoveanu/și la frumoșii lui ochi zdrobiți de atîta căutare în susul străzii, de unde avea să vină aducă-toarea vestei celei bune.

— Nu-mi vine să spun... pentru că... și tu... ai un med de a înțelege lucrurile...

— Dar spune, dragul meu... Iți voi admite totul... poftim, ca să nu mai fie nici o neînțelegere !... glăsui ea trîndav și dornic, gîndind înainte cu satisfacție : „ce imaginație suplă și ce simț de prevedere la dînsul... Dacă nu învia pe mamă-sa, moartă de mult, săraca, partida era pierdută !“...

— Eah, să lăsăm... o simplă slăbiciune... Renunț...

— Dar spune, dragul meu, pentru numele lpi Dumnezeu... Iată acum chiar mă supăr pentru asta... niciodată n-ai avut încredere în sufletul și-n mărinimia mea : numai corpul meu te-a preocupat... și asta m-a îndîrjit într-atîta... M-ai considerat totdeauna ca pc-un simplu

stimulent... Atît și nimic mai mult... Nu te-ncontra... Mai degrabă, spunc-mi, destăinuiește-tc dacă vrei să-mi probezi contrariul.

— Dar să nu rîzi...

— Nu rîd...

— Păi o să-mi pretextezi că și- ăsta e un motiv de comparație sau un stimulent... deși propriu-zis o ceva cu mult mai puțin prozaic ; e o simplă fantezie, o nebunie, cum vei vrea să-i zici... dar în orice caz e ceva cu totul inofensiv... nu e nimic interesat într-însa.'.. nimic, decît o biată copilărie, de om în toată firea și încă ministru... Un... o... Mă mir cum poate să te necăjească atîta...

— Bine, bine... am înțeles... numai să vedem în ce constă...

— Numai să nu.te mai superi dacă-ți spun Iosefina...

— O... asta... Bine, dragul meu... Dar te las...

— E un, un... o...

— Te rog chiar... Să știi că mă voi supăra dacă mă vei mai numi altfel, tranșă ea grăbită. Și se sculă să plece... Atunci, mîinc la cinci după-amiază... zici că tot aici...

— Desigur... vino fără grije... Doamna Cornoiu vn pleca chiar astăzi cu trenul de după-

amiază ; ea dorește mult să plece ; trebuie să-i fac pe plac, rîse el cu înțeles... Eu voi ră-mîne pînă la repriza doua de concedii, cum ți-am spus... Acum cred că am tovarășe de rămas... pînă atunci...

— Cit vei vrea tu, dragul meu.

O strînse cu foc la pieptul lui mare...

— Scumpa mea Sultana...

— Sultana... Mă supăr, să știi...

— Iosefina...

Ea se îndreptă spre oglindă, ca să-și aranjeze toaleta, Gîn-dea și acum la Nenoveanu : ..Minunat băiat... auzi ce fin miros la dînsul : decît să facem jocul opoziției, mai bine să profităm de dineul, cît mai mult cu putință... însă numai pentru numirea mea să stăruiești... de mutarea ta nici pomeneală... ea va veni de la sine... Deocamdată numirea și pe urmă am și alte rezerve..."

Și 7.:mbindu-i cu mare dragoste prin oglindă, își măsură fostu-i bărbat, țintindu-l cu ochi sticloși, amenințîndu-l în minte : ..Am adoptat altă tactică, scumpe Napoleon... O să mi-le plătești pe toate...“

Se auzi o bătaie în ușă :

— Ei ce e ? Ah... A. ha... stai...

Dar servitoarea intră...

— Domnul Hristescu...

— A venit ?... să aștepte nițel...

— Tocmai zice că nu mai așteaptă... E de mult aici și...

— Cum... cum de mult... de ce nu m-ai anunțat... cum ți-ara spus...

— Dumnealor mi-au... dumnealui mi-a... că nu trebuie să vă anunțăm : nu e voie... așa mi-au... mi-a spus... M-a oprit, lîngă dumnea... lui... Și acum zice că n-au de ce...

— Hai, hai. du-te, .să stea puțin... să aștepte tot acolo... Vin numnidecît... Și uite ce... pînă cînd vin eu, dă-le cîto-o vișinată...

Galant și fericit, domnul Cornoiu își conduse fosta soție pînă la poarta unde aștepta de mult automobilul ministerului.

— A uite și mașina... Te duci cu ea...

— O. nu, nu, se apără Sultana... mă duc pe jos... am o vizită... aci foarte aproape... cîteva case...

Andrei Lazăr își amintește uimit și nu poate prididi memoriei. Atîtea s-au putut întîmplă într-un interval prea scurt de zile, că e de necrezut. Ș-atît de mari evenimente : veșnicia în- săși s-a realizat într-un spațiu mărginii de

timp. De necrezut și lotuși parcă a fost o legătură strînsă între fantasticile împrejurări !

El recapitulează lucrurile cranologic. Întîi doamna Cornoiu, venită singură din București, ;.-a vestit sosirea prin doamna Nedan. S-au întîlnit la Tinuța și întrevederea a fost neașteptat de inimoasă și caldă. Ziua s-a purtat cu o drăgălășie rară, ea, mîndra, ea, puternica, ea, uluitor de frumoasa. Iar el, Lazăr, s-a întrecut pe sine. Nici o sfială, nici o stîngăcie : un adevărat rccord ! A fost o beție de sărutări, atît de multe, că după ce s-au despărțit, el parcă plutea, ducîndu-se spre casă.

Întîlnirea cea nouă avea să fie vineri, adică peste dou-î zile. Și, zei nemuritori, unde credeți dumneavoastră ? La el acasă ! La el acasă, zei nemuritori ! Femeia asta înaltă, subțire și albă. cu păr de reflexe astrale, cu păr de raze ondulate, va veni la el acasă, vineri, pe înserate. Va descinde dintr-un automobil de piață, care va trage în curte, dinaintea ușii principale. Cu toate că stă în fund, într-o căsuță izolată, totuș, vineri seara cocoana proprietăreasă va fi expediată de Lazăr, cu prietenul sau prietena ce-și va alege, pe cheltuiala lui, la reprezentația circului venit de curînd și care face furori în

piața cea mare, cu un program trecînd uneori și de ora unu noaptea. Iar ea va descinde din cel mai de nepătruns mister, ca dintr-un nor de nebuloasă, pe care Lazăr îl și vedea pornind de pe acum din spațiile nemărginite, pentru ca vineri, adînc pe înserate, să ajungă tocmai bine în casa în care, tot timpul serei aceleia, nu vor arde decît luminări, simple luminări de stearină, în locul becurilor violente. Și micul astronom își închipuia de pe acum, fericit, cum vor arde luminările acelea, in vechile sfeșnice de aramă, rămase doar ca podoabă pe mesele apartamentului său mobilat, cum vor tremura ele umbre și penumbre, deasupra misterului cel mare, care atunci se va întruchipa ! în noaptea aceea de vineri, o zeiță, zeița Urania, va descinde într-o casă de muritor ! O constelație se va desface și se va reîntrupa în mitologicul personaj din care a zburat. Cassiopea sau, poate, Andromeda, cea cu nume înfiorător de plăcut !

Asia era deopotrivă, ca și cînd ai fi putut s"i desprinzi din cadrul nemărginirii, cu puterea gîndului sau cu puterea voinței, sau ca și cînd ai fi putut fura, din zborul universului misterul originar, mișcarea nesfîrșită sau focul prometeic.

O zeiță se va coborî...

In drumul acesta nemaivăzut dc frumos, spre casă, minunata imagine mișcătoare mergea înaintea ochilor lui ca steaua magilor. Uneori se aprindea în culori mai vii ; atunci mișcările line se precipitau, se amestecau, desfășurarea se grăbea și urmările întreceau pregătirea.

...Buzele se ridicau în sus, pe braț, treceau mult de cot, se apropiau acum, nemaiînfrînte de nimic și de nimeni, spre moalele ascunziș al subțioarei...

Acasă, s-a trîntit pe patul cu dreve de bronz, terminate în globuri de culoarea și mărimea lui Jupiter, privit cu ocularul de 60. N-a avut nevoie de mîncare în scara accea ; ca de obicei a apăsat ochii cu pumnii strînși. Minunatul caleidoscop al minții a început să se învîrtească de la sine ; și-n decorul multicolor, de mișcătoare arabescuri, reîncepea să sc deapene, dincolo de retină, în cugetul arzînd, firul întrerupt.

Vestmintele diafane cădeau pe noianul steluțelor, care jucau în jurul imaginii centrale ca fulgii de zăpadă în lumina globului electric. Se îmbinau într-o horă de triumf, încununînd magic trupul alb și zvelt, de care mîinile

închipuirii lui se apropiau tremurătoare, ca mîinile de avar bătrîn spre comoară, apoi deodată se repezeau tinere și elastice ca să apuce...

...Neantul !“ glumi el și lacrămile îl podidiră de fericire. Neantul acela groaznic, rece și negru ca spațiile, îngrozitor dc răzlețite de zona luminii galactice ; teribila senzație umedă și mucedă a realității rînjitoare, care ia locul visului, tocmai cînd acesta a atins culmile frumuseții... Huruitoarea dărîmare a minții, cînd roțile începeau, una cîte una, să se oprească...

Dar în scara aceea de atît dc marc fcricirc, că nu-i va mai ieși niciodată din minte, impulsul originar a pus în mișcare mașina, desigur pentru totdeauna. Amintirea este într-radevăr de necrezut.

A aprins în antreu. în odaia de culcare și chiar în odaia motorului, lumînări în sfeșnice. Voia să vadă cum va fi, atunci, peste curîndă vreme, cînd himera se va realiza. Și rizînd de toate celelalte himere ale trecutului, a ridicat mușamaua de pe scheletica formă de metal și de curele. A rîs de ea cu plămînii plini, de nebunia asta pe care în sfîrșit a răpus-o. Și ca culme a

silei, a ridicat piciorul de a izbit-o sub roata cea mare într-o adevărata împletitură de curioase tendoane de metal. Atunci ceva a pocnit în pistoane, printre coarde sau cine știe unde ; ceva a pocnit tare și distinct și el a îngălbenit de plăcere : sufletul animalului dc oțel zburase în sfîrșit. Răsuflase larg : scăpase pentru totdeauna de el !

Dar rotile au început să-și comunice una alteia avîntul; curelele se mișcau lin pe după obezi, tic-tacul pistonului devenea tot mai regulat. Roata cea mare se ridica spiță cu spiță, greoaie și maiestoasă, spre a se rostogoli dincolo, în aceeași cadență, crescîndă și impunătoare.

Andrei Lazăr aștepta calm și sarcastic privind țintă roata cea mare ; ea de obicei dedea cea dintîi semnul oboselei premature, al începutului de veșnic repaos. Spițele negre de fier, unite acum în discul alburiu al repedei mișcări, începeau să se desemneze una cîte una, reale și vîrtoase, în multitudinea de spițe imaginare și șterse, creată de învîrteală. Și curînd, curînd, tot ce era imagine zbura și doar crucea acea neagră în cercul greu al cadrului se mai legăna la dreapta și la stînga, spre a se fixa în cele din

urmă, masivă și sfidătoare, cu unul din brațe spre podea...

Ochii lui Lazăr se pironeau atunci îngroziți spre unealta eternei torturi, al cărei braț înfipt crud înspre pământ arăta ultimul drum hărăzit omenescului avînt...

Dar astăzi — nebunie sau minune drăcească — crucea era disc invizibil, strîns în cercul de fier ; crucea dispăruse, și-n locul ei curgea mișcarea veșnică.

Minunea ! Adevărul cel mare ! învierea lucrurilor moarte, înfrîngerea repaosului etern... noua înviere a lui Lazăr cel biblic, în Lazărul de acum !

Andrei Lazăr se frecă la ochi : cu neputință ! Cu neputință! Ocoli mașina prin toate părțile ; întinse degetul,[1] dar nu îndrăzni să pipăiască. Și totuși, totul mergea de minune... Necredinciosul Toma ! Atunci ce se rupsese, Dumnezeule, ce se rupsese ? S-a rupt într-adevăr ceva în mașină, dezlegînd-o de unicul păcat al construcției și pornind-o astfel pe drumul eternei mergeri ? Sau se rupsese ceya în creierul lui ?...

Dimineața l-a găsit astfel la mașina necontenit învirtitoare. El a privit cu bucurie

zorile și a stins degrabă feștila tremurătoare, dătătoare de umbre și iluzii. A salutat în gînd soarele care-și vestea sosirea prin văpaia roșie ce se întețea in fereastra odăii. Pe urmă soarele a răsărit de-a binelea și a pătruns prin geamurile de deasupra, neacoperite de hîrtie albastră ; a străpuns temeinic odaia cu săgețile lui alungătoare de fantome. Dar mașina mergea înainte imperturbabilă și maiestoasă ; ea era o realitate, pentru că nu se temea de soare. Și pe urmă, independent de lumină, hîrîitul acela mingîietor și uniform era o dovadă că mișcarea cea de nedezlegat fusese subjugată. Pentru totdeauna, în vecii vecilor ! Doamne, poate că aci stă iluzia ; poate că se va opri peste o vreme : un an, o lună, o săptămînă sau o zi. însă ce putea să însemne asta ?... Oricît de puțin, ea putea să meargă singură și fără ardere, fără nici o forță, sau materie străină, decît numai curgerea metodică a aerului prin pistoane și pulsul regulat al tuturor acestor organe de fier, al tuturor acestor artere de curea...

în ziua asta de vacanță, n-avea de ce să se ducă în oraș ; totuși a ieșit pentru ca să nu mai audă huruitul înnebunitor și mișcarea cea lentă și sigură. S-a îndepărtat mult de casă, ca să vadă

dacă ele mai persistă în ochi și în urechi. Da, e drept că ele l-au mai întovărășit o bună bucată, așa cum îți întovărășește auzul huietul dintr-o uzină chiar mult după ce ai ieșit. Dar pe urmă totul a dispărut, ca și cînd n-ar fi fost nimic, niciodată nimic... Liniștea aceea grozavă dintr-însul, în raport cu zgomotul grozav al străzii, l-au speriat teribil ; ideea asta : „niciodată nimic“, l-a făcut să holbeze ochii și să alerge grăbii spre casă...

Chiar de dincolo de uși a auzit huietul... huietul vieții mecanice și eterne.

Deci totul mergea de la sine, independent de voința lui, independent de orice voință. A străbătut orașul în lung #i-n lat ; și-a căutat puncte cît mai depărtate de la care să se întoarcă pe jos, sau aproape fulgerător cu mașina.

Himera era acolo și-l aștepta liniștită, respirînd înainte și calm, ca un animal cuminte. O adusese din cer, himera asta. de care toți se cutremurau și pe care toți ar fi vrut s-o vadă, să-și poată spune : am văzut Himera... este o realitate !...

Ah, da... ea ar trebui arătată și altora spre a nu mai fi nici o bănuială despre vreo înșelare a

simțurilor.

Astfel un domn necunoscut, complect străin, care a și spus că nu e de-aici din oraș, fu rugat insistent de Lazăr să-l însoțească pentru a-l scoate dintr-o nedumerire. Domnul primi ; dar repede apoi păru că regretă și dînd semne de mare neliniște, căutînd cele mai copilărești pretexte, bătu serios în retragere. A fost un adevărat chin pe bietul Lazăr să-l convingă să-i intre în casă. L-a tratat cu lichior, i-a arătat cărțile, aparatele, l-a întrebat dacă aude un hîrîit.

— Da, desigur, aud foarte bine, a răspuns domnul în modul cel mai firesc, dar mai păstrînd încă din neliniștea de la început.

Pe urmă l-a dus în odaia motorului...

— Iată ce hîrîie, mașina asta...

— Ah, da, mașina asta... la ce servește ?...

— Oh, ea va servi mai tîrziu, toată lumea va avea nevoie de ea... Deocamdată, un singur lucru e de stabilit : dacă mișcă ?... Spune dumneata : mișcă ea ?... merge ea ?...

— Vezi bine că merge ! a răspuns domnul privindu-l uimit, desigur, că-i mai punea astfel de întrebare și s-a grăbit să iese.

— De ce nu mai stai ?

— Vai, sunt așa de grăbit... Și înșiră o grămadă de treburi ce părură într-adevăr serioase și pe care trebuia să le facă numai în ziua aceea...

Se uită desigur pe furiș și cu teamă vădită la Lazăr, dar acestuia îi venea să rîdă. De bună seamă, îi da toată dreptatea să-l creadă, chiar nebun, de vreme ce sta să-l mai întrebe dacă se întîmplă un lucru care sare în ochi...

Dar abia a plecat străinul, că îndată o sîrmă înroșită i s-a înfipt în creier : la ospiciu totdeauna, spre a nu risca prea mult, trebuie să faci pe voia nebunului; dacă el te-asigură că e împărat, tu trebuie să te arăți mai convins decît dînsul.

Andrei Lazăr găsi pe stradă un muntean cu zeghea mițoasă, acum în plină vară, cu pălărie rotundă și înverzită de ploi, cu cămașa murdară și opinci nerase. Ciobanul ăsta cu bîtă înaltă cît cîrja de mitropolit și groasă ca un buzdugan nu putea fi dc-cît sinceritatea și bunul simț în persoană...

L-a rugat numai să intre fără să-l previe de nimic.

— Ei... d-apoi de ce m-ai chemat, domnișorule ? a întrebat ungureanul cînd a fost

înăuntru.

— Mașina asta...

— Da ce e cu ea, domnișorule ?

— Merge ?

— Hm...

Ungureanul l-a-măsurat de sus pînă jos și Lazăr a înlemnit... Apoi a privit și la mașină și a început a rîde ușurel.

— Merge, or nu merge ? a răcnit Lazăr, aproape scos din sărite.

— Da, no, vezi bine că mere, domnule... că ce mă mai întrebi... a continuat să rîdă împăciuitor ungureanul... Mere, mere, de ce să nu meară...

— Bine, bine, văd eu că merge, nu mai încape nici o îndoială asupra lucrului ăstuia, a insistat cu diplomație Lazăr. Vreau să știu ; șuieră pe undeva, răsuflă cumva... E un motor... înțelegi... și parcă n-ar merge tocmai așa de regulat... dar eu sunt cam tare de urechi... înțelegi... și de aia te-am rugat... Ascultă... ascultă bine... dacă ți se pare cumva că hîrșcîic sau scrîșnește sau... stărui el cu voce atît de rugătoare, înpît ciobanul se arătă încurcat și înduioșat.

— D-apoi că unge-o ca să nu mai scrîșnească...

— Păi tocmai, .te rog să asculți dumneata... dacă zgomotul e regulat sau... din cînd în cînd...

Ciobanul îl privi uimit cu ochii lui negri și apoși și păru că ascultă cîtva, apoi porni hotărît spre ușă...

— Da nu mă pricep eu, domnișorule... d-apoi că ce costă o bucățică de unsoare...

Și ieși degrabă, făcîndu-și loc pe ușă într-o dungă cu zeghea lui uriașă, urît mirositoare.

Ah, aceste vorbe din urmă au fost o adevărată revelație.

Nimic mai simplu, nimic mai firesc, nimic mai întăritor, mai strigător de biruință decît aceste vorbe simple, ale unui om simplu, cu miros atît de greu, dar atît de natural !

„Da nu mă pricep eu, domnișorule... d-apoi că ce costă o bucățică dc unsoare...“

Nimic mai delicios în simplitatea, în naivitatea, în cacofonia lui, ca acest răspuns ciobănesc...

Scara, după atîtea ceasuri dc neodihnă, se culcă zdrobit de oboseală, dar senin și calm. De-acum nu mai avea nici o îndoială că în casa asta domnește în toată puterea cuvîntului adevărul și realitatea.

Dar in dimineața următoare. în dimineața

zilei cînd avea să vină Zina, a sărit din nou îngrozit, cu inima bătindă, cu respirația grăbită, cu ochii rătăciți. Fusese desigur prada unui vis urît, care persista încă, de vreme ce acum, în răcoarea zorilor, în lumina asta pură de dimineață, care-și făcea loc biruitoare prin perdelele lăsate, zgomotul cel scump întirzia îndărătnic să se audă. Zadarnic și-a clătit zdravăn capul ca să-i zdruncine timpanele. Nimic : tăcerea, neantul... Cu mintea răvășită, cu ochii împăienjeniți de groază, și-a înfipt capul în pernă.

Și abia cînd s-a ridicat întru tîrziu, descurajat la culme, zdrobit, rătăcit, minune a minunilor : zgomotul continua parcă de cînd lumea, uniform și stăpînitor...

Dezbrăcat chiar, a intrat în odaia minunii. Și inima îi bă-tea beată de fericire în fața spectacolului :

Roata cea mare se-nvîrtea necontenit ; și întreaga mașină duruia monoton și regulat, impasibilă și fără semn de oprire, nici măcar încetinire. Ai fi zis o moară, o complicată moară în miniatură, neoprită de zile și nopți, mișcată într-una de curgerea fără sfîrșit a apei.

Andrei Lazăr mai făcu o ultimă încercare

asupra lui însuși ; plecă și pînă în deseară nu se mai întoarse.

Revent? tocmai cînd amurgul grăbit de vară desfășura de zor în văzduhuri pregătiri mari pentru venirea nopții. Și găsi toate lucrurile la locul lor. cele neînsuflețite tot astfel de neînsuflețite, cele însuflețite dueîndu-și înainte, imperturbabil, firul vieții fără de sfîrșit.

Lăsă perdele și aprinse luminările, în sfeșnicele cu întreite brațe, și fără să mai aibe vreme ca să desfacă pachetele de cumpărături, aduse în onoarea zeiței care avea să coboare acum îndată, din împărăția cerurilor, pentru a-i pune pe fruntea izbîn-ditoare cununa dumnezeiască, stătu să contemple nemișcat mersul neîntrerupt al motorului.

Apoi deodată își puse mîinile în șolduri și sări de trei ori în dreapta și de trei ori în stînga, ca într-un început de căză-cească ; și pe urmă jucă în toată regula cu figuri inventate pe loc, în noaptea aceasta dc sabat a vieții lui. Umbra uriașă, pro- iectată de feștila tremurătoare pe pereții galbeni deschiși, sări și ea sprintenă, imitîndu-i gesturile...

— Degeaba, scumpa mea, ți-am scăpai... ți-am scăpat de tot. îi rînji el și o pocni cu șapca

pe cart' obișnuia s-o poarte prin casă, provocînd-o : Haide, dă și tu cu șapca în mine.

Și umbra își apucă pe loc șapca la fel. Dar atît. Cristian[2] rîse din nou. Și ăsta — precum și-aduso aminte mai tîrziu — fu singurul răstimp de dezordine și de copilăresc din toată durata acestor zile suprafirești. Rîsul însă so opri repede ; pentru că șapca sărise din umbră, tocmai între frînghiile mașinii și se încurcase acolo. Și roata cea mare parcă se opintea acum și toate încheieturile mîrîiau ca un animal căruia nu-i faci în voie. El o scoase repede ; mașina reveni la puietul ci normal și o bucurie fără margini i se topi ca o lumină mare în pieptu-i. Mîngîie prietinește șina lată a rotii, care la rîndu-i îi mîngîia ușurel podul palmei. Și privi îngrijorat la umbra din perete, care-i făcuse pocinogul și care mîngîia de asemenea o roată caraghioasă și imposibilă.

Dar îi veni așa, într-o doară, un gînd, o ispită, ca un dră-cușor mic scăpat prin cuget ; un gînd atît de nerăbdător și atît de insinuant că-l ascultă și apucă deodată cu tărie de șină. Mina îi fu dusă cîtva în sus, dar pe urmă crucea de fier începu să se înnegrească și-apoi își făcu apariția întreagă în cadrul rotund. Aparatul

tăcu... Și-un fior de gheață ii trecu prin șira spinării... crucea acea neagră parcă-l fixa... Dădu diurnul... O secundă de tăcere, apoi aparatul își luă drumul cu bîzutul lui gros de bondar.

Va să zică poate fi și oprită ; îndată ce piedica i se ridică, mișcarea pornește să curgă de la sine...

însă unde a fost pocnetul acela ? Ce anume a determinat mișcarea asta, pe care ochii lui o văd, dar pe care mintea lui nu o stăpînește ? El trebuie să știe... și mîine va afla acest mister ; mîine va revizui toată mașina și unde va găsi mica ruptură, acolo va ști că se ascunde ideea cea mare... Va fi desigur ușor ca să vadă, de vreme ce mașina poate fi împiedicată și pusă în stare de repaos, fără pericol de oprire definitivă.

Mîna lui apucă iar dunga roții și-o opri din nou ; iar printre spițe vîrî un drug ce-i fu la îndemînă. Roata apăsă cu putere opritoarea și parcă țoale articulațiile mașinii se cabraseră, incordindu-se să răstoarne piedeca dușmană.

Andrei Lazăr întinse mina surîzînd prietenește mașinii. Drăcușorii lui Maxwell se dăduseră cu toții de partea lui !

Dar atunci se auzi bătăi in ușa de afară... Ah,

Doamne, iată, uitase că asta e seara tuturor fericirilor ! Se năpusti afară. Și ușa de la intrare se deschise larg dinaintea zeiței care, în sfîrșit, coborîse.

Era înfășurată într-un șal larg și bălțat de imagini multicolore pe-un fond negru ; și-l ținea cu degetele pe dedesubt, slrîns bine la gît și ridicat astfel ca să-i acopere și fața. încît cînd intră, deasupra nu ieșea decît fruntea și părul încîrlionțat în șuvițe de foc, acum parcă albăstrii, roșietici ; iar petele ochilor îl fixau sumbru din umbra lor nedeslușită. Pe urmă cînd îl lăsă să cadă, crăișorii sprîncenelor se distinseră de fundurile de abis ale ochilor și nasul, gura, bărbia apărură pe rînd.

în lumina asta și-n mirosul vag de luminări, descoperirea lentă și treptată avu un farmec specific de rit care se desăvir-șește ; așa că explicațiile ei întretăiate de chicot că-și lăsase pălăria la Tina și că de-acolo o adusese o mașină de piață, sunară fals și dezarmonic. îi astupă deci gura cu sărut lung, înă-bușindu-i orice altă încercare de grăire, apoi îi mărturisi c-a avut neîntrerupt senzația că ea se descoperă din șal ca din norul care a adus-o și-i făgădui că-i va arăta din nou, de-aci de pe pămînt, aștrii pe

care de-abia i-a părăsit, micșorați de perspectivă ; dar înainte de toate, îi va arăta însăși mișcarea tuturor universelor din vîrtejul cărora descinsese la dînsul, eterna zbatere a nepătrunsului, captată într-un aparat banal de fier și curele, pe care i-l depune la picioarele zeiești ca pe-un umil omagiu.

— E mișcarea fără de sfîrșit, zînă din povești, care părea tot așa de himerică, ca și nădejdea coboririi tale în biata casa aceasta a robului tău, dar astăzi, cînd tu te-ai realizai în sfîrșit, luînd corp omenesc, teribilul ei mister mi s-a dezvăluit prin tine.

Și o duse în camera fără decor a motorului.

— Iată fiara cu dinți și cu măruntaie de oțel, care a devorat atîtea vise nobile, iat-o la picioarcle tale ; ți-o dăruiesc, așa cum s-ar dărui un cățel sau o pisicuță unei cocoane din ziua de azi...

Ea privi nedumerită grămada aceea de roți, de speteze, de drugi, de curele și de vergi. Și fu rîndul ei acum să i se pară că-n lumina tremurătoare cu miros de stearină, cuvintele lui au o rezonanță ciudată, înțelesul lor e bizar, iar ochii lui privesc intr-un mod pe care nu i-l cunoștea, acoperiți de-un luciu atît de straniu,

că parcă-și dau în privirea aceea toată puterea lor de viață, ca doi cărbuni în care s-a pus să sufle duhul unui vint arzător.

— Aceasta e mișcarea veșnică, pe care, întreaga mea tinerețe, micii demoni ai lui Maxwell mi-au plimbat-o prin luminile ochilor, ca să mi-o smulgă apoi cu rîsul lor răutăcios, cînd mîinile dorinței celei mai cumplite se întindeau spre neîmblîn-zitul ei miraj... Dar în seara cînd tu mi-ai vestit venirea, i-am surprins pe toți acești draci neastimpărați în aceste pistoane și între încheieturile bielelor ca într-o cutie, rîse el straniu, văzînd înfricoșarea care creștea în ochii ei și care se crispa copleșitoare în colțul buzelor fine.

Sigur de sine, el puse mîna pe stinghia care avea să sloboadă mișcarea setoasă de pornire și să libereze totdeodată și sufletul ei de uimirea, de spaima care i se întindea pe figură, cu cît el vorbea mai calm, mai stăpîn pe sine, întrebuințînd înadins expresii și apropieri de noțiuni din ce în ce mai disparate, mai lipsite de sens, mai nebunești.

Ca culme a jocului acesta, care-l încînta la paroxism, el chiar făcu semne magice deasupra roții și trase apoi puțin, foarte puțin bara... și

roata se mișcă puțin, o idee, o părere...

Se întoarse la ea rîzînd atît de înfiorător, că văzu deodată cum degetele petrecute pe sub cutele șalului bălțat se mișcară, ridicîndu-l să-i acopere expresia groazei nemaistăpinite.

Atunci el trase drugul de tot ; roata împiedecată se rostogoli atunci de trei ori, se dădu de cîteva ori peste cap într-o parte, de cîteva ori într-alta și crucea cea neagră se înfipse dinaintea ochilor cu unul din picioare spre pămînt.

El privi uimit întîi la mașină, pe urmă la femeia căreia, din umbra șalului ridicat, nu i se vedeau iarăși decît petele vagi ale ochilor, din fundul cărora îl fixau două sfredele negre și lucioase de foc.

Rînji de îndîrjire și împinse cu tărie. Un trosnet slab, două, mai multe : roata cea mare se învirti de trei ori, se dădu tocmai ca întîi într-o parte și într-alta și se opri cu brațul crucii spre pămînt.

Privirea i se zgli de aceeași neogoiată spaimă ca a femeii dc lîngă dînsul și mîinile se ridicară amîndouă cu palmele întinse, ca pentru o întrebare sau poate pentru o rugă.

Pe urmă începu să rîdă, ca să alunge această

stare stupidă de suflet, care creștea amenințător.

— Nu... desigur... nimic... o nimica toată... oh, iar drăcușorii aceia... va afla de îndată...

Și rîsul lui cu intermitențe părea un neînțeles și sinistru nechezat.

El privea cu atenție pretutindeni, se chiora prin încheieturi și prin găuri, mișca pistoanele, încerca la curele... Nici o scrin-teală ; nicăieri nimic, nici o scrinteală... poate la supape... Ah... sau nu... nu... nu... Doamne ! Ah, ba da, da, da... Desigur, desigur... Atît i-a fost puterea ei de astă dată... două zile... atît... dar trebuie să recunoașteți că și atîta și e ceva extraordinar... pentru un început... Pentru că ea a mers pînă acum... un moment doar înainte de a veni... nu e doar un vis... căci nu e cu putință un astfel de vis... Au văzut și ochii străini... cari... cari... au... con... firmat...

Vis... Cuvîntul acesta îl cutremură de sus pînă jos, îl zgudui cu puterea curentului electric al întregului oraș... Halucinație ?! Hm... Oare acum îi arde de glume ?...

..Mîine de dimineață ! strigă el îndîrjit și războinic... Mîine de dim...

De afară vui deodată cu putere motorul automobilului. Se întoarse : Zina dispăruse.

Fugise...

— Nu, Zina... rămîi... mîine dimineață am să stau de el... bîlbîi el și se aruncă afară. Dar cînd deschise ușa antreului, claxonul deja suna și mașina se urnise.

— Zina, Zina...

Văzu, pe sub perdeaua limuzinei, în întuneric, două picături de foc negru care ardeau cumplit...

— Zina... un minut numai...

Dar după cîteva clipite, mașina dispăruse...

...Ardeau de groază sau de rîs ! ?...

Stătu nehotărît dacă să dea o fugă pînă la Tinuța ca să-și răspundă acestei cumplite nedumeriri.

Ah, teribili demoni, care-l munceau cu atîta cruzime... Oare nu era nimic de făcut contra acestor nenumărați dușmani invizibili ! Și încăpățînarea de a demonta, de a descoperi, de a afla totul imediat îl podidi, ca un șipot de sînge, drept în mijlocul creierului...

Stătu în ușa deschisă, nehotărît, între cele două himere care-și luaseră zborul...

Și înfrînt, cu capul plecat, zdrobit, bolnav, pasul o luă șovăitor, înapoi, spre motorul de metal.

A trebuit să treacă săptămini multe ca spaima doamnei Cornoiu să se potolească. Dar liniștea tot a venit cînd și cînd și mila a cuprins-o. în afară de Tina Mavromati nimănui n-a mai pomenit de tragica întîmplare. Să asiști la înnebunirea subită a unui om, să-l vezi rătăcindu-se din ce în ce mai grav în haosul minții clintite, să stai neputincioasă la creșterea asta teribilă a boalei, minut cu minut, dinaintea propriilor tăi ochi! Un om care era atît de normal, atît de drăguț, atît de delicat cu trei zile înainte !... Și asta, cu prilejul celei dintîi aventuri... celei dinții întîlniri riscatc...

— Iți închipui, Tina... o, te rog, la nimeni, la nimeni să nu-ți scape cea mai mică șoaptă... El se va trăda în curînd... va pomeni și la alții de mașina lui cu mișcare veșnică... Doamne, și lui i se părea intr-adevăr că merge, pentru că pusese o bară de oprire între spițele roții principale. Părea că m-aștepta pe mine ca să-i dea drumul; și a tras bara rostind formule magice și cuvinte fără șir... Vai, Tinuța, era atît de comic și atît de dureros...

Zina aștepta din zi în zi să i se aducă vestea înnebunirii lui Lazăr. Va pomeni el oare de venirea ei acolo ? Dar cine îl va crede, cine ar

putea să-l creadă pe-un nebun ! Sărmanul copil...

Și-n ochii ei alternau groaza amintirii cumplite și lacrămile celei mai dulci dUreri. Pentru că Tina era ferm convinsă că el înnebunise de fericirea pe care doamna Cornoiu i-o promisese...

Ah, scîncise ea cu melancolică sinceritate... Eu n-am avut parte de poetul meu... să mă iubească pînă într-atîta... S-a mulțumit doar cu banii... canalia...

Domnul Cornoiu a revenit apoi puțin după aceea ; domnul ministru era în cea mai minunată dispoziție sufletească. Primele zile ale revederii ei s-a purtat cu o gingășie, cu o delicatețe și cu o bărbăție conjugală care au uimit pe Zina.

Se vedea cît de colo cum o pierde din ochi și nu-i mai tăcea gura copleșind-o cu complimentele și cu comparațiile.

îi spunea mai ales Mar ia Luiza ; ea-i ripostase că, pe cît își amintea sau avea impresia, Maria Luiza a fost brună. însă domnul Cornoiu mărturisise că nici nu luase seama la păr și chiar că-și va da toată silința să se ferească de a mai afla cum li va fi fost părul

celei de-a doua soții a-lui Napoleon ; însă în tabloul pe care l-a văzut el cîndva, lucrat de nu mai știe care maestru, silueta împărătesei, trăsăturile, grația, erau atît de identice cu ale Zinei, încît tocmai asta îl determinase s-o ia.

Doamna Cornoiu avea toată dreptatea să se mire că lucrul acesta îl afla tocmai acum ; însă comparația istorică îi aminti deodată de scrisori.

Și privi încremenită la bărbatul său.

Oare domnul ministru să fi avut fantezia... Atitudinea lui de-acum și-apoi faptul că a fost profesor de istorie... lucrul n-ar fi tocmai imposibil. Dar mobilul ? Să-l încerce credința ? Pentru asta ar putea fi iertat grație avîntului și imaginației din ele... Desigur, e lesne de înțeles motivul pentru care a pus pe altcineva să le scrie... Dar de ce le-a încetat deodată ?... Pentru că se convinsese : bun ! Sau pentru că s-au precipitat evenimentele... Și-și aminti, deodată, de discuția lor, în ziua plecării din București...

Doamna Cornoiu se hotărî să fie foarte circumspectă. Reciti scrisorile. De Maria Luiza nu era vorba acolo ; ci numai de personagii din mitologii, antichitate sau evul mediu...

Totuși nu făcea rău să sondeze puțin. întrebă la masă pe domnul Cornoiu dacă ar putea să-i

dea vreun amănunt asupra personajului Bertlie au long...

— ...vreau să spun Berthe au gr and pied de care pomenește Villon în Ballade des dames du temps jadis.

— In ce ? întrebă domnul ministru și întrebarea lui edifică complect pe doamna Cornoiu.

— Păi bine, explică apoi doct, rcculegîndu-se, Frangois Villon pomenește în opTera lui de multe nume legendare, cu care istoria n-a luat contact... Sigur se cunoaște numai că el a murit spînzurat, după mai multe evadări din pușcărie, ținu să adaoge îndată, pentru a arăta că dacă nu-i știe titlurile poemelor, în orice caz, de viața poetului vagabond nu e- cu totul străin.

Era edificată.

O lună după aceea, cînd se întoarseră din străinătate, domnul Cornoiu o rugă să-i ajute la deschiderea belșugului de corespondență, strînsă între timp. O scrisoare de laudă și recunoștință, venită de la Techirghiol, din partea lui Nedan, directorul liceului „Banul Mihai“ și fostul soț al Tinci, o puse mult pe gînduri și ca scris și ca conținut. Domnul Cornoiu fu foarte afectat de gratitudinea

beletristică a subalternului, iar doamna Cornoiu dădu scrisoarea deoparte pentru a o compara cu cele din cutiuța ei.

E drept, literile, la aceasta, erau drepte, pe cînd dincolo erau cursive ; însă pe-alocuri se vedeau trăsături identice, precum foarte asemănătoare și știute i se părură uncie expresii și particularități de stil.

La masă, doamna Cornoiu fu foarte distrată și nerăbdătoare.

„Nedan..., cel pe care l-a înșelat Tina cu propriul lui elev... De necrezut, Dumnezeule !“...

Domnul Cornoiu trebui sa plece grabnic la București : Zina rămase să ia parte la primele convocări ale comitetului ce se formase sub președinția ei de onoare, pentru procurare de cărți, haine și toate lucrurile necesare școlarilor merituoși din toate cele șapte școli secundare ale orașului.

Nedan, care era președintele activ al comitetului, trebuia deci să vină în dese rînduri ca să ia direct contact cu dînsa, după cum aranjase chiar domnul ministru înainte de plecare., pentru ca la începutul anului școlar, în octombrie, roadele înjghebării acesteia filantropice, să umple de bucurie și de

recunoștință pe cetățenii părinți din lungul și latul județului.

Cea dintîi întrevedere cu directorul se întîmplase deci chiar în prezența domnului Cornoiu și fu convingătoare și pentru Zina. Intr-adevăr Nedan, pe care-l știa rotund și roșcovan, era acum surprinzător de palid și subțire. Părea la rîndu-i sfios și se îneca în propria-i vorbă, cînd avea mai mult de răspuns. Ochii înăbușiți înainte, de perinuțe de grăsime, crescuseră acum parcă ar fi fost ai lui Lazăr, cu deosebirea că ai lui Nedan erau al-baștri-verzuL Iar apueîndu-se să întocmească o dare de seamă cu domnul Cornoiu și acesta dictînd grăbit, scrisul, pe care se sforța vizibil să-l încîlcească, apăru revelator și trădător Zinei, ce-l urmărea surîzătoare de cealaltă parte a mesei.

Arunca spre dînsa priviri furișe și speriate ; iar cînd îi surprinse zîmbctul, se înfricoșă cumplit. întoarse atunci, sfîrșit de suflet, o coadă de ochi la domnul Cornoiu ; dar acesta privea în gol, parcă ar fi cetit acolo cuvintele ce rostea și pe care le însoțea de gesturi, ca și cînd ar fi vorbit în fața onei mulțimi. Lui nu i-a împărtășit încă nimic, conchise...

Răsuflă ușurat, dar groaza îi reveni tocmai

cînd plecă, la gîndul că ea poate acum destăinuie soțului istoria scrisorilor și că amîndoi trebuie să se fi aplecat asupra acestora și asupra dărei de seamă, comparînd codițele și ovalele literilor și descoperind tot mai mult asemănările.

Și doar la Techirghiol făcuse el scrisoare în regulă, pe îndelete, cu o caligrafie specială, special compusă și menită su îndepărteze definitiv orice legătură ar fi putut cumva să se nască, în mintea doamnei Cornoiu, între scrisorile de astă iarnă și persoana lui.

...Cu siguranță că asta a fost pregătită... cursa i-a fost întinsă dinainte... o anonimă desigur... dar cine știa de scrisori ? nimeni... a ba... atunci la circiumă... Nae Inelescu sau Lazăr... dar e de necrezut...

Din ce în ce se complicau conjecturile, din ce în ce temerea lui Ned^n creștea. își vedea postul de director periclitat... Dar de bună seamă asta n-ar fi fost tocmai prea mult; însă ce va explica el Bertei, Bertei au grand pied, cînd lucrurile vor ajunge la urechea ei ? Deși întîmplarea s-a petrecut înainte de a o cunoaște, totuși nu mai încăpea nici o îndoială că femeia asta teribilă, care găsise mijlocul celei mai crunte pedepse

pentru orice abatere cît de mică, va fi mai necruțătoare ca niciodată. Iar culmea era că de astă dată, cînd avea să-i aplice iarăși canonul, cum îl denumise dînsa, desigur că-și va refuza corpul nu o săptămînă ca pînă acum, dar chiar luni, cum îl prevestise „ prietenește “, deși se dezbrăca nepăsătoare în fața-i, iar patul era comun.

însă teama îi fu de prisos căci, spre surprinderea lui, domnul Cornoiu plecă singur la București; trebui să-l petreacă la gară, ca de obicei, împreună, cu întreg statul major al partidului, căruia domnul ministru, pînă la plecarea trenului, îi dădu sfaturi și asigurări.

Dar Nedan, tocmai pentru că șeful îi arăta cu acest prilej o bunăvoință excesivă, rămase și mai îngîndurat decît înainte. Cornoiu era destul de abil ca să se țină necontenit in gardă, pentru a da lovitura, abia cînd adversarul îi va fi paralizat, sau deturnat indirect, orice mișcare. Și fu într-atit de absorbit de tot felul de presupuneri, încît, deși auzi pe unul și altul dintre partizani accentuînd remarca, pe care dealtir.interi și cl o făcuse, că doamna Șoimu se urcase în același tren — desigur în alt vagon — totuși dînsul nu făcu nici o apropiere între

aceste lucruri și pînă la urmă nu înțelese cituși de puțin, ce însemnătate să aibe coincidența plccărei la București a ministrului cu a unei foste soții. Era totuna ca și cînd s-ar fi întîmplat plecarea lui totodată cu a doamnei Mavromati, a cărei scundă imagine se micșorase pină la microscopie in amintirea domnului profesor.

Deci chiar în ziua aceea trebui să stea singur cu doamna Cornoiu. Credea că-l va pune iarăși să sene, însă ea-l ținu numai de vorbă și el, care necontenit în tirrfpul conversației își căuta cîte un obiect în preajmă-i pentru a pune reazim ochilor speriați, avea uneori și tăria s-o țintească pe furiș, atunci cînd o simțea că se întoarce sau cînd dînsa se ridica să treacă pentru un moment alături. O, atunci trupul suplu se înmlădia atît de chinuitor pentru vederea lui, obișnuită cu mișcările rigide ale bucătăresei Berta, și coapsele înalte își arătau atît de precis mișcarea de pornire prin stofa rochiei, contrastînd pînă la țipăt cu șoldurile mai joase și dezvoltate dincolo de dublu ale femeii lui istorice, că Nedan simțea picur fierbinte de lacrămi pe luciul ochilor orbiți.

Pentru prima oară se întrebă, simțindu-și obrajii roșin-du-se de cea dinții rușine, dacă în

familia Cornoiu s-a aflat cumva de „die didee Berthaa a lui, cum auzise odată — pro-dueîndu-i o furie fără pereche — că i-o persiflează colegii și amicii. Astfel, cînd doamna Cornoiu făcu să vie vorba, în mijlocul unei conversații, condusă maestru la acest punct, despre enorma „Meduză" de piatră pescuită cu cîteva zile înainte de niște marinari, într-un oarecare golf grecesc, și ceru amănunte de la dînsul — ca unul pe care-l știe că se ocupă cu arheologia — cuvintele „meduză antică" și „arheologie" fură pronunțat cu un accent deosebit, care lui i se păru ironic și crezu că vizează uriașa lui antichitate de casă. La impresia asta contribui și tenul fără pic de păcat al doamnei Cornoiu (căci abia la aceste vorbe o privi fără să vrea in față) carc-i aminti, prin contrast, figura, deși regulată ca trăsături, însă scorojită, brăzdată și vag buburoasă a Bertei, ca un cap de piatră, scos din apă stătută sau dintr-un teren umed, îmbibat de substanțe vătămătoare.

Roși de tot și bîlbîi un răspuns lamentabil, jumătate înecat în fundul gîtului : ea înțelese că el trebuie să fie de-o sfială rară, ceea ce îi făcu plăcere >i, indulgentă, aduse din nou vorba de Andrei Lazăr, despre care-l întrebase *și data

trecută.

Dar atunci el răspunse că din cauza vacanței nu mai știa nimic de prietenul lui ; iar acum doamna Cornoiu socotise că între timp el se putuse informa. Insă Nedan, care uitase și de Lazăr ca de toate celelalte, răspunse iarăși, încurcat, că, probabil, bunu-i amic a părăsit localitatea, pînă la deschiderea cursurilor.

Ea clătină, tristă, din cap și simți un prelung și rece fior, gîndindu-se la modul cum bietul Lazăr se va prezenta la curs. Doamne, ce era de făcut ca scena acea crudă, care avea să aibe loc, atunci, la deschiderea școlilor, să poată fi evitată ? Se uită lung și semnificativ la Nedan, dar nu știu de unde să înceapă vorba, asupra tragicului subiect ; teama indiscreției, a bănuielii fatale, teama că acela în viitoarele lui accese va pomeni do ..coborîroa zînei“ — și poate va preciza nume — și ideea că interesul pe care ea l-ar depune pentru dînsul să nu treacă drept o confirmare, o făcură să renunțe, cel puțin deocamdată.

Amintirea nenorocitului o făcea să sufere și să se condamne pentru interesul ce i-l arăta acum lui Nedan, fără ca bănuiala că acesta e autorul scrisorilor să se mai fi întărit încă cu

prea mult. De aceea hotărî să pună capăt acestei stări de lucruri și data următoare, cînd Nedan mai trebuia să vină. îi puse de-a dreptul, fixîndu-l fără cruțare, întrebarea : cum își închipuie pe Jeana d'Arc ?

Ochii arheologului se căscară îngroziți și gura i se întredeschise pe jumătate. Simțea tot mai imperioasă o greutate care-l împingea puternic din spate, voind parcă să-l doboare în genunchi și să-i apese capul în covor. Dar deodată un vînt contrar îi răcori mintea, îi ilumină ochii și-i plimbă prin toate încheieturile o adiere vie de curaj. Și începu, fără a mai sta mult pe gînduri, stăpîn pe sine și avîntat, să descrie pe Jeana d'Arc și pe orice femeie a istoriei, așa cum o vede el, așa cum o vedea desigur acuma, avînd în față pe doamna Cornoiu și nu cum, îndobitocit de exces, i se păruse că o vede in făptura diformă, în meduza acea grosolană și sălbatecă de acasă, care-l supsese de sînge și de vlagă, lăsindu-l o biată fantomă.

Reacția fu atît de subită într-însul, încît vorbind se simțea crescînd el îțisuși odată cu bunul simț, cu adevărul, cu frumusețea din gîndul lui de-acum ; și în același timp cu toate, simțea crescînd la fel dezgustul și spaima pentru

formidabila lighioană, care-l covîrșise și-l domnina tirană și fatală.

Dinaintea lui, în spatele doamnei Cornoiu, era o oglindă în care Nedan își vedea trupul firav parcă înălțîndu-se ca și cînd s-ar fi dilatat la focul acestei neașteptate pledoarii ; se privea cu un fel de bucurie drăcească, minunîndu-se cum mai poate ieși din fărîma acea de viețuitoare, ce se agita în luciul sticlei, atîta lină curgere de vorbo așa de la locul lor și atîta cîntec minunat de înțelesuri. Cum puteau să se elaboreze toate acestea cu atîta repeziciune sub fruntea acea lucioasă și străvezie, de parcă s-ar vedea prin ea osul hîrcei ! Ah, doar ochii mai erau vii în înfățișarea sepulcrală ; încolo, cele două boțuri de deasupra fălcilor supte erau, pur și simplu, îngrozitoare și pentru prima oară el vedea acum fundul prăpastiei in care-l împinsese zi de zi Berta cu piciorul gros, caricatura sinistră a frumoaselor lui visuri. ,

Așa că-n avîntul ăsta, în cîntecul ăsta de lebădă, care venea după atîtea stîngăcii, debitări de stupizenii, răspunsuri ocolite din pricina neînțelegerii întrebărilor, atîtea dovezi grozave de acută decădere, era parcă un accent de rugă, către zeița cari sc plecase în sfîrșit să-l asculte,

un trist și îndepărtat ecou de strigăte de ajutor.

Ea-l asculta surprinsă de curajul lui subit și de plăcerea intensă ce-i producea ; îl asculta și-i încuviința ruga, cu desele plecări molcome ale genelor ei mătăsoase, ca două minuscule evantaiuri, țesute-n fir de păianjen.

Cînd cîntecul s-a sfîrșit, ea s-a simțit vădit turburată și trubadurul a fost răsplătit cu belșug de zîmbete și cu chemări și mai apropiate și mai insistente decît cele de pînă acum. Și-n revenirile lui, a fost primit de minunata ei făptură, metamorfozată de multiplele-i costume și de ineditele grații în înfățișări din ce în ce mai înnebunitoare, din ce in ce mai apropiate de visul suprem și irevocabil...

Oh, era cu adevărat de văzut Nedan în zilele acelea de aur ale vieții lui de biet fantast, naufragiat într-un oraș foarte oltenesc din toate punctele de vedere. Văpaia, de sine stătătoare, a dorului și a vieții, a mijit iarăși pîlpîito.ue și nebuna-tecă în ochii căscați, peste care, mai-mai să se lase, ca un linţoliu înfiorător, luciul cel înghețat și fix. înl.-una egal cu sine însuși, furiș pretutindeni și gata oricînd să se întindă, să acopere, să potolească, să împace.

Ah, boțurile din obrajii lui se rotunjeau și

roșul sîngelui reîncepea să bată pielea mumificată ; în braț curgea spirtul înțepător al dorului de faptă, de bravură, de pedepsire...

Din „Berta cu piciorul mare“, femeia de-acasă deveni îndată pentru dînsul „Berta cu piciorul gros“ ; ba, cu o temeritate pe care și-o ignora și care-l îngrijora încă, găsi de cuviință să întrebuințeze la adresa ei, culme a disprețului, chiar pluralul : „Berta cu picioarele groase". Atît și fu de ajuns, desigur, ca necruțătoare Berta să bage de seamă repede — oricît el dădu, deocamdată, aer inofensiv de glumă noilor denumiri — că o schimbare s-a petrecut într-însul și că noua atitudine a domnului director a devenit pur și simplu insurectă. Pedeapsa fu deci promptă și pentru a reprima, cu toată severitatea, teribila „cubilis interdicto“ (cum o botezase cu deferență Nedan, deși propriu-zis nu patul comun era ˆinterzis, el transformîndu-se dimpotrivă în cumplit instrument de tortură) fu pronunțată la maximum : trei luni !

— Trei luni ! strigase ea cu cruzime, bătînd categoric din picior, dar el îi răspunse cu rîs voios, cu chiot și cu aruncarea tichiei belferești, pe care și-o purta prin casă, drept în tavan.

— De ce nu șase, micule ?

Acest insolent „micule" o scoase desigur din sărite dar o și edifică. Va să zică gustul domnișoarei a virat iarăși. Și involuntar chipul micuței Tina, pe care nu de mult ținuse cu orice preț s-o știe și s-o vadă de aproape, îi apăru într-un orizont cețos cu sumbre prespective. Rezolută și energică, plănui să vegheze și la nevoie să acționeze drastic...

Insă departe de această conjunctură și de altele la fel de greșite ale Bertei departe de clocotul formidabilului ei piept și de lumina singerie ce i se deschidea în minte, ca o zare de război, Nedan evolua spre ultimele piscuri ale fericirii.

Și ziua cea mare veni. O, era parcă o lumină de magie, în iatacul acela, în caic amurgul de-abia mai răzbătea prin grelele podoabe ale ferestrelor ! Din tainice locuri, abajururi de mătase cerneau, cu aleasă artă, bizare împerecheri de culori ; peste tot domina sîngeriul violaceu de tăciune care moare, de parcă în toată încăperea asta, vetre invizibile de vrăjitoare și-ar fi vărsat nemișcatele palori. Un semn numai, un singur semn, și luminile ar fi prins viață, silfe ar fi început să dănțuiască,

salamandre să se zbenguie și-n oglinda fermecată din fund să apară goală și înaltă, strălucind de albă frumusețe, zeița tuturor timpurilor, dezlegînd cu un zîmbet veșnica întrebare, chinuitoare năzuință...

Tăcere de moarte. Iată, zina a coborit ! Pe trupul ei sunt încă vestminte, diafane, a căror atingere numai vrăjește și îmbată. Mîinile fermecatului se întind tremurătoare ; trupul regesc s-a lăsat și s-a îngropat adine în divanul ale cărui covoare închipuie, în zarișteа fantastică, pajiști de tărîmuri elizee.

Și-n tăcerea apăsătoare, pătrunde discret vuietul orașului. E Sena ! crede cu toată convingerea Nedan, iar zîna nevăzută i-a adus acolo, pe divan, trecutul în ființa Margueritei de Borgogne sau a reginei Isabeau. Oho, textele veșnic prezente în memorie refuză să-i indice pe care dintre cele două cumplite stăpînitoare o are dinainte. Și i-e totuna dacă dincolo do ușă gealații curții așteaptă cu sacul de piele larg căscat, gata să înghită...

Plata amară a clipelor de beție nu-l înfioară... El se tîrăște în genunchi spre idealul lui unic, spre visul născocit de bietul lui suflet în nopți de dor neînțeles și insomnie, spre rostul unic pe

care și l-a dat singur existenței lui. Și visul, în sfîrșit aievea, îl îmbie cu lascive întinderi dc brațe, cu ondulări de umeri...

Oroare... O spaimă scăpată cine știe de unde se cațără și se arată în lumina plină a minții ca o arătare hidoasă pe-o fereastră de ruine. Nedan rîde sec în gîndu-i, s-o alunge, dar ea se înfinge bine în minte, în vine, în sînge, încleștindu-l, paralizîndu-l... Zadarnic el cască ochii uriași să se îmbete de ireala priveliște ; zadarnic își strînge cu deznădejde divinul ideal la sîn. Căci simte cum i se scurge imaterial — ca orice ideal — printre degete și pe sub mîini, și pendulul marchează cu cruzime haoticul timp, ce curge într-una cu nemiluita, de zbucium copleșitor și zadarnic, de vană așteptare...

Regina trecutului se smulge cu un țipăt de dezgust din brațele reci, din ce în ce mai reci, de parcă nenorocitul ar fi murit la pieptu-i, și răsare în mijlocul camerii, înaltă și albă și frumoasă, negrăit de frumoasă, cu brațe rășchirate de spaimă, sub cununa șuvițelor cu străluciri de aramă și cărbune... Și se topește cu un rîs rău și histeric, în lumina de vrăji...

Lui Nedan i se păru că bîjbîie la tot pasul, deși ușile erau larg deschise dinainte-i, iar

coridoarele și scara puternic luminate, deși străzile pînă acasă erau scăldate într-o lumină vie de lună plină și de elecricitate. Și el trebui să recunoască o existență proprie micilor salamandre care-l urmăreau tot timpul, sărind din castan în castan de-a lungul bulevardului, șușotind și țintuindu-l printre ramurile încărcate din ochii lor mici și nenumărați, ca picăturile, după ploaie, prin tufărișuri. De bună seamă ele intonau în cor, cu glasul lor imaterial, acest refren, al cărui ecou venea pe lumea asta numai în urechile lui, tot mai răsunător și mai sarcastic, cu accent clar și apăsat pe particularitățile medievale...

Semblablement, ou est la Royne Qui commanda que Buridan Fust jette en ung sac en Seine ?

Acasă însă două brațe de uriaș îl ridică pe sus încă de la ușă și-l aruncară în patul cel larg. Nedan zîmbi plictisit, plin de scepticismul în care-i înota sufletul. însă chiar de la început el le observă cu fericită surprindere că de astă dată poate, într-adevăr, să primească lupta. Și pentru că la uriașa Berta totul nu era decît un simplu pretext, teribila caznă preliminară, menită să învedereze și mai bine grozăvia postului

îndelung, el se aruncă cu disperare asupra adversarului.

învinse. Și asta se întîmpla pentru prima oară acum, în înverșunatele lor zbateri de accst fel ; într-atîl fu uimită de gloria lui, Berta, că-l iertă, după ce desigur asprele ei condiții fură acceptate cu entuziasm și întărite prin jurămînt.

Iar în seara aceea. în odaia în care luna bătea cu putere, învăluind lucrurile într-un mister ce nu mai avea nimic artificial, nici o silfă nu mai fugi îngrozită, iar micile salamandre intonară desigur în mod omagial :

Decid6ment, voici la Royne...

El singur doar sări peste tăbliile de bronz și dintr-un salt reveni la loc și se zbengui astfel multă vreme deasupra patului larg în hohotiri triumfătoare, reflectat nedeslușit și diform de oglinda întunecată a armoarului, ca un strigoi, jucîndu-se sub lună, pe propriul lui mormînt.

Scirbită peste fire, jicnită, furioasă pe sine însăși, doamna Cornoiu lăsă iarăși totul pe seama unguroaicei și porni cu trenul de după-amiază la București. Esti primise, cu demnitatea și gravitatea cuvenite, rolul de locțiitoare administrativă, dînd doamnei toate asigurările și reprimind cu asprime sălbateca bucurie ce-i

invadase sîngele la gîndul că, la întoarcerea sa din inspecție, domnul Nae Inelescu, pe care trebuise în ultimul timp să-l primească prin poarta din dos și-n odăița ei modestă, acum își va satisface din nou marea lui plăcere de a se lăfăi pe divanul fără fund din odaia doamnei, cu lumini de vis, strecurate prin abajururi de mătase.

Zina văzu cu groază pe fereastra compartimentului de clasa I (pentru că ajungea la București puțin înainte de miezul nopții, nu simțise desigur nevoia vagonului de dormit) pe mărunțelul inspector care se întîmpla să plece cu același tren. Ea socoti că gureșul ăsta ar putea s-o însoțească tot drumul cu flecăria lui banală și goală, vîrîndu-i în ochi același aspect de mic și dizgrațios aducător-aminte al atîtor neplăceri recente și se feri în dosul perdelei sumese într-o parte. Un moment se gîndi să ceară șefului de gară să-i rezerve un compartiment întreg, dar ideea c-ar putea vedea-o traversînd peronul o reținu ; pe urmă nemaiapărînd, crezu că el își găsise loc în all vagon unde de bună scamă se înfundase in lectura maldărului de ziare ce-l avea cu dînsul.

își aminti și ea de cartea din valiză și o scoase

; autorul era Paul Morand și o începea acum, lăsînd acasă, la mai puțin de jumătate, tomul al 3-lea din Hisloire el reclierches des an-tiquites de Paris de Sauval, unicul din serie pe care-l poseda Nedan și i-l împrumutase.

Era pînă-n gît deszgustată de antichități, de medieval, și chiar de orice subiect istoric, și hotărîse să oprească net pe domnul Cornoiu, dacă ar mai avea cumva fantezia de gust ieftin s-o numească Maria Luiza sau să-i mai dea orice alt nume din trecut.

Trenul se pusese demult în mișcare, dar ea încă nu deschisese volumul ; cu cotul rezemat de măsuța de la fereastră, cu ochii ațintiți în rețelele de bagaje dimpotrivă, singură în compartiment, ea-și simțea fața învăpăindu-se la intervale tot mai repezi, la gîndul că putuse să se arăte goale atîtea ceasuri și să se preteze asalturilor lui din ce în ce mai neputincioase și mai îndrăznețe, fostului bărbat al Tinei, despre care aceasta, chiar astăzi de dimineață, venise să-i dea noutăți :

— Știi, nenorocitul trăiește în ascuns cu o femeie ordinară pe care a scos-o din hotel, una mare cît toate zilele ; îi zice Berta și aproape l-a distrus : și-a pierdut memoria, vorbește fără șir,

probabil îl zăpăcește astfel pentru ca să nu-și mai dea seama de dînsul... Apoi în cel mai mare secret : Mi-a spus-o Nae Inelescu... nu știu cum îi descoase, dar el le află pe toate... E uimitor cîte adrese are băiatul ăsta... Aci se oprise să surîdă unui gînd interior atît de neînțeles că doamna Cornoiu se cutremurase. Bietul Nae Inelescu, a continuat Tina, făcînd-o să răsufle ușurată. Ce prietin bun și cît de drăguț... el niciodată nu uită pe vechii lui amici... Or-cînd, atent .și prevenitor... Doamne, de ce trebuie neapărat să treci prin cele mai crude experiențe pentru ca să vezi pe cel sincer cu adevărat...

Și parcă înfricoșată să nu f se descopere, ea alungase, cu un suspin, o amintire caldă și recentă...

Doamna Cornoiu abia acum înlrevăzu rostul acestui suspin și scutură dezgustată din umeri.

Oh, tinerii ăștia provinciali, ingenui și halucinați pînă la absurd și epuizare de sclipirile unei civilizații prea subite, orbiți de miragiile unor frumuseți, la caro nevoiașele lor moșteniri sufletești nu-i învățase că se aștepte ! Prea surprinși de uluitoarea noutate, ca gîturile lor gă nu se deschidă pînă-n fund de lacome, și prea mărunți, ca șubrezii lor umeri să nu cedeze

neputincioși sub covîrșitoarea greutate ! Spectacolul strivirii acesteia sub dărîmături cu membre risipite și măruntaie însîngerate între bucăți de moloz era prea crud, prea brutal, pentru sufletul ei femeiesc ca să-i mai rămînă în cuget un cît de redus nucleu din acel nobil avint protector, care-o agitase. Cel mult mila, dar aceea era atît de vecină cu dezgustul...

Milă pentru Lazăr, scîrbă pentru Nedan...

Și-și reamintea acum, și se încleșta strîns în această amintire care o întărea de tineretul acela sceptic și sarcastic, încrezut și forte pe care-l întîlnise în straturile suprapuse ale Bucureștilor, zvîrlit acolo din cele patru vînturi ale țării, de forța neînduplecată a voinții care vrea să domine ; și-l revăzu de astă dată admirabil în superbia lui fără limită, renegînd ascendențele, dărîmînd toți idolii trecutului, gala să ia locul, îndrăzneț pînă la cinic și inconștient, pe soclurile de-abia curățite.

Din vagi obsesii inconsistente, în legănatul molcom al vagonului, ea începu zîmbitoare să-și alcătuiască „tipul“ noilor preferințe. Un obrˆz lunguieț și smolit, ochi mici și sprinteni, seînteind ca amnarul la cea dinții atingere, trup cu duritatea și flexibilitatea oțelului celui mai

fin. Răutate domolită dar fierbînd de îndîrjire, de fiară la cușcă, amețitor curaj dezlănțuit la cel dinții semn al baghetei... tigru mugind, supus pînă la orbire...

înserarea se lăsase grea și compactă în compartiment și în coridor... Afară însă, spre apus, amurgul bălțat de toată gama vînătului, crăpat de vine sîngerii, rezista însă slingîndu-se pe nesimțite ca un tăciune care moare. Impresia asta îi aduse iarăși aminte de iatacul ei din seara lui Nedan și un cutremur nervos o zgudui de sus pînă jos. Lumina din coridor se aprinse brusc. Un băiețandru cu șapcă și cu haină de uniformă trecu sunînd un clopoțel și invitînd la masă, în vagonul restaurant.

Nu-i era foame deloc ; se va mulțumi, mai tîrziu, să ronțăie din bomboanele fără de care niciodată nu pleca la drum. Ș-apoi la masă ar putea întîlni pe Nae Inelescu. Așa, singură în întunericul ăsta din compartiment, se simțea cît se poate de mulțumită...

Pînă la București tocmai bine îi va veni și foamea. <Va decide pe domnul Cornoiu să ia masa în oraș, în cel mai plin de lumină și de zarvă local. Simțea nevoia să-i plesnească în urechi zgomote stridente, lovituri dezordonate

de tobă, șuierături și țipete de jazz.

Acum însă avea nevoie de liniște și singurătate. De aceea, aproape invizibilă în vagul reflex, pe care-l strecura lumina coridorului printre perdelele neîntinse bine — lăsate astfel tocmai pentru a-și disimula și mai mult prezența — îi plăcea mai cu seamă să întoarcă privirea spre fugarele mogîldețe negre de afară, care veneau informe în iureș năprasnic, din nelămuritul serii înaintate, și se rostogoleau în urmă, în huietul cumplit al roților. Trenul nu ora decît un sfredel enorm care se înfigea turbat în viul tot mai adînc al nopții, zvîrlind într-o parte și într-alta negrele zăcăminte deslocuite.

îi făcea nespus de bine tumultul metalic care răzbătea molcomit prin filtrul pereților și-al capitonajului ; ar fi vrut să-l audă și mai violent, bătîndu-i în urechi cu rezonanța ma-iului pe ilău. Iar cînd privea mogîldețele de afară, sosind în galopul necurmat de hoardă, se lăsa moale în voia oscilărilor vagonului, ca un călăreț săltînd în șea în ritmul goanei fără frîu. Vrea să ajungă cît mai repede la București și se închipuia uriașă ca o amazoană din visurile lui Nedan, strivind monstrul dintre pulpe, care tot i se părea că nu

merge prea repede, cu pinteni sfișietori.

Iarăși Nedan... se scutură să alunge amintirea asta sinistră și dureroasă. Dar ochii i se agățară de geamurile luminate ale ușii ; se strînseră parcă să se convingă mai bine, apoi se destinse: ă de groază, în vreme ce trupu-i alunecă adînc, în fundul canapelii.

Pe coridor era... nebunul !... Andrei Lazăr ! Se oprise în fața ușii și-și apleca stăruitor capul, într-o parte și într-alta, cătînd a răzbate cu privirea imprecisul dinăuntru. își și lăsase mîna pe mmerul ușii, dar după cîteva clipe de îndoială, trecu înainte, alături. Se va întoarce oare ? îl auzi repezind într-o parte ușa vecină... Ah, crezuse că se află acolo ! Pe urmă auzi zgomotul repetîndu-se mai departe și încă mai departe...

Pieptul i se ridica și-i scădea atît de grăbit și de dezordonat că inima o durea ascuțit, parcă la fiecare mișcare s-ar fi oprit înlr-un vîrf de pumnal.

Așteptă pînă cînd nici un zgomot nu-i mai veni în urechi, dădu cu luare-aminte ușa într-o parte și cînd văzu că nu e nimeni, ieși în coridor. Din capul celălalt al vagonului veni ples-netul de explozie al ușii din afară. Trecuse

desigur în vagonul vecin ; ea începu atunci să treacă, la rîndu-i în grăbită revistă compartimentele alăturate... Doamne, toate erau goale. Dumnezeule ! Se găsea într-un vagon complect gol.

Iar Lazăr o căuta cu înfrigurare. De bună seamă el se urcase înaintea ei în trfen și o văzuse venind. O întîmplare, firește ! Dar de ce așteptase tocmai pînă acum, pînă se înnoptase bine, ca s-o caute ? De ce nu venise încă de cînd trenul plecase sau de la prima stație ?...

Să fi căutat oare pe altcineva : bunăoară pe inspectorul Inelescu ?... însă un sumbru gînd îi oi'bi deodată lumina oricărei alte idei... își închipui tot trenul acesta gol ; doar ea singură aci, în vagonul care se arunca orbește în noapte și nebunul ce-o căuta lacom, răzbunător... Așteptase pînă acum, cînd puținii pasageri coborîseră... sau cine știe, dormeau...

Ușa din fund a vagonului plesni deodată iarăși metalic și aspru dc parcă s-ar fi dărîmat ceva ; și-n sufletul ei se dă-rîmă totul. Mai dăinui poruncitoare și iminentă doar ideea scăpării ; se refugie, Imbnncilă parcă de un pumn, de bătăile inimii, în vagonul dimpotrivă.

Ah, iată, aci cel puțin compartimentele erau

populate ; pasageri răzleți, cîte unul sau doi în fiecare, dormeau duși, întinși pe canapele. Mai din fund veneau zvonuri de voci, întretăiate de rîs...

Nu-și dădea seamă de ce avea lămurită impresia că acolo se află Nae Inelescu... pe care trebuia neapărat să-l'găsească ...Neapărat !... Doamne, de nu s-ar fi oprit la vreo stație mai înainte...

Zgomotul vocilor se întețise ; erau voci femeiești ; iar rî-setele se porniră brusc din mai multe piepturi ca un stol de păsărele ce și-ar lua zborul, întreg... Pc urmă, cînd fu aproape de tot, un glas bărbătesc, un glas cunoscut începu să cînte... Era chiar al.lui Inelescu... Da, da, cu siguranță al lui...

Privi prin despărțiturile perdelelor. Aci lumina ardea din plin ; ea însăși părînd tot așa de zgomotoasă și vioaie, ca și grupul peste care-și vărsa curgerea-i aurie. Era el, într-adevăr...

în picioare, cu o mînă ținîndu-se de măsuța de lîngă fereastră și cu alta în aer, micul inspector cînla aria favorită din

Don Pasquale. întoarsă de la mijloc și aplecată pe una din canapele, o domnișoară zdravănă și blondă, cu bărbia rezemată pe

mîna-i răsfrîntă, îl privea pe sub gene, provocătoare. Stătea picior peste picior și rochia scurtă îi dezgolea complect rotundul unui genunchi, parcă gol în ciorapul lucios de mătase, de culoarea pielei. Pe bancheta opusă, o fetișcană subțire și brună, cu figura lunguiață și catifelată, zîmbea reținut și modest, ca una la care privirile cîntărcțului, tremurate de modulațiile melodiei, se îndreptau mai rar. Era vădit că preferințele domnului inspector mergeau spre blonda cea învoalată. Drept care, domnișoara subțiratccă, ale cărei buze se resfrînseră într-o dulce fluturare de politețe și necaz, își trăgea pe picioare un pled vărgat și-și căuta cu capul pe rezimăloarea de pluș un colț bun pentru dormit.

Zina Cornoiu se dădu discret într-o parte. Nu putea să facă altceva decît să ia bagajul, să se mute pe-alături... însă luînd seama mai bine văzu că în fiecare compartiment dormea cîte cineva ; erau, judecînd după numărul și înfățișarea lor, pasageri de clasa Il-a, oameni obosiți, aruncați pe drumuri de mina grea a nevoii, care se cetea în răsturnarea rigidă și nepotrivită a corpurilor, în fețele trase, crispate de expresii diverse și sinistre ca figurile

explicative dintr-un tratat medical. Din cîte-o parte sau chiar din mai multe locuri deodată, veneau pînă-ri coridor acorduri grele de aghioase, zgomote de sufocare, explozii violente de năduf restabilit.

Izgonită de răsufletul deșucheat al acestei lugubre armonice omenești, ea reveni ușor spre cabina cîntărețului curtizan. Cîntecul încetase ; domnișoara subțiratecă și brună părea că adormise ; iar Nae spunea zîmbitor ceva celeilalte, care la rîn-du-i își căuta loc de odihnă capului somnoros.

Rămase nehotărîtă cîtăva vreme. Nu, în nici un caz nu va intra în compartimentul lui ! Dar nici aci afară nu putea ră-mîne. El ar fi putut să iese și se îngrozi la ideea găsirii ei aicea, căutîndu-l, urmărindu-l, spionîndu-l ; Doamne, neștiind ce să-i explice... Totuși ezita încă ; pentru că dincolo, în coridorul celălalt, i se părea c-o așteaptă într-un colț, calm și sigur de întoarcerea ei, sinistrul chip de ceară al nebunului, cu expresia fixă și rigidă ca a acestor oameni în somn...

Un pas, pe care-l simți la spate-i, de tot aproape de dînsa, îî smuci inima cu nemaipomenită violență. Era conductorul : o

privea cu o mină bănuitoare și insistentă. Se simți roșind pînă-n rădăcinele părului și făcu sforțări supraomenești să nu tremure. îl văzu cătînd intrigat printre perdelele pe unde privise și dînsa și gîndul i se opri brusc, ca un ceasornic lovit, de amintirea isprăvilor cu hoți de trenuri, cu elegante eroine de romane polițiste. Dacă individul ăsta s-ar apuca s-o întrebe acum...

Și într-adevăr...

Tocmai pornise stîngace de la fereastra întunecată unde-și făcuse de lucru, încercînd zadarnic s-o deschidă.

— Doamna ?

Se făcu că n-aude cu gînd să-l aducă după dînsa, spre a se legitima ceva mai departe de cabina lui Inelescu.

Dar el nu înaintă. îl simți însă urmărind-o de pe loc, cu ochi străpungători, hotărît de bună seamă să se arate acum nedumerit și mai puțin energic, pentru a o surprinde apoi în pline operații.

Ajunse la compartimentul ei îmbrîncită din urmă de-un simțămînt de rușine, mai puternic chiar decît frica. Era o copilărie să se sperie astfel din nimic ; și încă de o biată vietate scrintită și firavă ca nefericitul Lazăr. Dădu

drumul luminei. Minerul semnalului de alarmă drept deasupra ferestrei îi răsări în ochi și o liniști pe de-a-ntregul ca un remediu prompt și categoric.

Va rămîne astfel cu lumina deschisă și se va ține să nu doarmă. Dealtminteri nu simțea nici o poftă, nici o oboseală. Se încuie pe dinăuntru, trase perdelele și se miră că n-a procedat așa de la început.

Nu regreta că plecase la drum. Dimpotrivă, toate aceste neajunsuri i se păreau piedici grozave spre țelul ei unic, care acum era Bucureștii. Ele o îndîrjeau și mai mult și i se părea că au sens misterios, ceea ce-i producea mulțumire ascunsă și surdă. Și care creștea clocotitoare, îmbibîndu-i vinele, umflîn-du-i-le, dîndu-i un impuls de bărbăție, o dorință de primejdie. De ce n-aprinsese lumina cînd Lazăr era aci, la ușă ?

Și să-l fi primit...

Totuși nu dădu la o parte perdelele și nici nu slobozi minerul închizătoarei. își duse acum gîndul tocmai la domnul Cornoiu, la năzuințele lui politice, la puterea lui actuală. Fără să-și spună, desigur, că-l aruncase atît de departe, ca să echilibreze între timp zumzetul de neliniște

ce încă îi dăinuia în sînge...

Ce va zice el cînd va vedea-o, apărînd la miezul nopții ? Căci desigur, telegrama, pe care o trimisese cu puțin înainte de plecarea-i la gară, cu siguranță că nici n-a primit-o. Și chiar de ar fi primit-o, acel sec : „Sosesc București'* nu-i va spune prea mult. Ar avea haz desigur ca neprimirea ei la timp să producă și unele încurcături. Ea găsi nostim să insiste asupra acestei idei care, o vedea bine, ar putea-o distrage enorm de la orice alte teme neplăcute de gindire. Și mulțumită că și-a găsit astfel de lucru, deschise capitolul vast și amuzant al presupunerilor și complicațiunilor.

Șoaptele cu doamna Șoimu îi veniseră demult la ureche. Judecind însă după efuziunile cumplite ale dragostei domnului Cornoiu, în aceeași epocă, dăduse totul pe seama intrigii ; iar după puțin timp, Tina îi întărise definitiv convingerea, destăinuindu-i locul unde, în sfîrșit, a aflat că Gicu Nenoveanu își consumă necredința.

își îndreptă deci gîndul într-altă parte... Vreo bucureș-teancă tînără, desigur, poate chiar foarte tînără, vreo funcționară de minister micuță și protejată, desigur brună, pentru a fi

puțin în contrast cu dînsa, poate dolofană, poate cu pielea arămie ori negricoasă sau cine știe...

Ea văzuse odată, la teatru, pe doamna Șoimu și, oricîte trăsături deosebite dădea funcționarei celei mici, statura și pielea ciocolatie a primei doamne Cornoiu era tot ce-i dăinuia în lumina minții, din noianul mișcător de forme și culori pe care-l învîrtea în zadar acolo, neștiind ce să aleagă.

Și-și reaminti iarăși raportul ce i s-a dat la timp, că doamna Șoimu plecase la București, în același tren cu soțul ei... Bine... Bune toate acestea... Dar de ce efuziunile... dar de ce căldura, de ce cuvintele și purtarea aceea, toate, toate, acum mai tinerești decît oricînd ?... de ce denumirea aceea, șoptită prima oară în genunchi chiar, cu vocea pradă celei mai vii emoții, tremurată, pătrunsă pînă dincolo de fund de admirație și adorare : Maria Luiza... Maria Luiza...

Maria Luiza, soția de-a doua a lui Napoleon... soția cea adevărat imperială și mîndră... soția care nu-și dădea decît corpul... al cărui suflet rămînea cetate închisă și dîrză, înaintea atacurilor celui mai mare cuceritor.

...Maria Luiza... Să fie aici vreo legătură ?...

Doamna Șoimu, prima soție a ministrului Cornoiu... și pe urmă Maria

Luiza... dar de ce toate astea... trebuia oare neapărat scoasă din cutie o Iosefină pentru comparație... ?

Zina își aduse aminte de imaginea ei întreagă în marile oglinzi... Și surise... Și sub zîmbetul acesta imperial și triun-fător, încuviință subtilei sale imaginații feminine să înainteze... Zîmbea necontenit la fiecare pas... Și încuviința... Era Maria Luiza... iar Iosefină trebuia neapărat, cum trebuie un soclu mîndrei statui...

La primul prilej o va invita pc doamna Șoimu...

Ușa fu zguduită cu putere din afară. Pe urmă încuietoa-rea se lăsă singură și ușa fu deschisă. Era domnul conductor. De bună scamă pîndise zadarnic și acum pierduse răbdarea.

— Bilei ul dumneavoastră ?

îi prezintă biletul.

— Mda... făcu dumnealui examinîndu-l. Dar se vedea bine că nu e mulțumit cu atît. Se înlîmplă însă atunci o bruscă în-eetinare a goanei trenului, roatele scîrțîiră dureros în noapte patinînd și locomotiva se opri îmbrîncind vagoanele înapoi.

— Dar asta ce dracu o mai fi ! mormăi domnul șef, dînd biletul Zinei și desprinzîndu-și felinărașul de la piept. Apoi ieși grabnic.

Zina privi afară. Deasupra, întunerecul domnea greoi și nemărginit. Așternute pe jos, luminile ferestrelor, regulat distanțate, se înfigeau în cîmpul sărăcăcios, ca niște dinți lați, rari, uriași și gălbejiți... Pe marginea taluzului, tuleie prăfuite de buruieni se încordau neliniștite sub suflarea largă, calmă, din adînc de Somn, a nopții.

Ce-ar fi dacă s-ar întîmpla s-o găsească acasă chiar... în noaptea asta... De bună seamă el e prea precaut să facă una ca asta... Cel mult seara, o întîlnire undeva, la o grădină de noapte... iar ziua... domiciliul ei trebuie să-i fie doar cunoscut... poate chiar îl finanțează.

Și dacă, totuși... E nespus de interesant... Ce ar face... Cum ar proceda într-o astfel de împrejurare ? O, foarte simplu... ar intra în camera ei de-a dreptul, somnoroasă și întinzîndu-se lasciv ; el ar schimba priviri îngrozite și complice cu servitoarea... Ar trimite servitoarea... și l-ar ruga și pe domnul s-o lase, surîzîndu-i, văietîndu-se de crunta oboseală... O, ar fi nespus de interesantă mutra lui, de pe care

spaima ar fugi pe încetul,' lăsînd doar ochii căscați, în fața staturii ei goale, orbitor de albe și molatece...

In vremea asta, de-afară, ar răzbate poate vuiete de uși, zvonuri de zgomote surde și precipitate, pe care el le-ar acoperi cu ridicări de voce, cu înșirarea grăbită a tuturor noutăților vrute și nevrute... stîngaci, brutal și stupid, în fața ochilor ei rugători și a mișcărilor ei grozav de obosite...

Doamne, ar fi înlr-adevăr frumos... O, dar el e prea precaut să-i rezerve această plăcere...

S-a întors brusc, căci ușa s-a deschis iarăși : Andrei Lazăr Î...El ezita încă în pragul acela, în vagonul complect gol al trenului care s-a oprit în plin cîmp... Figura aceea încordată... și ochii aceia cari... Nu, ochii aceia nu scapără nimic... ei sunt rugători și triști... și mari... și frumoși...

Nu înaintează desigur, căcji il ține in respect mina ei care a și apucat minerul semnalului de alarmă... Și privirile care-l împung îngrozite și holărite...

Dar de ce, de ce ochii lui sunt rugători... de ce el nu spune nimic... de ce beregata i se mișcă într-una parcă pregătindu-sc să îngăimeze ceva, fără să izbutească...

— Doamna, te rog... vă rog... bîlbîic el... de ce ?... numai atît... atît aș vrea... să știu... bîlbîie el incoherent de-acolo, din ușă...

Și pare că așteaptă un singur cuvînt al ei, o singură încuviințare a pleoapelor, a genelor...

Dar ea nu îndrăznește să i-o dea. Ea știe privirea asta rugătoare... de nebun... nestatornică... din dosul căreia pîndește o alta... Doamne... teribilă... ah... nebunii au stratagemele lor...

Ochii lui se topesc acum în lacrămi și buzele bolborosesc cuvinte fără sens. Dar nimic n-o poate înduioșa pe dînsa, căci o idee cumplită i-a înșfăcat acum mințile : dacă semnalul do alarmă nu funcționează în timpul opririi ? Ea nu ar avea de unde să știe precis lucrul ăsta... însă el, el care e... care a fost om de știință... dacă în creierul lui acum gol... ar putea să nască aceeași idee și ea să fie un adevăr...

Doamne, în vagonul ăsta gol... în cîmpul pustiu...

Ah, el a început să zîmbească...

Un țipăt nemaipomenit i-a pornit din gît, de la sine, îna-'inte de a mai fi putut să-și dea scama de ceva.

...Și cu toată greutatea corpului ei s-a prăvălit

spre nebunul mic din ușă, îmbrîncindu-l cu toată furia în lături...

Izbindu-se, în bezmetica goană, de pereții de lemn, de strapontinele culoarului, s-a oprit, de-abia mai puțind să rabde zbuciumul inimii, în vagonul vecin, în dosul ușii pe care o trîntise cu zgomot fără seamăn, învîrtindu-i, sfîrșită de suflet, drugul salvator...

însă în dreapta și-n stînga stau larg căscate în noapte celelalte uși... Doamne... Și dacă Inelescu... și dacă ceilalți pasageri vor fi coborît... cu toții, cu toții.

...Nu... nu... de ce ? absurd... e cu neputință..

Domnișoara învoalată și blondă de lîngă dînsul (se recomandase Agepsina Păunescu) tocmai se lăsa în voia ațipelii, cînd Nae Inelescu îi așternu prevenitor pe picioare pardesiul, pe care-l trăsese grabnic din rețea.

Era un trenchcoat olive (cum face el, cum drege el, unde le găsește el !) de cea mai englezească lărgime, ca jumătate dintr-însul să mai rămînă și pentru genunchii proprietarului, în astfel de împrejurări.

Fata tresări simțind mișcările ștofei, dar văzînd despre ce este vorba mulțumi vag și se lăsă din nou pradă senzației delicioase, ce-i

atrăgea capul spre dura pernă dspărțitoare a banchetei. I se părea că somnul însuși stă chiar in perna aceea ca un țărm bălțat și ademenitor, spre care capul ei, legănat molcom de tren, tindea și era ușor respins, din ce în ce mai ușor, mai puțin, nespus de puțin, ca micile epave purtate de jocul spumelor la mal.

Adormise de-a binelea desigur cînd nehotărîtă încă, în mijlocul răspîntici de alei, pe care visul i le deschidea în toate părțile, simți lăsîndu-se deasupra-i o mînă delicată și ocrotitoare. Cine putea fi tovarășul neprevăzut ? încă nu-l vedea; încă nu lua chip și tărie, dar de bună seamă nu putea fi alta decît mîna cea albă, pe care o văzuse de atîtea ori ridieîndu-se patetic, în timpul nenumăratelor sale cîntece, a tovarășului de drum, a acestui tînăr, mic și vesel domn inspector școlar.

Are o atingere ușoară și catifelată mina asta prietenească și în urmă-i lasă o dîră de calde înfiorări ; atît de domol de caldă în dulcea toropeală ! Dar nebunescul joc al jerbelor de spumă a prins iarăși în subitele-i talazuri micile epave... Și somnul dă ici, colo luminiș vieții. Iar mîna ocrotitoare se gă- se > > te acum just deasupra genunchiului : ceva, ceva mai jus do

marginea lungului ciorap.

Domnișoara Păunoscu se simte acum treaza do-a binclca, dar îndrăzneala rfe nedoscris a micului inspector 6 dezarmează complect ; de aceca nici nu-i vine să dcschidă ochii, însă pumnișorul strins a alergat zorit întru întîmpinarea uzurpatoarei. Și rezistența a început dirză și disperată. Un scurt armistițiu, apoi colo două dușmane s-au încleștat una într-alta sub trenchcoat-ul olive, ca doi tauri minusculi caro s-au luat in coarne po rotundul genunchiului.

Deodată domnișoara Păunescu se îngrozește cumplit : își dă seama că nu mai poate deschide ochii... Ah, ba nu ! Doamne, unde i-era capul ! Ochii îi deschisese, într-adevăr, însă nu putea vedea deloc, pentru că domnul inspector avusese grijă din vreme să intoaică butonul luminii. Dar de bună scamă a trebuit să se ivească această neînsemnată uluială' a minții somnoroase ca mina agresorului să poată înlătura înverșunatul obstacol ; instantaneu însă, dreapta fetei a sărit în ajutorul slîngii și echilibrul a fost repede restabilit. Ba chiar mina domnului inspector a bătut în retragere.

Fugară și falsa biruință !

Pentru că și domnul inspcctor avea două

mîini. Și savantă experiență ! Astfel, în vreme ce expulzata se lăsă de astă dată candidă pe părul mătăsos și abundent, trecu pe nesimțite la grumaz și chiar se rotunji pe-un umăr, alunecînd domol, rezerva se abătu po neașteptate asupra genunchiului rămas fără apărare

Fata se frămînta amarnic sub necunoscuta cernere a ineditelor senzații. Apoi deodată se smuci ca dintr-o toropeală de moarto, se ridică tremurînd toată și se abătu clătinîndu-se spre ușă : surprinsă, buimacă, înfricoșată.

Nae Inelescu surise demonic în întuneric. Programul se împlinea punct cu punct. Calm, se ridică Ia rîndu-i și chiar își luă tacticos și pălăria. Ieși. Ea se oprise în coridor în dreptul unei ferestre deschise și aspira cu capul pe spate, cu pieptul atît de agitat, aerul nopții că parcă ar fi băut cu lăcomie dintr-o ciutură nevăzută.

Necontenit stăpîn pe mișcările sale, demonul cel pitic se apropie de dînsa fără nici o precipitare. Se plecă adînc.

— în fața frumuseții, signoră, mă Închin !

— Ah, domnule... dar nici aici... abia putu să mai articuleze fata printre grăbitele șuierături

ate răsuflării:

Și două palme sonore plesniră pe obrajii cu trasaturi cuceritoare.

Domnișoara Păunoscu dispăru înainte ca Inelescu să-și adune ideile. Insă stupoarea îl părăsi nu mult după aceea, cînd sim;i o ușoară, o discretă atingere pe haină. Și se întoarse din-Ir-o smucituiă, crezi nd într-o minune.

Era doar conductorul, care se oprise' lîngă dînsul •

— Din Costești cin' s-a mai urcat... La Pitești cine rămîne ?

Numai cînd trenul îl zgîlțîi zdravăn, pentru a so opri pe* neașteptate, își recapătă cu adevărat buna lui dispoziție obișnuită. Căci coborînd in cîmp, aerul rece ii șopti parcă in urechi cu Umeda lui tărie :

..Prostule', trebuia să-i apuci mîinile care» te-au lovit... și să le săruți..."

Apucă atunci rampa de alamă a scării, gata s-o ia înapoi Dar își dădu seama repede că farmecul gestului sta tocmai în promptitudinea lui. Și dînd de necaz un energic ghiont în aer, renunță șirși aprinse o țigare.

— Eah, n-are nici o importanță !

Greșala mare a fost că n-a început cu bruna.

Oehii aceleia glăsuiau altfel parcă ! In oiice caz a rămas cu o învățătură. Cînd întimplarea se va repeta, acum știe ce are de făcut !

Și trăgind prelung din țigare, începu să legumească, în închipuire, perspectiva rară care-l aștepta. Sultana, Sultana Șoi-mu ! Rară și neprețuită comoară de artă, lucrată numai în bronz...

Doamne, cum nu s-a gîndit mai de mult la femeia asta, care a"respins pînă și pe fostu-i bărbat...

Și rezemat de vergeaua de alamă, trăgînd adînc din țigară. Nai' inelescu își amintea conversația aceea delicioasă din mica .ți intima lui cancelarie de inspector, în vreme ce înserarea de septembrie venea tot mai plină prin fereastra larg deschisă...

..— ...m-am mirat și eu că domnul ministru ține atît la ra-poitul acela... Detașările se fac fără nici un raport... însă probabil a vrut să epateze pe colegul do la instrucție cu protejata lui... cînta vocea cea dulce.

— Cînd ai cu cine epata, do ce n-ai face ?...

— Ei, tocmai, domnule inspector, tocmai vream să vă spun : oi avea și eu poate unele merite in învățămînt... dai- raportul

dumneavoastră a fost cu totul do neașteptat... vai ! Și de aceea jn-am și gîndit să viu să vă mulțumesc... Doamne, alil dc frumos, atit.de binevoitor...

— Binevoitor ? Nu, doamnă... Dacă-mi dați voie să vă spun. ei bine, v-o mărturisesc ! Cînd domnul ministru m-a în--sărcinat să-t fac... am regretat mult că primul prinos, ca să-i zic a$a, public, al admirației mele pentru dumneavoastră trebuia să-l exprim intr-un biet raport funcționăresc... Ce vreți. . M-am supus... de#i in zilele acelea, avîndu-vă necontenit în minle, mă simțeam inspirai nu pentru un rapoit, dar pentru o poemă.

Iată cu adevărat o carte jucată bine, reflectă cu admirație pentru sine însuși Nae Inelescu. Pentru că dacă o cit de mică stîngăcie lăsa Să se întrevadă cacealmaua și Cornoiu eră avertizat de excesul de zel al subalternului, romantica lui situație sub noul guvern n-ar mai fi fost poate multă vreme de invidiat.

Pe cînd așa... Pe cînd. pornind cu un vînt atît de bine ales și vîslind cu braț voinic, cum știi tu să vîslești, Năiță. conversația începuti spre ce •țăimuri înfloriți n-a ajuns, adine lîi*7.iu, în înserare'...

Ce.despărțire-lentă și făgăduitoare, ce mîini iarăși și iarăși sărutate, ce gropiță delicioasă sub colul de bronz cald. ce protestări bogate în îndemnuri, ciți fiori risipiți cu lascivă alene și-n cele din urmă, fermecatul, minunatul, divinul :

— Parfumului 7 bis. Dacă se întîmplă de nu sunt acasă, lasă vorbă cînd revii...

(Căci Sultana Șoimu găsise cu plăcută surprindere în flecarul ăsta mic și sentimental, căruia pînă acum nu-i acordai** nici o seamă, un bun ajutor pentru schimbarea rezervatului și foarte calculatului Gicu și, cine știe. Doamne ! — poale un regulator pentru pasiunea ci, care părea s-o fi luat prea, prea repede razna.)

Sultana ! Sultana ! Mîine, copilă, nu mai departe* decît mîine, mina a cărei dulce mîngîiere o cunoști va bate pătrunsă de emoție în strada Parfumului 7. Și dacă nu mîine, poimîine, nu mai departe decît poimîine, buzele aslea arse de sete și izgonite fără milă, în noaptea asta, de la izvor, sc* vor ridica tremurătoare, copilă, pe gropița ta de sub cot...

Și ca și cînd n-ar fi mîncat palme de cînd lumea, Nae Ine-lescu sări sprinten treptele de lemn.

Dar sus îl aștepta o și mai stranie surpriză. O

femeie înaltă, elegantă și extrem de agitată se năpustea spre dinsut din capătul celălalt al coridorului :

„Ei bine, frate, și asta vrea să mă bată ?“ glăsui el în gind.# eu oarecarc sfială. Pentru ca în clipa care venea, să rămînă încremenit : „...Dumnezeule, dar asta e... este Zina... o doamna Cornoiu... iată, nici o înșelare... doamna ministru...

Da, este ea. L-a apucat de mină și-l zguduie cu toată puterea...

— Ah, pe dumneata te căutam...

— Pe mine ? Asta e bună... Cum așa, doamnă ?... poate... o neînțelegere...

Femeia nu-i putea răspunde nimic. îl ținea strîns de braț și răsufla ca și cealaltă, adînc și precipitat, cu mina pe ridică-tura sinilor...

"Pe sinul acela al ei, Doamne", oftă tocmai în adîncul sufletului Nae Inelescu, cu ochii zgîiți de cea mai cumplită uimire.

— ...Nu, scumpă doamnă... un sacrificiu în nici un caz...

Și Nae Inelescu, din ce în ce mai stăpîn pe sine, simțea cum

îi creștea năvalnic elocvența în compartimentul acesta mai încăpător, mai

cochet, mai împodobit, de clasa I-a, fără pete uscate pe plușul de-un roșu somptuos al banchetei, și inundat do-o lumină mai limpede și mai caldă parcă, ea însăși o lumină mai de clasa I-a. Creștea văzind cu ochii, odată cu timpul acesta delicios pierdut în noaptea cîmpului pustiu, tot mai îndrăzneață, mai vicleană, mai săltăreață, împletindu-se pe nesimțite în jurul acestei minuni femeiești, cum rar chiar dalta lui Dumnezeu poato să mai nimerească.

'Ea însăși îl încuraja cu privirile ei umede, cu întreaga bunăvoie a expresiei sale, liberată din coșmarurile cumplite din care el o smulsese.

Iar Inelescu continua să debiteze Sntr-una tot co-i venea din minte, domol, fără nici o sforțare, ca unul ce-și știa izvorul nesecat. îl pîndea numai curgerea lină, pînă cînd cine știe cine de-acolo, din straturile nepătrunse ale dedesubturilor gîndului. îi va trimite prin spuma banalităților ideea cea grozavă, lovitura, cacealmaua...

— ...Nu-mi aduc aminte să fi spus vreodată că am preferințe pentru femeia mare sau pentru femeia mică... eu am pre-feˆpțe pentru femeia..., femeia în sine... se înțelege deci femeia

frumoasă... Voi da așadar totdeauna, fără reticențe și fără regret, dintr-un elan spontan și sincer, Cezarului ce-i al Cezarului...

...Eh și cum aș pulra să regret, doamnă, se ridică el deodată simțind că vina decisivă a erupt în sfîrșit, cum aș regreta o biată blondină nostimă, cum ii spuneți dumneavoastră, o biată fetișcană simpatică și novice, gata să-și întrerupă drumul, să rămînă cu mine la Pitești, unde am primit însărcinarea unei inspecții inopinate (Nat* Inelescu n-avea în căderea postului său Piteștii și nici vreo misiune specială nu primise în privința acestui oraș. El continua totuși cu accentul celei mai desăvîrșito sinceități). . pentru că ii făgăduisem, în schimb, că peste două zile va conta po ajutorul meu, intr-o afacere ce-o are pe la ministerul nostru... E conducătoarea unei grădini de copii. O, doamnă, >n-aveți idee cît de simpatice, cît de drăguțe sunt în candoarea lor sufletească aceste biete blonde, pe care necesitatea le trimite neînduplecată spre clocotul Capitalei.

însă Zina Cornoiu rămăsese pe gînduri :

— Va să zică dumneata cobori la Pitești ?...

— O, nu mai cobfir. desigur, acum nu mai cobor... Vă voi însoți la București, orice-ar fi să

se întimple cu misiunea mea eare e de natura cea mai urgentă... și orice ar putea gîndi...

— Vai, dorr.nuN' Inelescu, n-aș dori ca din cauza mea... însă cred că trimeținînd chiar mîine pe soțul meu la Instrucție.

— Nu, doamnă. *i nici nu doresc aceasta... Eu nu înțeleg decît sacrificii!!' duse pînă la capăt... Și apoi de ce nu v-aș spu-ni'-o : m-ar tortura groaznic gindul că aș putea fi iertat de o pc-deapsă, sau că n-aș putea îndura pînă La capăt o pedeapsă, cc' mi-ar fi fost dată pentru dumneavoastră... Pe cînd, dimpotrivă, aș fi cel mai fericit, dacă aș putea îndura totul în cea mai deplină discreție, știut numai de acea pentru care sufăr...

Doamna Cornoiu îl examina cu un surîs fugitiv. Era aidoma el, așa cum îl lăsase deoparte, de cind în scenă intervenise Lazăr... Dar, Doamne, din păcate era și ăsta atît de mic...

— Dezastrul cel mare, scumpă doamnă, se hazarda el la acest zîmbet, departe de mine, este însă al micuței blonde, car< se convertise înti - atît la perspectiva minunată a rămînerii într-un miez de noapte inti-un oraș necunoscut, cu un neașteptat prieten... Q, doamnă, nu cunoașteți

poezia neprevăzutului, a misterului noului întiînit, a împrejurării străine de drumul ce ți-ai croit, împrejurări- de care toată lumea se îngrozește și fuge, dar pe care eu o caut anume... Eah. dar ce însemnează toate astea, oricît ar fi de frumoase, cînd piciorul care le calcă $i le risipește este minunea sculpturală...

— Nu £ir fi mai bine, domnule Inelescu, să mă mut și eu în compartimentul fetelor și să-mi continui cu ele drumul la București... în cazul ăsta ai putea să te oprești la Pitești pentru inspecția dumitale... iar cît privește de blonda dumitale amică îți promit c-o voi lua la mine și ți-o voi păstra intactă pînă poimîine, cînd...

Nae Inelescu simți podeaua clătinîndu-i-se sub picioare de parcă s-ar fi cutremurat pămîntul. Și el care crezuse că nu mai <*ra decît un pas pînă la fericirea supremă !

— Nu, doamnă, dintr-un dublu și foarte puternic motiv Mai întîi, nu v-aș lăsa pentru nimic în lume în tovărășia a două fete slabe, cînd vă dă tîrcoale un individ atît de periculos. Căci din descripțiile dumneavoastră, am înțeles că avem de-a face sau cu un borfaș care vă știe și a mirosit o lovitură superbă sau, ceea ce e și mai probabil, dar cu atît mai periculos, cu vreun

exaltat politic, cu vreun funcționăraș expulzat, care clocește de mult o răzbunare teribilă. O, exaltați d-ăștia, stăpîniți de idei fixe, nu se sfiesc desigur să ridice chiar brouwig-ul... proclamă <- groaznic, privind-o atît de fix că doamna Cornoiu își simți carnea tremurind... O, nu vă voi lăsa pentru nimic în lume, doamnă, chiar dacă mi-ați da și ordin... Voi merge înjainte și voi face orișice ca să vă apăr...

Doamna Cornoiu încruntă ușor sprincencle și rămase cu privirea pierdută în gol. Tocmai pentru că un moment nu i-ar fi trecut înainte prin gînd ideea browing-ului, posibilitatea existenței lui în mîinile unui nebun, care-i dă asalturi desperate și fără nădejde, crescu ca o obsesie în mintea zdruncinată de .spaimă.

Nae Inelescu observă atunci cu ușurință că brotinn<7-ul lui a nimerit direct în țintă și, perfect convins, după vaga ei poveste, că individul care o speriase nu putea fi decît un simplu borfaș de trenuri, speriat el însuși de spaima ce-i cauzase, și care, văzînd-o acum însoțită, va renunța la orice atac, continuă bărbătos $i viclean, hotărît să speculeze pînă la urmă extrem de favorabila împrejurare :

— Eah, orice ar fi să se întîmple, să așteptăm

cu seninătate... rosti el eroic, întărind cuvîntul cu un gest energic al miinii. Pericolul mi-a plăcut întotdeauna... prin definiție el face parte inerentă din predilecțiile mele pentru vagabondaj și neprevăzut... Dc aceea, să trecem cu nepăsare, doamnă, la tema cealaltă mai puțin gravă — pentru dumneavoastră, căci pentru mine aceea e do adevărată gravitate — la tema blondinei, pe care am lăsat-o în vagonul vecin... Și admitoți și dumneavoastră ca mine, că mica domnișoară — mică e un fel de a vorbi, de fapt e destul de zdravănă — mi-a acordat doar cu destulă dărnicie posibilitatea să mă conving !... rîse el sonor și comunicativ spre a-i arăta că voiește prin toate mijloacele s-o îndepărteze dˆ la negrele' gînduri, în care socotea că a cufundat-o definitiv : admiteti și dumneavoastră, zic, că drăguța nu va mai avea nici o atracție la București. Intr-un oraș cu atîtea femei fru moașe, mica noastră conducătoare do grădină de copii, va străluci ca o biată luminare înlr-o plină zi cu soare... Savoarea, miezul aventurii cu dînsa. il forma tocmai Piteștiul, tocmai orașul ăsta acum adîncit în noapte... în care va trebui să ne oprim și noi...

— Vn trebui să...»

— Se va opri trenul... vream să spun. Oh, nu credeți că •m-ați molipsit cu teama dumneavoastră, ca să ajung să bat în retragere și să vă sfătuiesc să întrerupeți călătoria pentru a evita pe nebunul acela... Mda, el desigur așteaptă vreun mo-.ment mai pe-aproape de București... cînd tot trenul, acum bine întîrziat, va fi dormind dus... I-am juca yn strașnic renghi., într-adevăr... Dar spre a vă arăta că nu mă înfior de primul nebun întîlnit și că pentru dumneavoastră aș merge și-n iad. acum n-aș mai coborî la Pitești.., să știu că ar întrebuința si dinamita. Insă ca să lăsăm ideile astea sumbre. Drefer să-mi dați voie să mai fac iarăși puțină paradă de sacrificiul pe care vechiul și izgonitul dumneavoastră adorator îl face pentru dumneavoastră... o, nu-mi luați în nume do rău aceasta... e mai bine* să-mi ascultați flecăiiile mele, decît să ne lăsăm pradă unor sugestii, care pot crește din nimic...

Inchipuiți-vă, zic... necunoscutul orașelor ăstora întîlnile în drum... o birjă somnoroasă în dosul gării... străzi pustii și întunecate... un fluierat do gardist care doarme de-a-npicioare.. o cetate a somnului și a nopții, în care rătăcește totuși mai vie ca oricînd aventura... Ah, poezie a

orașului necunoscut și neprevăzut în itinerariu... eu n-am cunoscut o poezie mai grozavă decît a ta...

El continua să bălmăjească, inventiv și insinuant. Iar Zina sc zbatea îndărătnic să-și închipuie ce s-ar întîmpla dacă Lazăr, care numai exaltat politic nu era, ar vedea-o singură cu Ine-lescu : s-ar calma oare pe loc sau rătăcirea îi va întuneca mințile și mai rău... el. înnebunind, odată cu venirea ei la dînsul..

— ...Cot la cot, în strimta trăsurică, îngînîndu-i, în cald falset, în pavilionul urechiușci :

Come e gentile La noite mezzo Aprile...

Deși acum suntem în octombrie... Dar în sufletele noastre or fi aprilie...

Și deodată închizînd ochii și clălinîndu-și figura, Inelescu începu serenada favorită din Don Pasqualc... Ea-l asculta uimită și înveselită de întreaga amintire a întîlniri'or de la Tina Cîntecul îi făcca bine, căci alunga, ca o binecuvîntare, cruntele perspective ce nu vroiau s-o slăbească... Hotărît lucru... cîn-lecul ăsta i se arăta ca viața însăși, atît de plăcută, cu toate micile ei neajunsuri... Totul, gîndea ca,'în vreme ce cîntecul din ce în ce maijjutcrnic și mai

generos o ridica și mai mult în aceste gînduri... totul e s-o primești așa cum ți se oferă... să n-o indirjești tot alegînd iară rezultat mostrele ce-ți prezintă, ca Intr-un magazin de mode.

Și Nae Inelescu, necontenit cu ochii incluzi, pentru a nu mai vedea nici o piedică, se abătu înfrigurat la picioarele ei. care se lăsară, strînse, fără nici cea mai neînsemnată împotrivire.. Trenul dădu primele semne că poate în sfîrșil să meargă

Lazăr coborîsc în noapte. El văzuse prin ferestrele luminate întîlnirea Zinei cu Inelescu și venirea amîndumra in compartimentul ci. Atunci se așezase pe treapta vagonului cu coatele pe genunchi, cu capuî în mîini. Prin urmare, ea îl evedea cu tot dinadinsul nebun... de bună scamă tot as' fel îl va crede și bătrînul profesor de la facultate, spre caro se ducea acum să-i arate desemnurile mașinei, .să-i prezinte calculele făcute și refăcute, după care motorul ar trebui să meargă neîntrerupt, și mai ales să-i spună strania poveste a pornirii neașteptate și a opririi aceleia neexplicabile, care cu adevărat i-a clintit mintea din loc. Căci adevărata nebunie, cumplit dc chinuitoare, a fost de-abia după aceea ; ea era o întrebare ca

un burghiu de foc, care îi sfredelea necontenit creierul, hăcuind pînă în fund moalea lui materie. Să fi fost doar vedenia unui ochi împăienjenit de groaznica boală sau roțile s-au învîrtit cu adevărat ?

O, cîte nopți de insomnie, cîte nopți de durere, petrecute .singur cu propria-i spaimă, ascultind prin perină roaderea necurmată din minte-i a șoareeului celei mai teribile îndoieli ?

De la ore, venea întins acasă avînd impresia că e adus din urmă și tras dinainte de lancea scăpărătoare și de legăturile de lumină ale unei noi și biruitoare idei. Mașina era pusă la punct după concepția cea nouă ; cîteva clipe de înfrigurată așteptare după ce ii da drumul : dar roțile rămîneau neînduplecate in rigiditatea lor de fier, iar întiiele rostogoliri și oscilări terminate, crucile se iveau dure și chinuitoare între cercurile negre. Piese întregi scoase rînd pe rînd sau înlocuite cu alte dimensiuni mai mari sau mai mici, șuruburi slăbite, încheieturi modificate, sisteme de angrenaje simplificate, cele mai logice și mai ingenioaˆ' modificări — zadarnic, toate nu erau de nici o nădejde ; înicn drăcușori, surprinși într-o clipă de neatenție, sc fortificase]ă zdravăn în complicata redută.

Acuma era doar cu neputință jvi nu crezi în existența lor. Căci era de neînțeles altfel ca aparatul ăsta sa meargă două zile și două nopți în șir și apoi să se oprească deodată și să refuze orice mișcare... Sau nebunie să fi fost... bine... dar cum nu se mai întoarce nebunia asta salvatoare, să-l ia iarăși în vîrtejul ci dumnezeiesc, să-l ducă în depărtate'e sfere...

Cu neputință ! Drăcușorii lui Maxwell... cealaltă nebunie, stau acum strajă nemișcată, ca vălul cel de nepătruns să nu mai fie ridicat de pe marele și eternul mister...

Și totuși... două zile întregi și două nopți întregi, secretul nesfîrșitului s-a plimbat în necurmata întoarcere sub ochii lui de muritor. A fost sau nu a fost ?...

Pale de vînt nocturn i-aduceau în urechi lovituri de ciocan și zgomot de voci. Reparau mașina. Privi lung într-acolo, căci trenul se oprise la o încovoielură a șinelor și luminile de la locomotivă erau mult apropiate de întuneric. Glasurile de oameni se auzeau cît se poate de aproape, deși nu se distingeau decît cuvinte răzlețe.

Andrei Lazăr se sculă și pomi spre mașină. Reparația aceea febrilă și zgomotoasă de roți și

pistoane îi păru deodată ceva familiar și-l atrase ca o putere de magnet. Dar cînd ajunse acolo, constată cu strașnică surpriză și uimire că alta fusese ascunsa cauză a subitei și imperioasei vreri care-l împinsese încoace, să vadă și pe alții străduindu-se să dea viață și nerv unor butuci de fier și unor lucruri inerte și grosolane — să-i vadă reușind și să primească în urechi chiotul izbinzii, pe care zadarnic îl așteptase să țîșnească în gîtlejul lui secat !...

Nu... micii demoni — căci acum îi vedea pretutindeni — îl aduseseră aici ca să-i arate o figură foarte cunoscută, o mutră galbenă și împietrită, cu un cucui negru și groaznic deasupru ochiului, o față veștedă și cruntă, peste care lumina flăcărilor de carbid plimba jucăușe și neverosimile aparențe. Era domnul Carol, cel de demult...

Din umbra deasă, unde se oprise, Andrei Lazăr surise tăcut ocestei iasme de sulf și cărbune, care, în mijlocul fochiștilor cu flanele murdare și unsuroase, părea ieșit de-a dreptul din pe*-. tera lui Vulcan ; avea impresia că are în față apariția propriului său destin. Doamne, dacă omul acesta nu i-ar fi răsărit tocmai la cotitura cea mai periculoasă a vieții în cale, i-ar

mai fi măcinat oare restul zilelor mașina aceea imposibilă, pe care acest demon roșcat și cu cucui negru în frunte i-a pus-o viclean în drum ?...

Ciocanele loveau dur și sonor în fier, domnul Carol îˆi îmboldea ajutoarele cu glume ; din cînd în cind răspundea lu întrebările șefului de tren, care-i urmărea lucrul, calm și atent, cu mîinile la spate.

Noaptea era ciudată ; o luminiscență neexplicabilă, acum, încă destul de departe de răsăritul zorilor, o umplea parcă pi* dedesubt; poate orașul mare de aproape, poate cine știe ce incendiu apropiat și nevăzut desemna cu aspru cărbune pi* rondul cenușiu rarele mogîldețe ale cîmpiei. Stelele primelor mărimi parcă se dezbobociseră cu totul în noaptea norului lacteu, punctau lămurit figurile constelațiilor.

Cu o ultimă lovitură de ciocan, domnul Carol sfîrși operația ; șuruburile erau din nou întărite, iar cel care căzuse — se pare — pe drum, fusese înlocuit cu meșteșug de dînsul; iar acum își privea opera cu mîndrie și asigura că e chiar mai bine ca la început. Rămăsese doar treaba ungălorilor cu urcioa-rele lor de păcură, cu gît lung și încovoiat.

Domnul Carol lidică de jos feștila de carbid, cu marea ei flacără liberă și nestatornică, și-o proiectă asupra asistenților, parcă pentru a culege admirația tuturor.

— Dacă nu îolunjeam la moment altă piesă, rămineam în cîmp pînă mîine dimineață.

Lumina flăcării neastîmpărate îmbrăca din toate părțile pe Lazăr ; mașinistul contractă sprîncenele și cucuiul negru se făcu una cu ochiul sting ; apoi deodată cucuiul se ridică și ochiul dedesubt se aprinse mare și rotund.

— He... domnu Andrei... Apoi după o mică ezitare : Nu ești, cumva, dumneata...

— Eu, chiar eu, sunt, domnule Carol...

— Va să zică tot e adevărat că muntele cu munte...

— Ba e foarte adevărat, domnule Carol... îmi pare tare bino că te-am întîlnit și încă tocmai acum... Va să zică ai trecut la calea ferată ?...

Și sc apropie brusc de urechea lui, în vreme ce ceilalți curioși se îndreptau acum la vagoane : Dar mașina... marina dumitale ?...

— Mașina mea ? lat-o ! arătă el cu un gest larg locomotiva.

— Mașina dumitale care a mers singură o zi : perpeluum mobile ?...

Domnul Carol îl privi cu multă plăcere la aducerea acestei amintiri, apoi izbucni în rîsul lui solid și răcnitor :

— Vezi că lot ți-aduci aminte de mine... Eah, fleacuri... dc-ale tinereții....

— Cum, te-ai lăsat dc ea ? Dar parcă spuneai c-ai făcut-o să meargă o zi întreagă... sau cam așa ceva...

Rîsul răcnitor se auzi din nou și mai puternic și mai plin de voioșie, ca al unui om scăpat de cine știe ce groază, de care acum își amintește cu mulțumirea celui călit in zbucium.

— S-a invîrtit... S-a învirtit în capul meu... Mi-a mlncat și lighioana aia cîțiva ani, da nu s-a învirtit nici atît ! Și-și petrecu degetul cel mare pe tăiușul dinților. Acum mi se pare c-a pus-o nevastă-mea la cloști...

Făcu o pauză, apoi rîse iarăși :

— Iată mașina, încuviință el cu admirație, bătind cu palma șasiul larg al locomotivei... Forța aburului sau a exploziilor... Nu a desemnelor sau a închipuirii... adică nimic... aer, vid, cum s-ar zice... Ha, ha, ha...

Și pentru că ungătorii sfîrșiseră, iar controlorul se pregătea' să sune, grăbi să încheie :

— Eah, nebunii de tinerețe... Bine că am scăpat și cfp pacostea asta... Crezi că mă ofticase ? Ajunsesem chiar să mi se pară că se îrivîrtește de-a binelea... o auzeam hîrîind... Doamne ferește ! Și-și făcu larg semnul crucii. Biata nevastă-mea m-a scăpat de pocinog... m-a dus chiar la doctor. Răsuflă adînc și șuierător, apoi conchise : He, he, astea nu-s lucruri de noi... pentru astea : oameni, nu glumă...

Cornul conducătorului mugi prelung și muzical în noapte Lazăr trebui să grăbească, ca să-și prindă vagonul ; nici n-avu timp să-l întrebe de adresă. Dar acum nu mai avea nici o nevoie : aflase ce trebuia !

Se simțea grozav de mulțumit. Și-n *unirea care-l zgudui a trenului, simți o satisfacție și mai mare, de parcă s-ar fi urnit să meargă pentru totdeauna propria lui mașină.

Va să zică fusese o simplă poveste tot ce-i înșirase domnul Carol despre biata lui invenție. Toată îuvhtcala ei, de o v.i sau cine știe cît, se întîmplase doar în capul sărmanului mccanic ! Era deci tocmai cum se gîndise Lazăr, mai tîrziu, ori de cîte ori își aducea- aminte de cucuiul posomorit al con-ducătqpului mașinelor de treierat. Neînțeleasa, eterna mișcare să iese

tocmai de sub acest cucui dizgrațios, de care-ți fereai instinctiv vederea, doar ce-o ridicai asupră-i ?

Dar acum nu mai încăpea nici o îndoială că mașina cealaltă, a Iui, se învîrtise cu adevărat. Memoria lui o revedea dc* .istă dată atît de limpede și atît de aproape în necurmata întoarcere a roților, și cu atîtea amănunțimi, că mișcarea parcă t.-ar fi produs din nou, dinainte-i ca un lucrul real. Nu, nu a fost o simplă înșelare a simțurilor, și nici cei doi, pe care i-a adus să le-o arăte, nu i-au răspuns afirmativ, doar să-i fie în voie, ca unui nebun... își amintește doar perfect de bine : s-apoi din doi oameni normali, atît de deosebiți din toate punctele de vedere, desigur că s-ar fi găsit unul ca să-l scoată de sub penibila obsesie.

Nu... nu... dar însuși faptul că-și analizează și pune în cumpănă toate aceste lucruri, cu atîta-luciditate, e dovada cea mai de nezguduit că n-a putut și nici nu poate fi vorba de nebunie, ce zic : de părere, de amăgire, de o simplă impresie, ceva mai de lungă durată...

O, ar fi atît do ușor să convie, ca domnul Carol, că totul n-a fost decît o zăpăceală a minții ? Pentru asta, el, sărmanul, a avut nevoie de un

doctor — pe cînd, Doamne, poate fi vorba de așa ceva la Lazăr ? E atît de ușor să spuie : „Simple copilării !“ Și gata... ar fi omul cel mai normal din lume... O, dacă ar fi cu adevărat nebunie cea care-l încerca astfel, poți scăpa de ea numai cu un cuvînt ?...

Iată, se va duce din nou la Zina... Noroc că ea a adus pe Inelescu la dînsa : prezența aceluia o va face să nu-și mai piardă cumpătul, doar ce-l va vedea ivindu-se între perdelele cabinei. Va vorbi cu toții calm și înțelept pînă la București...

Oh, cît e de ușor să fii în toată firea ! Nu l-ar mai chinui atunci nici o mașină șit nici un drăcușor. Ar fi liber, liber de toate, și ar contempla cu admirație și nesaț brațele pline ale doamnei Corpoiu. îi va urmări, pînă cît îi va permite piedica rochiei, linia piciorului și-și va lăsa închipuirea în propria ei voie ca să bănuiască ascunsele ei comori, de care, Doamne, a fost doar cu o clipă departe} pentru <a fi pe veci ale lui...

Ar fi omul sănătos și/firesc, bucuros și răsfățat, amantul colei mai frumoase femei. Va fi de ajuns să spună : „Crede ce vrei de mașina aceea, însă totul n-a fost decît un joc, o nebunie dacă vrei, un simplu episod de teatru, înscenat

de mine, în care-mi luam pentru totdeauna adio de la visul sterp și stupid pe care vream să-l sfărîm acolo în fața ochilor tăi, pentru a te întrona pe tine, viața cea nouă și reală și cu adevărat frumoasă, stăpînă exclusivă..."

Oh, ar putea să rîdă ca domnul Carol de învîrtirea aceea : ,.Mă crezi că și începuse să se învîrtească în capul meu ?... Ba chiar am adus și oameni și ei mi-au confirmat că se învîrtește, adică mi-au confirmat că sunt nebun... Doamne, cînd te înstrăinezi de viața cu adevărat frumoasă ca tine...

Trenul s-a oprit de cîteva minute în Pitești; probabil din cauza întîrzierii mari nu va zăbovi mult ci se va grăbi să mai cîștige din timpul pierdut. Lazăr și-a făcut socotelile : îndată co trenul va porni, va intra la Zina și la Inelescu... Și le va povesti întlmplarea nostimă cu mecanicul înzdrăvenit și miracolul cu întoarcerea la viață... Asta însă ceva mai tîrziu, după ce va schimba cu dînșii cîteva serii de banalități, pentru a-i asigura că totul e firesc și normal.

El stă pe scara vagonului și privește peronul gol, luminat searbăd, de noapte... Iată, o pereche întîrziată s-a coborît, cu bagaje în

mîini, și so grăbește spic ieșne . Se vede că somnul îi Surprinsese și s-au trezit tocmai la timp, ca trenul să nu-i ducă mai departe... Ea e strașnic de învîrvorită, înaltă și parcă ar merge cocoșată de somn ; iar el e mic și cocoșat de asemeni, desigur tot de crunta oboseală, căci valizele din miini n-ar părea așa do grele.

Ei merg cu spatele spre dînsul, căci ieșirea a rămas tocmai departe de vagonul ăsta, tras dincolo de stație... Cîțiva soldați, desigur surprinși și aceia de somn, abia acum scoboară din vagoanele de lîngă locomotivă... Se strigă pe nume și calcă aspru pietrișul cu bocancii lor greoi : dinaintea lui Lazăr, au dat de fîntînă și se opresc să se spele...

Dincolo de fîntînă pare să fie o grădiniță cu arbuști mici și parcă zgribuliți de noapîe și de toamnă... iar mai departe, un colț din orașul adormit, presărat de rări le felinare.

Din dosul părerii de grădiniță, două lumini fixe s-au clintit deodată ; npoi se opresc. Se aud voci înăbușite... se mișcă ia-iăși... și pornesc ocolintj, ca să dispară brusc, după puțin.

Vreo birje, gîndește Lazăr, al cărei stăpîn a adormit aci în dosul gării și pe care cei doi pasageri l-au trezit. Și ocolul dublu al luminilor

îi persistă în ochi ca un lucru familiar și plăcut, iar subita lor dispariție îi smulge ceva in suflet ; simte, inexplicabil, o tristețe amară și adîncă.

Și-i închipuie pe cei doi călători sub coșul îngust al trăsurii, izbiți de aerul rece al nopții ; ei poate moțăie, dar își simt carnea dulce a bi ațelor prin vestminte ca o făgăduință moleșitoare și apropiată...

Cit de ascunse și de dulci și de multe plăceri ale cotidianului, care pentru el stau zăvo'rîte ermetic ; pe care)e-a ocolit, le-a disprețuit, amăgit prostește de tainele irealizabilului...

El ride cu răsfățuri de copil, la gîndul că viața este la două, trei, vagoane de dinsul și oricînd poate pacta cu ea... Doar un singur chiot de rîs mai e pînă acolo și o exclamație : „totul a fost o iluzie și o nebunie stupidă !“

Și totuși, acum mai bine ca oricînd își dă scama că mașina s-a învîrtit în realitate și nu în capul lui... Un singur lucru numai rămîne... că aceste două noțiuni se exclud : de o parte mașina etern învîrtitoare ; de alta viața cea mare, cea ademenitoare...

Și el rîde ca un copil răsfățat intre cele două ademeniri...

Trăsura cu coviltir scund it revine în minte cu

cele două persoane, un bărbat scund — așa ea ci — o femeie înaltă — așa ca doamna Cornoiu....

Intr-adevăr brațul ăsta al cumpcnci esti- foarte potrivit cu propria-i împrejurare... îți vino să crezi că și aci, în viata do jos, micii drăcușori le potrivesc pe toate*.

Un bărbat scund și o fomeio înaltă... mîinile lor s-au înlănțuit nerăbdătoare încă, deși foarte; puțin îi mai desparte dc împrejurarea fericita... Ah, împrejurarea aceea... Andrei Lazăr simte o gelozie surdă și neexplicabilă, un rău intens și fără rost, la fel ca atunci eînd cele două lumini de felinare au dispărut..., închipuirea lui stăruie să urmărească pe cei doi, iar el o lăsă in voie cu sadică voluptate, deși simte cum sîngele îi fierbe la focul ciudei... Trăsura s-a oprit și cei doi coboară... întîi sare mititelul, ocolește ; apoi mîna ei lungă, brațul lung și dulce iese de sub coviltir... O casă scundă și simpatică îi așteaptă... ferestrele oarbe parcă au tresărit gala să se descătușeze din somnul nopții...

Și piciorul lung se întinde spre pămînt...

Un soț și o soție, obișnuiți unul cu altul !... Ah, nu... povestea trebuie să fie ceva mai săltăreață... în atingerile scoborîrii, cei doi — de curînd făgăduiți — sorb intens fiorul marelui

necunoscut, care e gata să se dezvăluie... Marele necunoscut, care nu stă numai în mașinile imposibile... Beția secretului dezvăluit... voluptatea eternei noutăți...

Cei doi s'-au oprit în fața unui locaș strein, ei doar s-au abătut din drum în orașul ăsta... necunoscut pentru ei... tocmai ca să guste marele necunoscut... Și ei sunt... trebuie să fie... sunt...

De cînd zbura trenul pe cîmpiile negre, printre dîmburile fantomatice, cu stranii forme de arbori !...

Zădarnic Andrei Lazăr cutreieră ca luat din minți coridoarele vagoanelor, zadarnic cotrobăiește compartimentele, în-vîrtind comutatoarele, zornăind și trîntind ușile, trezind sau făcînd să vorbească în somn trudiții călători...

Cuibul e gol..

El s-a pomenit tocmai dincolo, în capul celălalt al trenului, unde s-a mutat mașina la Pitești, pe platforma deschisă a primului vagon. Dar răcoarea goanei turbate, în noaptea rece de toamnă, nu poate alunga imaginea zeiască, imaginea albă, de marmură antică, evocată atît de des de Nedan în halucinațiile lui... O statuie

clasică, într-o cameră de hotel provincial... îmbăiată de buze muritoare... de pitic înfiei bîntat de rutul cel mai josnic...

...O, Nae Inelescu, flecarul și curtezanul de profesie... lăudărosul... nici un pic de ideal în nemernicia asta... nici un cutremur în fața marelui necunoscut... A mințit-o, a necinstit-o... Ah, poate ea încă rezistă, poate brațul ei lung și gol îl ține încă la distanță pe aventurierul meschin demascat !... Dar imaginea nu rezistă... brațul se frînge sub apăsarea buzelor aprinse...

In sufletul lui Lazăr clocotea un cazan de smoală. Nările lui căutau aerul pur al înălțimilor, ochii i se îndreaptă ca la un liman spre minunatul braț ceresc întins deasupra veciilor...

In noaptea cu luminiște ciudată, ' doar țintele stelelor mari punctează cbnstelațiile. Din trupul rombic al Pegasului, An-dromeda se lasă într-o parte, întinsă, cu un braț ocrotitor. E brațul unei alte Andromede a închipuirii lui, o'cupînd o considerabilă regiune cerească, cu capul pierdut în aureola lactee, cu trup și membre alcătuite din constelațiile învecinate.

Dar tot ce este mai mîndru, mai majestos în această întruchipare de stele, e tocmai acel braț

minunat și rotund, întins spre septentrion, în extremitatea căreia el știe minunea de safir a Secundci din Gama, ca un inel nestemat în degetul mic...

Priveliștea aceasta, care-l îmbăta adesea, acum e mai grozavă decît orișicînd. Bumbii de diamant se întreunesc în Unii de foc și apariția ccreascâ e toată de stranie măreție și strălucire. Ce pot face contra acestei lumini toate statuiele antice rătăcite în camere de hotel, toate hohotelele grosolane ale unor bieți mecanici vulgari și imbecili ?

O, și acest braț molatec și cald de atîta dulce lumină, din cît e țesut și totuși necontenit întins, în veci neînfrînt, ară-tînd într-una acelaș neînțeles septentrion, aceeași neobosită osie a rostogolului luminilor... Același necunoscut a tot și a toate...

Lazăr plecă ochii orbiți de măreție... Dedesubt rîde necurmat din umbră un lunecuș agitat de roată, apoi luciul întins pînă la nesfîrșit de șină... și-n urechi se varsă ropotul de metal al năprasnicei învîrtiri...*

El privește înapoi pe drumul pe caro a vtnl pînă acum în v'iață și o vede toată pînă-n fundul zărilor copilăriei, doai dintr-o ochire. El se

întoarce apoi fi privește înainte, pe drumul ce se deschide...

Nimic, nici un sens... O neostoiată și vană dibuire într-un codru profund de neînțelesuri... Do cît colea, foarte aproap <

— un bătrîn profesor cu plete albe și răscolite, cu ochelarii încălecați pe vîrful nasului :

„Imposibil, Lazăre, a fost o păi ere, dragul meu. E nici mult legendar decît științific in cele ce-mi vorbc'ști. De cc nu-ți ceri tu mai bine un concediu ?...“

Ș-apoi necurmat aceeași odaie mohorîtă, cu o mașină care refuză să se întoarcă... deși s-a întors, deși a mers... a mers doar atita, cît să-i arăte că dincolo totuși de imposibilul din . ochelarii ăștia încălecați pe vîrful nasului, că dincolo totuși de spaima nebunească din ochii aceia frumoși, caro se contractă acum sub spasmuri într-un fund de hotel, se înalță și stăpînește ceva haotic și înfricoșător de frumusețe, ceva atil de orbitor și de dulce, atît de limpede, de blînd și de bun. atît de lămurit și transparent, incit să vezi pînă la sfîrșit și pînă-n fundul lucrurilor, al sufletelor și-al întregului neînțeles.

Și toată minunea asta de nedesrris aci, aproape, foarte rfproape ; colo, sub vagonul vccin unde palpită într-una, zglobie ca un drăcușor, pata acea de luciu de pe lunecușul roatei, care vine într-una nedomolită și neclintită, sigură și de nc-inlăturat ca un destin...

O singură părere de rău pentru ochii aceia atît de mari și atît de negri de cari se vor bucura cîți alții ! Cum pot atîta mîndrețe de ochi să nu vadă decît așa de puțin și așa de mic...

Ș-apoi o singură și-o ultimă privire spre brațul care slă-pinește năprasnic de departe înaltul și arată necurmat spre carele lumii, ce se învîrtesc într-una din amurg pînă-n zori.

Ce poate, ce trebuie să fie acolo ?...

Năprasnic de aproape, sub luclal rîzător al roatei care vine într-una...